

mavi nota

MÜZİK VE SANAT DERGİSİ • YIL : 5 • HAZİRAN 1997 • 200.000 TL.

SAYI 25

BU SAYIDA

- enver tufan
- ayfer tanrıverdi
- aytekin albuz
- a. aydın ilik
- ali uçan
- hilal dicle
- mustafa uslu
- tulin malkoç
- mavi nota özel haber

1. ULUSAL ANADOLU GÜZEL SANATLAR
LİSELERİ MÜZİK BÖLÜMLERİ SEMPOZYUMU
ÖZEL SAYISI - II

BAHAR ŞARKISI

Söz-Ezgi : S. ACAY
Piyano eş : S. KIVRAK

♩ = 72

KORO

PIYANO

KORO

PIYANO

KORO

PIYANO

I.
Kuşları dinle bak ne güzel
Ne güzel ötüyor kırlarda
Çiçek çiçek dolaşır kelebek
Bal yükü var arılarda.

II.
Leyleği gördüm dün havada
Süzüle süzüle uçuyordu
Sevinç içindeydi kuzular
Hepsi kırdan koşuyordu.

III.
Ormanı kaplar kır çiçeği
Ovalar yeşile bürünürler
Papatyalar doğanın süsüdür
Bembeyazca görünürler.

Çocuklarımız...

Televizyonun iyice mumyalaştırdığı çocuklarımız...

Evet, televizyon karşısında büyüyen çocuklarımızın geleceklerinden inanın endişe ediyorum.

Seviyesiz konuşmalar...

Adinin bayağısı espriler...

Belden aşağı maço muhabbetleri...

Gün oluyor, inanın dinlerken iğreniyorum...

Ve televizyonu kapatıyorum.

25 yıl kadar önce Aksaray'da, aşırı dindar bir komşumuz vardı.

Televizyonu o yıllarda evimize yeni yeni konuk ediyorduk. Heyecanlıydık, artık televizyonumuz vardı.

Dindar komşumuz ise kendince geçerli gerekçelerle televizyonu evine sokmadığı gibi, eşine ve çocuklarına, komşuda dahi televizyon izlemeyi yasaklamıştı.

25 yıl sonra, 1997 yılında biz çocuklarımıza televizyonu neredeyse yasaklayacağız.

"Takunyalı ne olacak" diye kızdığımız komşumuzun tavrını şimdi biz ortaya koyuyoruz.

Ama niye?

Bir özel TV kanalının spikeri, sanki dünyanın en büyük olayının ön haberini verir gibi heyecanlı, heyecanlı konuşuyor:

"Sayın seyirciler. Hülya Avşar showuna konuk ettiği Mustafa Topaloğlu'na bakın ne dedi."

Allah Allah, ne demiş acaba?

"Herkesin tuttuğu kendine" demiş Hülya...

Yahu, saat: 22.00 bile değil. Çoluk-çocuk herkes ekran karşısında. Nasıl böyle konuşabiliyorsunuz?

Allah kahretsin.

Çoluğunuz, çocuğunuz, ahlâkî değerleriniz yok mu sizin?

Evinizde de mi böyle konuşuyorsunuz?

Evet, bir adilik, bir seviyesizlik kol geziyor ekranlarda.

Çocuklar bu sözleri duya duya büyüyor.

Mahalle aralarında televizyondan öğrendiği sözcükleri arkadaşlarına satıyor. Evde aynı kelimeleri tekrarlamaya kalkınca da ağzına en acısından kırmızı biberler sü-rülüyor.

İbrahim Tatlıses, Trabzon şehir stadında verdiği konserde, kapalı trübini dolduran on bin civarındaki hepsi bayan olan dinleyicilerine tüm nezaketiyle aynen şöyle sesleniyor: "Kız zilliler, beni çok mu özlediniz?"

Ve bu sözler bir TV kanalından güpegündüz ayrıntısına varana kadar yayımlanıyor.

İşin rezilliğini çıkaran bu sözleri affınıza sığınarak yazdım.

Olayın vahametini daha iyi anlatabilmek için...

Kural yok, değer yargısı yok...

Hiçbir şey yok.

Oysa bu belden aşağı maço muhabbetlerini yapanların adına "sanatçı" deniyor televizyon kanallarında.

Evet sanatçı....

Tüm özellikleri ile toplumun önünde olması gereken kişi...

Toplumu peşinden süreklemesi gereken kişi...

İşte bu nedenle dilimize yeni bir sözcük daha girdi: **"Gerçek Sanatçı"**.

Değerli müzik eğitimcisi **Sefai Acay**, Konya Yeni Meram gazetesinde bir konser sonrasında bakın neler yazmış:

"Yıllardır verdiği emek-titiz uğraş ve aylardır süren hazırlıktan sonra değerli meslektaşım sayın Doç. Z. Seçkin Gökbudak'ın öğrencilerinin vereceği konseri, herkes sessizce beklemekte. (...) Son sınıf öğrencilerinden Yüksel Özkan ve Murat D. Babacan, A. Diabelli'nin dört el piyano sonatını seslendiriyorlar. Seslendirme sırasında yine salonda çıt yok ve ardından alkışlar. Sırada küçücük bir piyanist var, özbeöz Konya'dan. Özgür Ünal'dı. Henüz 13 yaşında. Yaşıtları sokakta oynarken o, 6 yaşından beri piyanosunun başında emek veren bir yavrumuz. "Sanatçı" adıyla milyonlarca insanımıza yutturulmaya çalışılan, bir gecede ünlü yapılmış küçük bilmem kimler gibi yırtık ve pırtık değil, olamaz da... Ama o, sanatta yıllardır iç içe olmanın verdiği mütevazı tavrıyla salondakileri selamlayıp, oturuyor piyanonun başına. (...) Programın ikinci bölümünde M. Devrim Babacan ve Yüksel Özkan, Mozart, Beethoven, Chopin, N. Kazım Akses ve Mendelssohn'un yapıtlarını seslendiriyorlar."

Sayın **Sefai Acay**'ın yazısında sözettiği bu gençler, ocak sayımıza kapak olan, dergimizin müzik grubu **Mavi Nota Müzik Topluluğu**'nun güzel çocukları...

Müzikte, yeni bir rüzgârın oluşumunu gerçekleştiren bu güzel çocuklar, 2. Mayıs gecesi Konya S. Ü. Prof. Dr. Erol Güngör salonunda **"sanat ve sanatçı"** kavramını en güzel biçimde ortaya koyuyorlardı şüphesiz.

Eminim, Konya'da yaşanan bu güzel sanat olayının benzerleri yurdumuzun dört köşesinde yaşanıyor.

Ama belden aşağı maço muhebbeti yapan **"sanatçı"**lar gibi ekranlara gelemiyorlar.

Olsun!

Konya'dan, **Trabzon**'dan, **Çanakkale**'den, **Bursa**'dan, **Burdur**'dan, **Erzurum**'dan, **Adana**'dan ve daha birçok yerden esen müzik rüzgarı topluma gereken mesajı verecek ve artık televizyonlarımızı açabileceğiz.

Sonbaharda **Trabzon**'da müzikte yeni bir soluk yaşanacak. **Mavi Nota Müzik Topluluğu**'nun piyanisti sevgili **Yüksel Özkan**, **Mavi Nota**'nın doğduğu kente bir piyano resitali verecek.

Ve bu konseri başka konserler izleyecek...

Karadeniz'in müzikle şahlanan muhteşem dalgaları, ülkenin müzik hareketini daha bir güçlendirecek.

İşte bu aşamada sözü sayın **Sefai Acay**'ın aynı yazısından aldığım bir paragrafla noktalıyorum:

"21. yy girerken milletlerin gelişmişliği, bilim-kültür ve sanattaki evrensel gelişmişlik boyutlarıyla ölçülmektedir. Köylüsü-şehirlisiyle, okumuşu-cahiliyle, eğiten ve eğitilenlerin; huysuzların, cinsiyet değiştirip köşeyi dönenlerin, küçüğü-büyüğü ile ne idüğü belirsiz insanları sahnelerde ve televizyon denemelerindeki birçok programı izleyerek, zaman harcamalarının üzüntüsünü, ülkem ve insanlarımız adına yaşamak çok acı olsa gerek."

Gerçek sanata, gerçek sanatçılara EVET...

Sanat ve Sanatçı adına yutturulmaya çalışılan kepazeliklere Hayır."

Müfit Semih Baylan
Genel Yayın Yönetmeni

G.E.F. Müzik Eğitimi Bölümü'nde Öğrenim Görmekte Olan 1. ve 2. Sınıf A.G.S.L. Mezunları Piyano Öğrencilerinin Düzeyleri İle Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Enver TUFAN

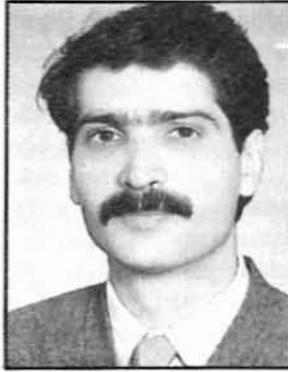
Yrd. Doç. G.Ü.G.E.F. Müzik Eğitimi Bölümü Çalgı Eğitimi Anasanat Dalı Öğretim Üyesi

Sayın başkan, sizin huzurunuzda burada bulunan herkesi saygıyla selamlıyor ve sempozyumun Türkiye'nin müzik hayatına konu alanı kapsamında anlamlı katkılar sunmasını diliyorum.

Hepimizin bildiği gibi, daha nitelikli müzik öğretmenleri yetiştirebilmenin dört yıllık lisans ile gerçekleştirilemeyeceği düşüncesi bizleri müzik eğitimi bölümlerine taban oluşturacak güzel sanatlar liselerinin kurulması doğrultusunda Milli Eğitim Bakanlığı ile girişimlerde bulunmaya götürmüştür. Gerçi, ilk girişimler başlarında sayın Yıldırım Gürses'in bulunduğu bir grup tarafından biraz siyasi biraz da tek tip bir müzik anlayışı doğrultusunda sürdürülmek istenmişse de, daha sonra sayın Hikmet ŞİMŞEK'in yönlendirmeleri ile sağduyu sahibi bürokratlar ve dönemin Milli Eğitim Bakanı Sayın Avni Akyol'un direktifleriyle konu, gerçek sahipleri olan akademisyenlere bırakılmıştır. Hazır yeri gelmişken bu noktaya ulaşılmasında emeği geçen herkese huzurlarınızda bir kez daha teşekkür etmek isterim.

Bana göre anadolu güzel sanatlar liselerinin kurulması, ülkemizde müzik öğretmenliği eğitiminin dört yıldan sekiz yıla çıkması anlamını taşıyor. Tabi bu da beni, eğitim süresinin iki kat arttığı müzik öğretmenliği mesleğinde, eğitim niteliğinin de en az iki kat artması gerektiği düşüncesine götürüyor. Gerçekten de şu andaki öğrenci düzeyi bunun gerçekleştirilebileceğinin müjdecisi gibi görünüyor.

Kurulduğu 1990-1991 öğretim yılından bugüne kadar, Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'nde piyano derslerine giren bir öğretmen olarak; özellikle 1991-1992 girişli öğrencilerden itibaren yaşanan bir takım olumsuzluklar yanında ki, bunları bildirimin ilerleyen bölümlerinde ifade edeceğim, nitelik açısından olumlu yönde belirgin bir farklılığın herkes

tarafından gözlenebildiğini söylemek isterim. Ancak bunu tüm anadolu güzel sanatlar liseleri için söylemek mümkün değil. Sayıları 16'yı bulan bu liselerimizin herbiri çok farklı problemler yaşamakta ve bu problemler yüksek öğrenim aşamasında çok daha değişik boyutlar kazanmaktadır. İyi öğretmen, yeterli araç-gereç, uygun çalışma ortamı, her yıl değişmeyen müfredat programları, gerekli sanatsal çevre gibi birbirlerini doğrudan etkileyen olguların eksiklikleri içerisinde yetişen anadolu

güzel sanatlar lisesi öğrencileri, özellikle çalgı, daha da indirgersek piyano eğitimi aşamasında biz öğretmenleri, keşke piyano eğitimine hiç başlamasalar dedirtme noktasına getirmektedirler. Bu grubun, piyano çalmayı hiç bilmeyenler ile, oldukça iyi bilenlerden oluşan bir başka gruba aynı programı alıyor gözükmesi ve aynı sınavlarda değerlendirilmek zorunda olunması, yine biz öğretmenleri oldukça zor durumda bırakan bir başka konudur.

Öğrenci ihtiyacını, tüm fakülteler gibi, anadolu güzel sanatlar liseleri ile diğer meslek ve normal liselerden karşılayan Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü, bu farklı öğrenci tabanından kaynaklanan problemleri yoğun bir şekilde yaşamakta ve bu problemleri giderebilme noktasında çoğu zaman çaresiz kalmaktadır. İnaniyorum ki, bu çaresizliği yaşayan tek bölüm Gazi değildir. İşte bu nedenle tüm bölümler, problemleri doğru tanımlamak ve uygun çözüm önerilerini bölüm kurulları, fakülte yönetim kurulları, üniversite senatoları, YÖK (Yüksek Öğretim Kurumu) ve Milli Eğitim Bakanlığı düzeyinde savunduktan sonra sonuçlandırmak zorundadır. Kanımca bu sempozyum, problemlerin tanımlanması ve ortak strate-

jilerin oluşturulması konusunda çok önemli ve tarihi bir misyon taşıyacaktır.

Değerli dinleyenler, bu çalışmada aşağıda başlıklar halinde ifade edilen problemlerin irdelenmesi ve bu problemlerin en aza indirilebilmeleri doğrultusunda çözüm önerileri oluşturulmasına çalışılmıştır.

- 1- Düzey Farklılıkları
- 2- Piyano Eğitimine Başlangıç
- 3- Piyano Eğitiminde Davranış Kazandırma
- 4- Piyano Öğretmenliği
- 5- Alan Öğretmeni Seçimi
- 6- Yalnız Yerleşen Davranışların Çözümlemesinde Yaşanan Sıkıntılar
- 7- Farklı Liselerden Gelen Öğrencilerin Ölçme Değerlendirme Durumları
- 8- Öneriler

1- Düzey Farklılıkları:

Bu bölümde, ayrı şehirlerden gelen anadolu güzel sanatlar lisesi mezunları arasındaki düzey farklılıkları, ilgili güzel sanatlar lisesi ve öğrenci açısından iki başlık altında ele alınarak değerlendirilmiştir.

1.1- İlgili Güzel Sanatlar Lisesi Açısından

Her kurumun fiziksel olanakları, bu kurumları öğrenci vererek besleyen çevrenin sanata olan ilgisi ve yatkınlığı ile bu kurumların sahip olduğu eğitim kadrosunun nicel ve nitel anlamdaki yeterliliği doğal olarak bir takım değişiklikler gösterir. Ancak bu değişiklikler, öğrenciler arasında kapanması mümkün olmayan düzey farklılıkları yaratacak noktalara ulaşır ise, bunun liselerimize ve öğrencilerimize vereceği zararları şimdiden görebilmek gerekir. Mezun olduğu güzel sanatlar lisesi öğrencilerinin, yüksek öğrenim düzeyinde eğitim veren müzik eğitimi bölümlerine girebilme şansının yok denecek kadar az olduğunu düşünen öğrenci veya öğrenci velisinin, çocuklarının geleceği konusunda söz konusu liseleri tercih etmelerini beklemek herhalde biraz hayalcilik olur. Ülkemizin sanat, sanatçı, sanat eğitimi gibi kavramları pervasızca tükettiği şu günlerde, herbirinin çölde vaha gibi görüldüğü anadolu güzel sanatlar liselerinin problemlerine sahip çıkmak hepimizin asli görevidir. Bu nedenle, açılmış olan liselerimize her türlü desteği verirken, yeni açılması düşünülen liselerin projelendirilme aşamasında, Milli Eğitim Bakanlığı ile ilgili üniversitelerin ortak çalışmalar içerisinde olması yolunda gerekli adımlar ivedilikle atılmalıdır.

1.2- Öğrenci Açısından

Hepimizin bildiği gibi müzik, hem toplu hem de bireysel olarak yapılabilen bir sanat eylemidir. Ayrı şehirlerden gelen anadolu güzel sanatlar lisesi mezunları arasındaki düzey farklılıkları, öğrencilerin

homojen bir grup oluşturmasını engellemektedir. Kaldı ki, müzik eğitimi bölümlerinde öğrencilerin kız ve erkek olarak sayısal dağılımları bile çok önemlidir. Söz konusu düzey farklılıkları, bireysel gelişmeyi hızlandıran rekabet ortamından uzaklaşmaya neden olduğu için, bu durum öğrencilerin bir kısmının gerçek performanslarını göstermelerini engellemekte ve kendisini bu yarıştan çıkartan öğrencinin bütün amacını, yalnızca geçer not alıp bir an önce okulunu bitirmekle sınırlandırmaktadır. Yaşanan bir başka problem ise, dört yıl eğitim gördüğü güzel sanatlar lisesinde emsallerine göre çok başarılı gibi gözükken ve başarılı olmayı yüksek öğrenim aşamasında da sürdürmek isteyen bir öğrencinin, bunun gözükken düzey farklılıkları nedeniyle mümkün olamayacağını anlaması noktasında yaşadığı psikolojik sıkıntıdır.

2- Piyano Eğitimine Başlangıç

Asistanlığımdan bugüne kadar, sürekli olarak piyano eğitimi tamamlama gibi bir çabanın içerisinde olduğumu hatırlıyorum. Piyano çalabilmekle, piyano öğretebilmenin birbirlerinden çok farklı eylemler olduğunu gördüğüm ilk dersten bu yana, piyano eğitiminin çerçevesini doğru çizibilme düşüncesinin, öğretmenliğim üzerinde fazlasıyla etkili olduğunu söyleyebilirim.

Bana göre, akademik bir anlayışla yaklaşıldığında, deneyimli bir öğretmenin, program ya da programlara bağlı olarak sürdürdüğü metodolojik bir disiplin işidir, piyano eğitimi. Tanım içerisindeki "deneyimli öğretmen" olgusu, öğretmenliğimin ilk yıllarında ısınamadığım ama şimdi ise vazgeçilmez bulduğum bir boyuttur. Bu nedenle söz konusu boyutu, biraz sonra gelecek olan 4. başlık "piyano öğretmenliği" başlığı altında irdedeceğim.

Değerli meslektaşlarım, dünyanın pek çok ülkesinde ve değişik zaman dilimlerinde, piyano eğitimine başlangıcı amaçlayarak yazılmış metotların bulunduğunu ve bu metotların da bir çok araştırmaya konu olduğunu biliyoruz. Yapılan araştırmalar; literatürün başlangıç aşamasında kazandırılması amaçlanan davranışların sırası yönünde farklılıklar, piyanoya başlangıç yaşı noktasında ise benzerlikler içerisinde olduğunu göstermektedir. Piyano eğitimine başlama yaşının her geçen gün daha da aşağı çekildiği günümüzde, okula başlama-yani piyano eğitimine-başlama yaşı 14-15 olan anadolu güzel sanatlar lisesi öğrencilerine daha farklı bir piyano öğretim programı uygulanmalıdır.

Sonuç olarak piyano eğitimine başlangıç; öğrenci yapısı, gerekli donanım (uygun derslik, yeterli piyano, yeterli zaman, yeterli öğretmen, vb.) öğretmen niteliği ve uygulanabilir programlar gibi faktörlerin bir

araya gelmesine bağlıdır. Enstrüman öğretiminde önemli olan öğretmenin niteliğidir, kullanılan metotlar yalnızca bir araçtır yaklaşımı, bana göre özel dersler için geçerli bir yaklaşımdır. Çünkü okul eğitiminde öğrencinin geleceği, birbirinden farklı niteliklerde de olsa aynı program içerisinde çalışmak durumunda olan piyano öğretmenlerine bırakılmalıdır. Aksi takdirde, aynı okuldan çok farklı piyano düzeyleriyle mezun olan öğrenciler yetiştirilmiş olur. Bu da, program konusunun anadolu güzel sanatlar liseleri için ne denli önemli olduğunu bir kez daha vurgulamaktadır.

3- Piyano Eğitiminde Davranış Kazandırma

Müzik öğretmenliği mesleğinin, anadolu güzel sanatlar liselerinin kurulmasıyla nitelik açısından gelişme göstereceği konusundaki düşüncelerimi bildirimin başında ifade etmiştim.

Eğitimin dört yıldan sekiz yıla çıkması, piyanistik düzeyin artmasını sağlamıştır. Şu anda lisans 1 eğitimi alan birçok öğrencimiz, bundan önceki yıllarla karşılaştığımda lisans 3, hatta lisans 4 düzeyindedir. Kalite giderek artmaktadır. Ancak burada bilerek ya da bilmeyerek hatalar da yapılmaktadır. Piyano eğitiminin her aşamasında, kazandırılması gereken davranışların ödün verilmeden kavratılması yerine, erken sıçrama diye ifade edebileceğimiz ve zararları daha sonra ortaya çıkacak vitrine yönelik çalışmalar öğrenciye zarar vermektedir. Halbuki her alt davranışı yeterince kavratacak kadar zaman vardır.

Ayrıca bu konuyla ilgili olarak yaşadığımız bir başka problem ise, bazı anadolu güzel sanatlar liselerinden gelen öğrencilerin, bir yarıyıldan çok az sayıda parça çalmaları ve çaldıkları parçaların düzeyleri arasında ciddi farklılıkların olmasıdır. Bu durum davranışların pekiştirilmesini ve öğrencinin deşifre yapabilme gücünü olumsuz yönde etkilemektedir.

Sonuç olarak; acele etmeyen, kazandırılması gereken davranışları kazandırma konusunda taviz vermeyen ve çalışılan parçaların (özellikle sınav parçalarının) kabul edilebilir bir tempoda seslendirilmesi gerektiği anlayışını savunan bir yaklaşım içerisinde olunmalıdır.

4- Piyano Öğretmenliği

Değerli meslektaşlarım, anadolu güzel sanatlar liseleriyle ilgili olarak yaşanan en önemli problemlerden birisi de piyano öğretmenliği konusudur.

Burada piyano öğretmenliğinin ne kadar doyurucu ve zor bir meslek olduğunu anlatmaktan çok, piyano öğretmenin öğrenciyi daha iyi piyano çalmaya götürecek yaklaşımları kullanmasındaki önemden bahsetmek istiyorum.

Piyano eğitimi, bireysel farklılıklar üzerine kurulu

bir eğitimidir. Her öğrenci, öğretmen için yeni ve çözümlmesi gereken bir problemdir. Bir öğrenciye uyguladığınız yöntem diğeri için uygun olmayabilir. Beyin ve kaslar arasındaki koordinasyon her öğrencide aynı hızda çalışmaz. Dikkat edilirse bu algılamadan farklı bir konudur. Piyano öğretmeni öğrencisinin özel sorunlarını bilir, bilmelidir de. Çünkü piyano çalarken rahat olmak gerekir. Bunun önemini bilen öğretmen, öğrencisini germek yerine onu rahatlatmanın yollarını arar ve bulur. Piyano derslerinin bireysel olarak yapılması, piyano öğretmenin, adeta bir psikolojik danışman gibi çalışmasına ve üst düzeyde rehberlik hizmeti vermesine neden olur.

Piyano çalma işi, zamana karşı yapılan bir eylemdir. Yani tekrarı yoktur. Bu da piyanisti seslendirme aşamasında çok iyi bir konsantrasyon içerisinde olma zorunluluğuna götürür. Bunu öğrenciye kazandırması gereken kişi piyano öğretmenidir. Buradan, piyano öğretmenin motivasyon konusunda bilgili olması gerektiği sonucu çıkmaktadır. Piyano öğretmeni, rekabeti, öğrenciler arasında gelişmeyi hızlandıran bir araç olarak görmeli ve bunu tüm öğrencilerinin hissetmesini sağlama konusunda, gerekli ortamı hazırlamalıdır. (Tabi tehlikelerini de göz önünde bulundurarak.)

Bir müzik öğretmenin özel öğretim yöntemleri konusundaki bilgi birikimi ne kadar önemliyse ve biz sınavlarımızda bu boyutu ne oranda ölçüyor isek, Anadolu güzel sanatlar lisesine alacağımız piyano öğretmenlerinin, piyano pedagojisi alanındaki birikimlerini de mutlaka ölçmeliyiz. Bu konuda en büyük görev biz piyano öğretmenlerine düşmektedir. Piyano pedagojisi alanında yapılacak olan yoğun seminerlerin, problemlerin azalmasında etkili olacağı kanısındayım. Ayrıca lisans üstü programlarda piyano pedagojisi dersinin açılmış olmasını da, problemin giderek çözüleceği yolunda etkili bir adım olarak görmekteyim.

5- Alan Öğretmeni Seçimi

İnanın şu anda okuyacağım bölüm, bu bildiriye hazırlarken hiç zorlanmadan yazdığım tek bölümdür. Çünkü "alan öğretmeni seçimi" başlığı adı altındaki bu bölümü yazıma koymamın tek sebebi, Milli Eğitim Bakanlığı'na olan kırgınlığım ve kızgınlığımdır. Türkiye'nin herhangi bir noktasındaki, herhangi bir anadolu güzel sanatlar lisesinin, herhangi bir piyano öğretmenin öksürüğünün, yüksek öğrenim kurumlarında çalışan biz piyano öğretmenlerini zatlere ettiği uyarılarımıza rağmen duymamazlıktan gelmelerini anlamakta güçlük çekiyorum.

Piyano eğitiminde, doğru başlangıç çok önemlidir. Bir piyano öğretmeni isterse bir öğrencisini hiç piyano çalamaz duruma getirebilir. Bunun için kendisine onlarca, öğrenciyi emanat ettiğimiz piyano

öğretmenin seçiminde, bu alanın uzmanlarının bulunması gerekir. Bugüne kadar söz konusu seçimler, piyano eğitimiyle uzaktan yakından ilişkisi olmayan kişiler tarafından yapılmıştır. Bakanlığımızın, bundan sonra gerekli dikkatliliği göstereceğini umuyor ve daha fazla yüklenmeden bu bölümü geçiyorum.

6- Yanlış Yerleşen Davranışların Çözülmesinde Yaşanan Sıkıntılar

Burada G.E.F. Müzik Eğitimi Bölümü'ne gelen bazı anadolu güzel sanatlar lisesi mezunlarının, deneyimli ve piyano eğitimine daha akademik yaklaşan bir öğretim elemanının elinde, neredeyse başlangıç düzeyine çekilerek, eskiden yaptıklarının adeta yok sayılmasına sebep olan yaklaşımların, öğrenciler üzerindeki olumsuz etkileri ile yanlış yerleşen temel davranışların çözülmesinde çaresiz kalan piyano öğretmenlerinin durumlarından bahsedeceğim.

Daha önceki bölümlerde piyano öğretimine başlangıcın önemine değindiğim için, bu bölüme ağırlıklı olarak konunun psikolojik boyutlarını irdelemek istiyorum. Yanlış yerleşen temel davranışların değiştirilmeye çalışılması, öncelikle öğrencinin ikna edilmesiyle başlamakta ve öğretmenine inanmaktan başka seçeneği olmayan öğrencinin, kendince çok kolay olan parçaları sanki çok zor bir eseri seslendiriyormuş gibi saatlerce çalışmasıyla devam etmektedir. Bunun öğrenci üzerindeki psikolojik etkisinin çok ağır olduğunu düşünüyorum. Çünkü bazı öğrencilere göre bu, utanılacak bir durumdur. Kendisini, utanmakla dersi bırakmak arasında tartışma noktasına getirmesi bile, bana göre öğrenciye verdiği psikolojik zararı anlatmak için yeterlidir. Öğrencilerin bu durumunu gözlemekte olan ve bu aşamada ona sahip çıkmak için gerekli motivasyonu sağlamaya çalışan piyano öğretmeni de, yaşanan bu durumdan rahatsız olmaktadır. Bütün bunlara neden olan konu ise, bazı temel davranışların yanlış yerleştirilmesidir.

7- Farklı Liselerden Gelen Öğrencilerin Ölçme Değerlendirme Durumları

Yüksek öğrenim aşamasında, öğrenci tabanının farklılığından kaynaklanan sorunların en fazla yaşandığı yer, final sınavlarıdır. Komisyon önünde yapılan bu sınavlarda, anadolu güzel sanatlar lisesi mezunları ile piyano eğitimine yeni başlayan öğrenciler aynı programdan sorumlu olmak durumundadır. Bu nedenle birbirinden çok farklı olan iki grubun, aynı programdan sorumlu olmalarının sıkıntısını komisyonlar çekmekte ve sorun, çözüm amacıyla oluşturulmuş yönetmelikler yerine kişilerin vicdanıyla çözüme noktasına getirilmektedir.

Konunun vicdan boyutu yanında, bir de öğretmenleri yanıtma boyutu vardır. Anadolu güzel sanatlar lisesindeyken ulaştığı piyano düzeyini bildiğimiz bazı öğrencilerin, bölüme geldikten sonra fazla yorulmadan, piyano derslerini verebilmek gibi bir düşünceyle kendilerini öğretmenlerine farklı tanıttıklarını görmekteyiz. Bu öğrencilere uygulanacak herhangi bir yapımda da bulunamamaktayız. Kurulmalarıyla, müzik öğretmenliği mesleğinin nitelik yönünden gelişmesini sağlayacak olan Anadolu güzel sanatlar liseleri, uygulamada boşluk bırakmayacak yönetmeliklerin olmaması nedeniyle, bölümler üzerindeki etkilerini yeterince hissettirememektedirler.

8- Öneriler

1- Anadolu güzel sanatlar liselerinin kuruldukları iller ve yakın çevrelerinde, öğrencilerini iyi yetiştirerek geleceğe güvenle hazırlayan kurumlar oldukları düşüncesinin oluşması sağlanmalıdır.

2- Eğitim fakültelerine bağlı müzik eğitimi bölümlerinin giriş yetenek sınavları, bilgiyi de ölçen sınavlar haline dönüştürülmelidir.

3- Yeni kurulacak anadolu güzel sanatlar liselerinin, bakanlık ve ilgili üniversitelerin ortak çalışması sonucu kurulması sağlanmalıdır.

4- Tüm bölümler olarak problemleri doğru tanımlayıp, bunların çözümleri noktasında ilgili kurumların birlikte ikna edilmesi sağlanmalıdır.

5- Daha iyi eğitim için gerekli olan araç ve gereçlerin sağlanabilmesi yolunda, bakanlık ve o yerin varlıklı kişileriyle girişimlerde bulunulmalıdır.

6- Anadolu güzel sanatlar lisesinde enstrüman öğretmenliği yapacak kişilerde, yüksek lisans yapmış olma şartı aranmalıdır.

7- Eğitim fakültelerine bağlı müzik eğitimi bölümlerindeki lisans üstü programlarda, çalgılar, pedagojilerini içeren derslerin mutlaka yer alması ve programı yürüten öğrencinin ana çalgısı doğrultusundaki bu dersi seçmesi zorunlu hale getirilmelidir.

8- Öğrencilerin çalgılarındaki birikim ve gelişmelerini daha iyi anlayabilmek ve kendilerini farklı göstermelerini önleyebilmek için, anadolu güzel sanatlar lisesinden başlayan ve lisans eğitiminin sonuna kadar devam eden, "çalgı gelişim dosyası"nın tutulması sağlanmalıdır.

9- Farklı öğrenci tabanından kaynaklanan problemleri en aza indirebilmek için, yüksek öğretim kurumlarında "hazırlık sınıfı"nın açılması sağlanmalıdır.

10- Anadolu güzel sanatlar liselerinde ders veren çalgı eğitimi öğretmenlerinin, gerek bilgi tazeleme ve gerekse yeni yöntem ve tekniklerden haberdar olmaları doğrultusunda "hizmet içi eğitim seminerleri" düzenlenmelidir.

Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin Müzik Bölümlerinde Uygulanan Çalgı Eğitimi ve Viyolanın Çalgı Eğitimi İçerisindeki Yeri

Ayfer TANRIVERDİ

Doç. G.Ü.G.E.F. Müzik Eğitimi Bölümü Çalgı Ana Sanat Dalı Öğretim Üyesi

GİRİŞ

Eğitim; bilim, teknik ve sanatın her üçünü de kapsayan bir içerikle düzenlenerek, bireyleri ve toplumları biçimlendirme, yönlendirme, değiştirme, geliştirme ve yetkinleştirmede en etkili süreçtir. Sanat eğitimi, eğitim sürecinin üç ana boyutundan biridir. Müzik eğitimi ise, çeşitli kollara ayrılan sanat eğitiminin başlıca dallarından birini oluşturur.

Yalın ve özlü anlamıyla müzik eğitimi, "bireye, kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma ya da "bireyin müziksel davranışında kendi yaşantısı amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma" sürecidir. İnsan yaşamındaki vazgeçilmez yeri, önemi ve işlevleri nedeniyle ki müzik, hem etkili bir eğitim aracı, hem de önemli bir eğitim alanıdır.

Çalgı eğitimi, "çalgı öğretimi yoluyla bireyler ve toplumların devinışsel, duyuşsal, bilişsel davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişiklikler oluşturma ya da yeni davranışlar kazandırma" sürecidir. Müzik eğitiminin temel boyutlarından biri olan çalgı eğitiminin yapılmadığı durumlarda, müzik eğitimi ya eksik, ya yetersiz, ya da yeterince sağlam ve tutarlı olamaz. (1)

Buradan yola çıkarak Türkiye'de mesleki müzik eğitimi veren kurumların dışında uygulanan müzik ve çalgı eğitimini birkaç gelişmiş ülke ile karşılaştırma yaparak daha iyi anlayabiliriz.

Gelişmiş ülkelerdeki müzik ve çalgı eğitimi

Müzik eğitiminin önemi oldukça gerilere dayanmaktadır. Eski Yunan uygarlıklarında okullarda müziğin dil ve aritmetik bilgisinden önce gelmesi, Arkadya'da "Aulos (obua'nın atası) ve lir" çalmanın otuz yaşına değin zorunlu olması bu düşüncüyü kanıtlamaktadır.(2)

Macar Eğitim Bakanlığı ise ilk ve orta öğretim müzik eğitimi programlarını "sanat eğitiminin yaygınlaştırılması ve her bireyin iyi bir sanat eğitimi alması" esasına dayalı Kodaly müzik eğitimi sisteminden yararlanarak oluşturmuş ve müzik, matematik, anadil ders saatlerini eşit olarak dağıtmıştır.

Deneyler, çocuğun zihinsel gelişiminin en hızlı aşamasının 0-7 yaş arası olduğunu ortaya koymuştur. Japon eğitimci Suzuki, geliştirdiği ve dünyaya yaydığı keman eğitim sistemi ve felsefesini; çocukların öğrenme kolaylığından yola çıkarak, çocuk beyninin verilen her bilgiyi sünger gibi emmesi prensibine dayamıştır. Bu sistemde okul öncesi çağında en erken üç yaşında her çocuğa keman çalma öğretilbilmektedir. Suzuki'nin kuramı günümüzde, ABD, İngiltere, Danimarka, Belçika, Fransa, İsrail, İsviçre, Kore, Tayvan, Hollanda ve Almanya'da başarıyla uygulanmaktadır.

Son olarak Avusturya'dan bir örnek verilecek olursa; kendisi de müzik eğitimcisi olan

Wolfgang Stern 10-14 yaş arasındaki yetenekli öğrencilere müzik ağırlıklı eğitim veren ortaokulların açılmasını sağlamış ve 1976 yılında Graz'da deneme eğitimine başlayan ilk müzik ağırlıklı ortaokul (Ferdinandum)dan sonra bu müzik okulları, hızla ülkenin birçok bölgesine yayılmıştır.

Bu okullarda okuyan öğrenciler normal okullarda okuyanlara oranla ağır bir yükün altına girmektedir. Orta 1. sınıfta 36, 2. sınıfta 37, 3. sınıfta 38, 4. sınıfta 39 saat ders gören çocuklar, ayrıca birden fazla çalgı çalmayı öğrenmekte (basit vurma çalgılar, boy boy blok flütler, keman, klarnet, gitar, piyano gibi çalgılar) ve koro eğitimi alarak oldukça basit fakat çok sesli eserler seslendirmektedirler.

Öğrencilerin başarı durumlarına gelince, müzik ağırlıklı ortaokullarda okuyan öğrencilerin dersleri çok yüklü olmakla birlikte genel başarıları normal okullardaki öğrencilere oranla daha yüksek olmaktadır. Prof. Revers (Kösel Verlag) bu okullarda yaptığı bir araştırmasına dayanarak "müzik ve zekanın birbiriyle başa baş ilerlediğini" belirtmiştir.

Eğitim sistemine getirilen bu yenilik, aileleri de ister istemez etkilemektedir. Çocuğun belirli bir disipline kendi isteği ile girdiğini, her gün birkaç saat çalgısını, şarkısını çalıştığını, konserleri kaçırmadığını gözleyen anne-baba, çocuğu ile aynı beğenileri paylaşmak için bir çaba göstermek zorunda kalmaktadır. Müzik ağırlıklı orta okullara devam eden öğrencilerin okula karşı tutumlarının olumlu olduğu, okula severek gittikleri, birlikte şarkı söyleme ve müzik yapma alışkanlığı sonucu birlik ve toplum kavramlarının geliştiği, daha bağımsız ve kendine güvenen kişilikli bireyler olma yolunda adım attıkları, birbirleriyle yardımlaşma dayanışmaya özen gösterdikleri gözlenmiştir. Birlikte, toplu olarak yaşanan müzik deneyimlerinin getirdiği coşku ve mutluluk, öteki alanlarda da başarılı olabilmelerini sağlamıştır.

Avusturya'daki bu okullar, profesyonel müzisyen yetiştiren okullara eleman sağlamak amacı gütmemektedir. Ancak bu okullarda çok sivrilen, çok yetenekli, müziği meslek olarak seçmek isteyen çocuklar, müzik liselerine ve konservatuvara gitmektedirler. (4)

Yukarıda verilen örneklerde de görüldüğü gibi çalgı eğitimine, dolayısıyla müzik eği-

timine küçük yaşlarda başlamak, eğitimdeki genel başarıyı ve kaliteyi yükseltmek açısından oldukça büyük önem taşımaktadır.

Türkiye'de Müzik ve Çalgı Eğitimi

Ülkemizde ilköğretim okullarının ilkököl kısmında okutulan müzik dersi; 1.2.3.4.5. sınıflarda ikişer saat, orta kısmında okutulan müzik dersi, 6.7.8. sınıflarda birer saattir.*

Bağımsız orta okullarda okutulan müzik dersi; 6. sınıfta 2 saat, 7. ve 8. sınıflarda birer saattir.**

İlkokullarda okutulan müzik dersi; 1. 2. 3. 4. 5. sınıflarda birer saattir.***

Liselerdeki sanat alanı müzik eğitimi dışında olan ve seçmeli olarak okutulan müzik dersi ise, haftada iki saattir. (5)

Doğal olarak bu kadar kısıtlı olan ders saati içerisinde verilmesi gereken müziksel işitme eğitimi, ses eğitimi, çalgı eğitimi, müzik bilgisi eğitimi, müziksel beğeni eğitimi ve yaratıcılık eğitiminden hiçbirisinin yeterince verilemeyeceği bir gerçektir.

İşte ilki İstanbul'da olmak üzere 1989-1990 öğretim yılında dönemin Milli Eğitim Bakanı Avni Akyol tarafından kurulan Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, konservatuvarlar dışında yıllardır özlemi duyulan erken yaşta müzik eğitimi veren kurumların eksikliğini önemli ölçüde gidermiştir. Bu liselere, ortaokulu ya da ilköğretim okullarını bitirmiş 14-15 yaşlarında yetenekli öğrenciler alınmakta ve müzik bölümlerinde okuyan bu öğrencilere, normal liselerde okutulan derslerin yanında, müziksel işitme eğitimi, çalgı eğitimi, koro eğitimi, orkestra eğitimi gibi dersler de yüklü bir programla verilmektedir. Çalgı eğitimi derslerinde öğrenciler iki çalgı öğrenmektedir. Bunlar ana çalgı ve piyanodur. Öğrenciler piyanoyu zorunlu olarak, ana çalgılarını ise; fiziksel yapılarına uygun olarak seçmektedirler.

Çalgı Eğitiminin İlke ve Amaçları

Çalgı eğitimi yoluyla öğrenci; yeteneğini geliştirecek, müzikle ilgili bilgilerini zenginleştirecek, müzik beğenisini yüksek bir

düzeye çıkarmaya çalışacaktır. Ayrıca çalgı eğitimi yoluyla öğrenciler müziksel işitmelerini, müzikalitelerini, yorumculuklarını ve birlikte müzik yapma yeteneklerini geliştirecekler, düzenli ve disiplinli çalışma alışkanlıkları edineceklerdir. Ulusal ve evrensel müzik sanatını çalgı eğitimi yoluyla tanıma fırsatı bulacaklar, izledikleri konserler ile eşleştirme gücü kazanacaklardır. Çalgı eğitimi, Güzel Sanatlar Liseleri müzik bölümlerinin çok önemli ve temel alanlarından biridir. Çalgı eğitimine önem verilmeli, çalgıda olabildiğince gelişmeyi sağlamak için sistematik bir biçimde uzun saatler çalışılmalı ve çalışması teşvik edilmelidir. (6)

Çalgı Eğitiminde Viyolanın Yeri

Viyola eğitimi çalgı eğitiminin bir alt koludur. Oda müziği ve senfonik müziğin temelini teşkil eden yaylı çalgılar ailesinin alto çalgısı olan viyola, birlikte seslendirme ve orkestra derslerinin vazgeçilmez çalgılarından biridir. Viyola eğitiminin amacı, çalgı eğitiminin amaçları ile aynıdır. Temel yönleri ile kemana benzemesine rağmen, kemandan büyük olması ve yeni bir anahtar öğrenmeyi (üçüncü çizgi do anahtarı) gerektirmesi bakımından bazı öğrencilerin zorlanmalarına yol açmaktadır. Böyle durumlarda viyola teli takılmış kemanla, viyola eğitimini başlatmak daha uygun olacaktır. Viyolayı öğrenci seçerken, öğrencinin fiziksel yapısının uygunluğuna ve yeterli sayıda öğrenci seçerek, orkestra dersindeki yaylı çalgılar grubunun ses dengesinin korunmasına özenle dikkat edilmelidir.

Sonuç ve Öneriler

Görülüyor ki, çalgı eğitimi olmadan bir müzik eğitimi düşünülemez. Her çalgıda olduğu gibi viyola öğretimine de erken yaşlarda başlanmalıdır. Kazanılması gereken beceri ve teknikleri, henüz kas ve vücut gelişimini tamamlamamış olan çocuklar, yetişkinlere oranla çok daha kolay kavrayabilmektedirler. Bu bakımdan Güzel Sanatlar Liseleri'nin yaş ortalamasının daha aşağıya çekilerek orta okullardan başlatılması, müzik eğitimi açısından daha etkili olacaktır. Çalgı eğitiminde,

öğrenci başlangıç aşamasında öğretmen tarafından sık sık denetlenmelidir. Bunun için de güzel sanatlar liseleri kendi viyola öğretmeni kadrolarını oluşturmalıdır. Ayrıca haftalık ödevlerini hazırlayabilmeleri için öğrencilere gerekli ortam ve yeterli etüt saatleri sağlanmalı, bölüm kütüphanelerinde de gerekli viyola metod ve eserleri mevcut olmalı kaynak sorunu çözülmelidir.

Sonuçta; Güzel Sanatlar Liseleri, Türkiye için büyük kazançtır. Avusturya ile ilgili örnekte de görüldüğü gibi bu tür okullar, yalnızca çocuklara ya da gençlere müzik eğitimi vermekle kalmayıp, aynı zamanda anne-babaları ve dolayısıyla toplumu da müzik konusunda eğitmektedir. Bu bakımdan bu liseler, sorunlarını en kısa zamanda çözerek ülkenin huzuruna yayılmalı ve eğitimin kalitesini çağdaş düzeye yükseltmelidirler.

KAYNAKLAR - DİPNOTLAR

1) **Uçan, Ali**; "Müzik Eğitimi, Temel Kavramlar- İlkeler-Yaklaşımlar" Müzik Ansiklopedisi Yayınları,

Ankara, 1994, s.23-25

2) **Curt Sachs**; "Kısa Dünya Musiki Tarihi" Çev. İlhan Usmanbaş, Flarmoni Derneği Yayınları, İstanbul, 1982, s. 27

3) **Tanrıverdi, Ayfer**; "Eğitimde Sanatın Yeri ve Önemi, Temel Müzik Eğitimine Genel Bakış", G.E.F. Dergisi Özel Sayı, Ankara, 1994, s. 133

4) **Ali, Filiz**; "Müzik ve Müziğin Sorunları", Oğuzhan Cem Yayınları, Başaran Matbaası, Gümüş Basımevi, İstanbul, 1987, s. 106

5) T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi Cilt: 59, 17 Haziran 1996, sayı: 2455, s.282

6) **Günay, E. , Uçan, A.**; "Keman" Mektupla Öğretim Merkezi, Ankara, sayı: 1633-8, 1974, s. 4

(*) Talim Terbiye Kurulu'nun 29.08.1994 tarih ve 578 sayılı kararı ile

(**) Talim Terbiye Kurulu'nun 16.09.1991 tarih ve 192 sayılı kararı ile

(***) Talim Terbiye Kurulu'nun 24.08.1992 tarih ve 235 sayılı kararı ile

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümlerinde Uygulanan Müziksel İşitme-Okuma Dersinin Önemi, İçeriği ve Sorunları

Aytekin ALBUZ

Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müziksel İşitme - Okuma Dersi Öğretmeni
Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Müzik Eğitimi Bölümü Doktora Öğrencisi

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, eğitim aldığı sanat dalında iyi yetişmiş, sanatçı kişiliğe sahip, alanında mesleki bilgi ve becerilerle donatılmış, kültürlü bireyler yetiştirmek ve bu bireyleri öncelikle, eğitim aldığı sanat alanının devamı niteliğinde olan bir yüksek öğretim kurumuna hazırlamak gibi önemli görevleri üstlenmiştir.

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri müzik bölümlerinde, kuşkusuz uygulanan her dersin verilmiş amacı ve içeriğine göre önemli bir takım işlevleri vardır. Ancak müzik bölümlerinde en temel ders olarak kabul edilmesi ve üzerinde önemle durulması gereken ders, müziksel işitme ve okuma dersidir.

Bu ders temel müzik terim ve bilgilerini kavramaya, müziksel işitme-okuma ve yazmaya yönelik bir ders olup, diğer müzik dersleri ve çalgı derslerinin de temelini oluşturması ve onlarla anlamlı ilişkiler kurması bakımından da çok önemlidir.

Müziksel işitme-okuma dersi, uygulamalı (çalgı, koro, orkestra vs.) derslerin tümünün, teorik (armoni, kontrapunkt, müzik biçimleri vs.) derslerin ise bir çoğunun ön koşuludur. Bu alandaki gecikmiş bir başarı, diğer alanlardaki eğitimin hızını kesmekte ve onların da başarısını engellemektedir. (1)

Müziksel işitme, müziksel sesin yapısında var olan özellikleri algılama, ses kümelerini, ses yüksekliklerini, ses sürelerini ayrıntılarıyla farkedebilmedir. Müziksel işitme bilinçli veya bilinçsiz olabilir. Taklitle dayalı işitme, bilinçsiz bir işitmedir. Bir ses veya ses kümesini yükseklik, süre, ad farklarıyla ayrıntılı bir şekilde tanıma ve saptama ise bilinçli bir işitmedir. Bilinçli işitme, rölatif ve absolu olarak ikiye ayrılır. Rölatif işitme, sesleri daha önce bilinen bir sese göre kıyaslayarak tanımadır. Absolu işitme ise sesleri herhangi bir sese göre

kıyaslama gereği duymadan tanımadır. Müziksel işitme; ritimsel işitme, ezgisel işitme, armonik işitme ve nüanslı işitme gibi boyutlara sahiptir.

Müziksel işitmenin diğer boyutları da; müziksel bellek, müziksel dikkat ve müziksel tasarımıdır.

Müziksel bellek; işitilen, dinlenen, okunan, söylenen, çalınan müzikleri, bıraktığı izler yoluyla akılda tutma ve gerektiğinde hatırlama gücüdür.

Müziksel dikkat; zihni, söz konusu bütün, parça ya da özellik üzerinde toplama ve yoğunlaştırma gücüdür.

Müziksel tasarım ise; bir müziksel bütünün tümünü, bir parçasını ya da bir öğesini ilk kez ya da yeniden zihinde canlandırma gücüdür. (2)

Kuramsal ve uygulamalı olarak yürütülen müziksel işitme okuma dersinin genel amaçlarından bazıları şöyle sıralanabilir:

- Temel müzik terim ve işaretlerini kavrayabilme
- Temel müzik terim ve işaretlerini doğru kullanabilme
- Müzik kuramları hakkında özlü bir bilgiye sahip olabilme
- Solfej yapma yeteneğini geliştirebilme
- Deşifre yapma yeteneğini geliştirebilme
- Düzeyine uygun müzik parça veya bütünü dikte edebilme
- Müziksel işitme- okuma dersinde kazandığı bir takım temel davranışları, diğer müzik derslerine aktarabilme.
- Müzikle ilgili yaptığı tüm çalışmalarda, müzikal düşünebilme gibi.

Müziksel işitme-okuma dersi içerisinde, müziksel yazma eğitimini; yeterince kavranılma-

dığında olumsuz yönde etkileyen bazı temel bilgi eksiklikleri de kısaca şunlardır:

- Aralık ve tartım bilgisi eksikliği
- Teorik bilgi eksikliği
- Tonal-modal eksen ve fonksiyon bilincinin yerleşmemesi
- Ezgi yazım kurallarının yeterince kavranmayışı
- Form bilgisi eksikliği gibi. (3)

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde müziksel işitme okuma dersi, hazırlık sınıfında dört saat, birinci sınıfta iki saat, ikinci ve üçüncü sınıflarda ise dört saat olarak yürütülmektedir.

Burada ders dağılım saatlerine özellikle dikkat edilmelidir. Ders saatleri iki saat hafta başına, iki saat de haftanın son günlerine gelecek şekilde programlanmalı, iki gün üst üste ve arka arkaya gelmemelidir. Böylece hem öğretmene öğrencileri denetleme imkanı verilmiş hem de öğrencilerin uzun süre dersten uzak kalmaları önlenmiş olacaktır. Ders dağılım saatlerindeki diğer önemli bir nokta da ders saatlerinin günün son saatlerine yerleştirilmeyip; öğrencilerde günün yorgunluğundan doğabilecek bir takım isteksiz tutum ve davranışların, derse yansımalarının önüne geçmektir. Buradaki görev ve sorumluluk da tamamen idari personele düşmektedir.

Müziksel işitme-okuma dersinin iyi işlenebilmesi için öncelikle ders yapılan fiziki mekanın çok iyi düzenlenmiş olması gerekir. Örneğin; akordlu bir piyano, dizekli tahta, akustik bir mekan ve önemli olarak da çevredeki ses unsurlarından arındırılmış bir ortam gibi.

Müziksel işitme-okuma dersinde, başarıyı arttırmaya yönelik olarak gösterilmesi gereken başka bir çaba da, öğrencilerde ders dışı zamanlarda bireysel ve ikili solfej ve imla çalışma alışkanlıklarını yerleştirebilmektir.

Diğer yandan, dersin işleniş sırasında üzerinde önemle durulması gereken başka bir nokta da, bu dönem çocuklarının ergenlik çağında olup, ses sınırlarının ve volümlerinin zorlanmaması ve ileride bir takım ses bozukluklarına yol açabilecek, bilinçsizce uygulamalardan kaçınılmasıdır. Buradaki sorumluluk da sadece öğretmene düşmektedir.

Müziksel işitme-okuma dersinin uygulayıcısı, yönlendiricisi ve yorumlayıcısı hiç kuşkusuz ki öğretmendir. Dolayısıyla öğretmenin bilgisi, becerisi ve derse hakimiyeti; dersi şekillendirecek, dersin işleniş ve içeriğini de önemli ölçüde etkileyecektir.

Bu dersi okutacak öğretmenin hem teorik hem de pratik pek çok davranışı kazanmış, özümsemiş ve yaşantısına katmış olması beklenir.

Müziksel işitme-okuma dersi öğretmeni iyi bir

kulağa, müzikal bir kişiliğe, armoni-kontrapunkt, eşikleme ve müzik biçimleri gibi temel müzik konu ve alanlarında da iyi derecede bilgi ve pratiğe sahip olmalı ve önemli olarak da piyanoyu iyi derecede kullanabilmelidir.

Bir müziksel işitme-okuma dersi öğretmeni, dersini sadece belirli kaynak ve konularla sınırlı tutmamalı; zaman zaman değişik kaynaklara da başvurarak; beğeni eğitimiyle birlikte, konuları daha da canlı kılmalı ve öğrencilerin müziksel yaşantısına katmalıdır.

Dersin işleniş sırasında tonal solfejlerin yanında makamsal solfejlerden de uygun örnekler sunulmalı ve tonal eksen bilincinin yanısıra, mutlaka makamsal eksen bilinci de yerleştirilmeye çalışılmalıdır. Böylelikle öğrencilere de çok yönlü eğitim verilmiş olacaktır.

İlk sınıflardan itibaren müziksel işitme-okuma derslerinde, fonksiyon bilinci ve aralık bilgisi mutlaka çok iyi şekilde yerleştirilmelidir. Zira aralık konusu üzerinde ısrar edilmezse, öğrencilerin bazı müzik terim ve bilgilerini kazanmalarına rağmen, dikte ve deşifre çalışmalarında zorlandıkları ve başarısız oldukları gözlenmektedir. Bu nedenle aralıklar ve fonksiyon bilinci üzerinde önemle durulmalı ve öğrencilerin bu iki öğeyi koordineli bir şekilde kullanabilmeleri sağlanmalıdır.

Müziksel işitme-okuma dersinin akışı içerisinde bir bölümü teorik, bir bölümü de uygulama, solfej ve dikte çalışmaları olarak düzenlenmeli; bunların dozu da öğrenciyi sıkmayacak şekilde öğretmen tarafından ayarlanmalıdır.

Görüldüğü gibi karmaşık bir yapıya sahip olan ve bir o kadar da bu alanda kendini iyi yetiştirmiş elemene ihtiyaç duyulan müziksel işitme-okuma dersi üzerinde; hem bu dersi okutacak öğretmen...ı seçimi, hem de dersin anlamına uygun olarak işlenmesi bakımından önemle durulmalı ve Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri müzik bölümlerindeki temel yapı, bu dersle birlikte daha da sağlam temellere oturtulmaya çalışılmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Sevgi, Ali., "Müziksel İşitme Okuma Eğitimi Açısından Hazırlık Sınıfının Gerekliği" G.Ü.G.E.F. Dergisi, Türkiye'de Müzik Öğretmenliği Eğitiminin Yetmişinci Yılına Armağan, sy:1811, Ankara, 1994.
2. Uçan, Ali., "Müzik Eğitimi, Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar" Müzik Ansk. Yayınları, sy:20, Ankara, 1994.
3. Özgür, Ülkü., "Mesleki Müzik Eğitimi Kurumlarında MİOY Dersinde Yapılan Dikte Çalışmalarının Yeri ve Önemi" Flarmoni Sanat Dergisi, Türkiye Flarmoni Derneği, sy:1, Ankara, 1995.

Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin Müzik Bölümlerinin Uluslararası Faaliyetleri ve Sevda-Cenap And Müzik Vakfı

A. Aydın İLİK

Yard. Doç. G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi, Müzik Eğt. Böl., Çalgı Eğitimi Anasanat Dalı Öğretim Üyesi

İlkinin 1989'da İstanbul'da kurulması ile eğitim yaşantısına başlayan Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri (müzik ve resim bölümleri ile) bugün ülkemizin belli başlı illerinde (15 kadar) gençlerimize sanat eğitimi ağırlıklı bir program sunulmaktadır. Bu okulların amacı Türkiye'de güzel sanatların yaygınlaşmasına katkıda bulunmak, resim ve müzik alanlarında sanatçıları kazandırmaktır. Bu yıl yedinci öğretim yılına başlamış olan okullarımız, adeta zamanla yarışarak kısa zamanda çok yol katetmişlerdir. Ben kişisel olarak Ankara, Bursa, Kayseri ve Eskişehir Güzel Sanatlar Liselerini tanıma şansına sahip oldum. Bu okullardaki gerek fiziksel altyapı, gerek branş öğretmenleri ve diğer pek çok eksikliklerine rağmen sıcak, yapıcı bir psikolojik ortamın öğrencilere çalışma ve başarılı olma bilinci kazandırdığını gözledim. Kişilik gelişiminin en önemli devresinin yaşandığı bu lise dönemi, esasen öğretmenin çok dikkatli olacağı, öğrencinin de çok duyarlı olduğu bir dönemdir. Çünkü burada sanat eğitimi yoluyla genç, yeni bir kimlik edinmektedir. Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin eksikleri bir yana, 21. yüzyıla girerken ülkemizin daha yaşamsal temel eksikliklerinin giderilemediği göz önüne alınırsa, varolan mekan ve malzeme ile en iyisini yapabilmek hepimiz için zorunlu bir yoldur. Ancak sayıları 500'e yaklaşan imam-hatip liselerinin yanında sayısı 15 kadar olan bu okullarımızın devletçe veya özel sektörde zamanla artırılması nicelik ve nitelik yönünden güçlendirilmesi sağlanmalıdır. Başlangıçta bütün işler sancılı başlar, ancak Büyük Önder Atatürk'ün attığı çağdaş uygarlık temelleri mutlaka amacına ulaşacaktır. O nedenle her türlü olumsuz koşula rağmen bu alana bütün gücümüzle sahip çıkalım. Çevremizi faaliyetlerimizle etkileyelim. Kendimizi, birbirimizi iyi tanıyalım ve tanıtalım.

Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin resim ve müzik bölümü öğrencileri, öğrenimleri süresince ça-

lışmalarının, ürünlerinin sergileneceği platformlar arayacaklardır. Bu süreç içinde gerek yurt içinde, gerekse yurt dışında değerlendirilen imkanlar, yetiştirmekte olan sanatçı adaylarının kültürlenmesine ve gelişmesine çok olumlu katkılarda bulunacaktır. Devraldığımız çok zengin kültür mirasımızın renkleriyle ve motifleriyle biçimlendiğimiz ve özgün bir kimliği olan sanatımız, Türkiye'de ve dünyada da tanıtılmak ve benimsenilmek durumundadır. Çünkü "Türk Sanatı" Dünya sanatı mozaiğinin en değerli parçalarından birini oluşturmaktadır. Dünya coğrafyasına bakıldığında Türkiye, Asya ile Avrupa'yı kara ile, Akdeniz aracılığı ile Afrika'ya yakınlaştıran üç kıtayı birleştiren tek ülkedir. Bu kıtalardaki çok farklı kültürleri de düşünürsek dünyadaki tek laik ve müslüman ülkemizin tarihten gelen olağanüstü zengin bir kültür mirasına sahip olması çok büyük bir şanstır. Ancak bugün müzik ürünlerimizin yurt dışında tanıtılması yönünde yılda 200'ü aşmayan kültür ve sanat faaliyeti büyük özverilerle organize edilmektedir. Daha da ilginç her yıl çoğu folklor ve mehter ağırlıklı gösteriler yapan 2-3000 sanatçı yurt dışına çıkmaktadır.

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri içinde en yakını ilişkiyi 4 yıl branş derslerine girdiğim Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesindeki gelişmelerden söz ederek sürdüreceğim. 1990 yılında kurulan Ankara'daki okulumuz bugüne kadar aşağıdaki faaliyetlere katılmıştır.

a) 05-11 Haziran 1993 tarihleri arasında Romanya'nın başkenti Bükreş'te yapılan "2. Uluslararası Carmina Tenera Çocuk ve Gençlik Koroları Festivali"ne katılmıştır. Bu festivale Romanya, Türkiye, Moldova ve Ukrayna katılmıştır.

b) 24-28 Aralık 1993 tarihleri arasında Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Ankara'da "1. Uluslararası Dostluk ve Müzik Festivali"ni organize etmiştir. Bu festivale Romanya'dan bir çocuk, bir de

gençlik korusu katılmıştır.

c) 29 Haziran ile 06 Temmuz 1994 tarihleri arası Polonya'nın Bydgoszcz kentinde düzenlenen "17. Uluslararası Gençlik Müzik Festivali ve Yarışması"nda müzik bölümü öğrenci korusu "Polonya Milli Eğitim Bakanlığı Özel Ödülü" ile ödüllendirilmiştir.

d) 09-11 Temmuz 1994 tarihleri arasında Romanya'nın Marga-Canon kasabasında Koro Konseri verilmiştir.

e) 06 Temmuz 1995 tarihinde Ukrayna'nın başkenti Kiev'de (Eski adı Lenin Müzesi) Kültür Sarayı'nda öğrenci orkestra ve korusu popüler müzik konseri vermiştir.

f) 09-16 Temmuz 1995 tarihleri arasında Polonya'nın Bydgoszcz kentinde düzenlenen "18. Uluslararası Gençlik Müzik Festivali ve Yarışması"nda öğrenci orkestrası ve vokal topluluğu "Popüler Müzik" dalında ikinci olmuş ve gümüş lir kazanmıştır.

g) 03-11 Şubat 1996 tarihleri arasında Ankara Güzel Sanatlar Lisesi'nin Ankara'da düzenlediği "2. Uluslararası Dostluk ve Müzik Festivali"ne Polonya'dan gençlik korusu ve Ukrayna'dan "Bandurisky Çalgı ve Ses Topluluğu" ve Türkiye adına "Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Öğrenci Orkestrası" katılmıştır.

h) 07-14 Temmuz 1996 tarihleri arasında Polonya'nın Bydgoszcz kentinde düzenlenen "19. Uluslararası Gençlik Müzik Festivali ve Yarışması"nda okul öğrenci orkestrası 3.lük almıştır.

i) 31 Ekim -07 Kasım 1996 tarihleri arasında Kazakistan'da yapılan müzik şenliğine Öğrenci Korusu katılmış, başarıyla ülkemizi temsil etmişlerdir.

j) 17-22 Şubat 1997'de Proje halinde olan 3. Uluslararası dostluk ve müzik şenliğine Fransa'nın davet edildiğini öğrendim.

Çok yakından izlediğim bu yarışmalar, festivaller ve konserler heyecanının yaşandığı süre içinde (yani altı yıl boyunca) 8 uluslararası faaliyet nedeniyle, Bulgaristan, Romanya, Ukrayna, Beyaz Rusya, Polonya, Almanya, Slovakya, Çek Cumhuriyeti'nin belli başlı kentleri ve kültür sanat ortamları yerinde görülmüş, konserler dinlenmiş, dostluklar edinilmiş, sergiler ve anıtlar gezilmiştir. Örneğin Bach'ın Leipzig'deki kilisesindeki çaldığı orgu görmek, hatta bu kilisede 100 kişilik bir Amerikan Gençlik Senfoni Orkestrası konseri dinlemek, yurt dışına çıkıncaya kadar hayal edilmeyecek bir olayken, bu olayın tanığı olmak, yetiştirmekte olduğumuz sanatçı adayımızı gencimizi ne denli olumlu yönde etkileyeceğinin önemini vurgulamak istiyorum. Buna pek çok örnekler ekleyebilirim. Kanımca en önemlisi başta da söz ettiğim gibi kendini tanımakta olan ve alanında eğitildiği bir süreç içinde ve aynı zamanda dış dünya ile ilişki kuran öğrencimize, daha çok çalışma azmi, hevesi ve kendine güven duyguları kazandırmada en etkili

yollardan birisini sağlamış oluruz. (yeni dünyaların kültür ve sanatlarını tanıtarak)

Uluslararası faaliyetlerin en büyük problemi ekonomiktir. Yukarıda açıkladığım örnekler kısa süre içinde gerçekleştirilen en pahalı eğitim ve öğretim biçimleridir. Devlet veya özel sektör maddi destek vermiyor ise (yani sponsor yok ise) bütün çabalar sınırsal yönde gelişmemize hız ve dinamizm kazandıramayacaktır. Devletle ve özel kurum ve kuruluşlarla yapılacak olan etkili ve iyi diyaloglar, okulların eğitim faaliyetleri ve kaliteleri ile ürünlerinin iyi sergilenmesiyle sağlanabilir. Bunda başarılı olunur ise, destek ve katkılar da sağlanmaya başlar.

Diğer taraftan, bugün Avrupa Festivaller Birliği'nin üyesi iki büyük Türk Festivallerinden biri olan Uluslararası Ankara Müzik Festivali'nin (diğeri Uluslararası İstanbul Festivalidir) düzenleyicisi olan Sevdâ-Cenap And Müzik Vakfı, 1940 yılından buyana aralıksız olarak "Çağdaş Türk Müzik Sanatı ve Kültürüne" hizmet eden bir sivil toplum örgütüdür. 56 yılda 1000'in üzerinde konserin gerçekleşmesine destek vermiştir. Bu vakıf ülkemizde evrensel çok sesli müziğin tanıtılmasına, benimsemesine ve geliştirilmesine her türlü olanakları ile hizmet vermeyi amaçlayan ve vermekte olan bir anlayışın savunucusudur. Faaliyetleri arasında Uluslararası Ankara Müzik Festivali'nin dışında, Türk bestecilerinin eserlerini tanıtmak, plak, kaset ve CD yapımı, Vakıf yayınları ve nota-disk arşivi, müzikte yetenekli çocuklara burslar, çeşitli yarışma ve ödüller, eğitici çalışmalar, yurt içi ve yurt dışı konserler, bilimsel toplantılar, çeşitli yardım ve bağışlar, vb...leri kendi kaynakları ile gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Vakfın kurucusu Cenap AND (1894-1982) Türkiye'nin ilk ve en köklü şarap fabrikası olan Kavaklıdere Şarapları A.Ş.'nin yıllık bir kısım gelirini de, vakfın yararlanması yönündeki ilkeleri, bugün vakıf başkanı Mehmet BAŞMAN tarafından sürdürülmektedir. Türkiye'deki pek çok vakıf kuruluşları yanında Sevdâ-Cenap And Müzik Vakfı'nın varlığı dahi, çağdaş Türk kültür ve sanatına en büyük moral desteğidir. Bugüne kadar pek çok Türk sanatçısı ve sanat kurumu bu vakfın az ya da çok desteğini görmüştür. Bunlardan bir tanesi de Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi olmuştur. Gerek öğrencilerin bazılarına burs sağlanması, gerekse yurt dışına çıkarken okula yardım sağlanmasında vakfın maddi desteğinden yararlanılmaktadır.

Sonuç olarak Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nin müzik ve resim bölümlerinin Türkiye'ye ve dünyamıza sağlayacağı katkılar azımsanamayacak kadar çoktur. Kuruluşunda emeği geçen tüm devlet, sanat, bilim adamlarına teşekkür ediyoruz. Bu okullara devletin ya da Sevdâ-Cenap And Müzik Vakfı gibi hayır kurumlarının destek ve katkılarını, konuyu toplumsal olarak benimseyerek, arttırmak en yararlı yol olacaktır. İşte o zaman güzel sanatlarla ilgili kurumlar ve yetiştireceği güzel sanatçılar, güzel Türkiyemizin güzel geleceğinin tminatı olacaklardır.

Yirmibirinci Yüzyıl Eşiğindeki Türkiye’de Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri: Genel Durum-Sorunlar-Çözümler

Ali UÇAN

Prof. Dr. G.Ü. Gazi Eğit. Fak., Müzik Eğt. Bl.Öğrt. Ü. ve Türk Müzik Eğt. Araşt. ve Geliş. Mrkz. Bşk.

1. Giriş

Bildirim konu başlığı "Yirmibirinci Yüzyıl Eşiğindeki Türkiye’de Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri: Genel Durum-Sorunlar-Çözümler”dir. Bu konu-başlık, her yönüyle, sempozyumda ele alınan tüm konuları, dolayısıyla sempozyumun bütününe içine alan bir "genel kapsam"a sahiptir. Bu bakımdan doğal olarak sempozyumda sunulan tüm bildirilere ve dolayısıyla sempozyumun bütününe ilişkin bir "genel-ortak konu-başlık" görünümü veya niteliği taşımaktadır. Bu nedenle, bildirimde konu, olabildiğince genel bir çerçeve içinde kalınarak ana boyutları ve ana çizgileriyle ele alınmaktadır. Böylece bildirimde ele alınan konu, her biri sempozyumun belirli bir alt boyutu, alt başlığı ve alt konusuyla sınırlı öbür bildirilerle gereksiz kesişme, örtüşme ve çakışma olmaksızın işlenmeye çalışılmaktadır.

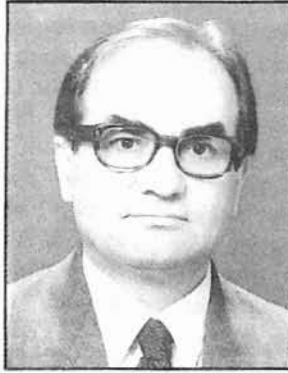
Bu kısa ön-belirlemeden de anlaşılıyor ki, bildirim, kendiliğinden, bir yandan diğer "tüm bildirilere genel-ortak temel oluşturma", diğer yandan öbür "tüm bildirileri genel-ortak paydada buluşturma", başka bir yandan da yine diğer "tüm bildirileri ortak yönleriyle genel özetleme" gibi, üç temel özelliğe veya işleve sahip bulunmaktadır.

Bu sempozyum gibi çok yönlü, çok boyutlu, geniş kapsamlı, zengin kapsamlı her büyük sempozyumda bu tür bir "genel bildiri"ye gerek vardır. Böyle bir bildiri, ilke olarak, bu tür sempozyumların ya başında, ya sonunda veya kısmen başında kısmen sonunda yer alır. Bu nitelikteki bildirim sempozyumun 1. oturumunda yer verilmesi, söz konusu ilkenin, benzerlerinde olduğu gibi, bu sempozyumda da gözardı edilmediğini, geçerliliğini koruduğunu göstermektedir.

2. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümlerinin Oluşumu ve Gelişimi Açısından Yirmibirinci Yüzyıl Eşiğindeki Türkiye

Bildirim başlığı, konusu ve kapsamı gereği, ilkin, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümlerinin oluşumu ve gelişimi açısından 21. yüzyıl eşiğindeki Türkiye’yi ana çizgileriyle kısaca tanımlamakta ve özlüce betimlemekte yarar vardır.

Ülkemiz Türkiye, 1700’lerin sonlarında başlayan ve 1800’lerde belirginleşen "düzeltme-iyileştirme-yenileştirme"

çabalarından sonra, özellikle 1920’lerin başlarından itibaren, Ulu Önder Atatürk’ün önderliğinde-yönderliğinde ve onu izleyenlerin kılavuzluğunda, modern eğitimin doğuşu ve gelişimi çerçevesinde her alanda olduğu gibi müzik eğitimi alanında da yeniden yapılanıp hızla gelişerek modern-uygar dünyanın kopmaz-ayrılmaz bir parçası, etkin bir üyesi ve seçkin bir ortağı olma yolunda köklü atılımlar gerçekleştirmiştir. Bu alanda, 20. yüzyılın ikinci ve üçüncü çeyreklerinde sağladığı ilerlemelerle son çeyreğinde yeni bir atılımlar dönemine daha girmiş, bu atılımlara 21. yüzyılın eşiğine doğru giderek artan bir ivme

kazandırmıştır.

Yirmibirinci yüzyıl eşiğindeki Türkiye’de müzik eğitimi alanında gerçekleştirilen en yeni ve en köklü atılımlardan biri, hiç kuşkusuz "Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri" atılımıdır. AGSL Müzik Bölümleri atılımı çağdaş Türk müzik eğitiminde başlı başına yepyeni bir atılımdır. Bu büyük atılımın oluşturulmasında, gerçekleştirilmesinde hem kısmen esin kaynağı hem de kımen öncü rolü olan İstanbul ve Ankara İlköğretmen Okulları Sanat (Müzik-Resim) Seminerlerimizin, bazı yönleriyle belirli bir süre kısmen birer sanat (müzik-resim) semineri gibi işleyen-işgören belli ilköğretmen okullarımızın, bu kurumlarımızı kurmuş ve yönetmiş, bu kurumlarımızda çalışmış-yetişmiş, kendilerini sanat (müzik-resim) eğitimine adanmış ve çok değerli hizmetleriyle topluma mal olmuş belli eğitimcilerimizin çok büyük rolü, etkisi ve katkısı olmuştur.

Ancak, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri (AGSL) Müzik Bölümleri atılımının gerçek önderi-yönderi, kurucusu ve baş mimarı, hiç kuşkusuz, dönemin Milli Eğitim Bakanı sayın Avni Akyol’dur. Sayın Akyol, bu büyük eseriyle, çağdaş/çağcıl Türk müzik eğitiminin en köklü atılımlarından birini gerçekleştirmiş bir bakan olarak, şimdiden 'unutulmazlar-unutulamazlar' arasındaki seçkin yerini almış bulunmaktadır. Onu izleyen Milli Eğitim Bakanlarımız da bu atılımın korunması, sürdürülmesi, yaygınlaştırılması ve etkinleştirilmesinde belirleyici olmuşlardır. Burada kendilerine, yakın çalışma arkadaşlarına ve AGSL’ni kurucu üyelere "çağdaş Türk müzik eğitimi ailesi" adına bir kez daha şükranlarımızı sunuyorum.

3. Musiki Muallim Mektebi - MMM "İhzari Sınıfı"ndan AGSL "Müzik Bölümleri"ne

Bilindiği gibi müzik eğitimi, kendi içinde kendine özgü bir bütün olmakla birlikte, yönelik olduğu ana amaca göre genel, özengen ve mesleki müzik eğitimi olmak üzere üç ana türe ayrılır. Bunlar "genel müzik eğitimi", "özengen müzik eğitimi" ve "mesleki müzik eğitimi" diye adlandırılır veya nitlendirilir. Bu üç tür müzik eğitiminin ortak özelliklerinin yanı sıra, her birinin kendine özgü birtakım farklı özellikleri vardır. Birbirinden farklı bu üç tür müzik eğitimi birbirleriyle yavaşık, bitişik, kesişik, geçişli, sıralı, kademeli ve aşamalı ilişkiler içindedir. Bu ilişkiler üç tür müzik eğitiminin birbirleriyle bağdaştırır, birleştirir, kaynaştırır, bütünleştirir ve böylece onların tümünü kapsayan bir yapı oluşturur. Bu yapı içinde müzik eğitiminin üç ana türünden her biri, kendi özellikleriyle tanınır, ayırdedilir.

Müzik eğitiminin üç ana türünden biri olan mesleki müzik eğitimi sırasıyla 'tanıma-yönelme, hazırlama-yönlendirme, biçimlendirme-izleme, derinleştirme-uzmanlaştırma ve geliştirme-yetkinleştirme' basamaklarından oluşan çok yönlü, çok aşamalı bir süreçtir.

Acaba, AGSL Müzik Bölümleri, müzik eğitiminin, daha doğrusu onun üç ana türünden birini oluşturan beş basamaklı-aşamalı mesleki müzik eğitiminin neresindedir? Bu soruyu doğru ve sağlıklı yanıtlayabilmek için müzik eğitiminin niteliğini, üç ana türünü, her birinin işleyişini ve birbirleriyle ilişkilerini, temel özellikleriyle çok iyi bilmek gerekir. Çünkü, AGSL Müzik Bölümlerine ilişkin genel durumu betimlerken, genel sorunları saptarken ve bu sorunlara ilişkin genel çözümleri ortaya koyarken, her şeyden önce bu bilgilere dayanmak ve/veya bu bilgilerden kaynaklanmak zorunludur. Bu nedenle konunun temellerine-dayanaklarına ilişkin özlü bilgi çok önemlidir.(1)

Mesleki müzik eğitime ilişkin "beş aşamalı süreçler zinciri"nin ilk halkası olan "tanıma-yönelme" basamağı, bazen ilköğretim öncesindeki, ama çoğu kez ilköğretim kurumlarındaki genel ve özengen müzik eğitimiyle birlikte, yanyana veya içiçe işler. Sempozyuma konu olan Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri ise, mesleki müzik eğitimi sürecinin ikinci basamağında, daha çok "akademik doğrultulu" mesleki müzik yükseköğretim kurum ve kuruluşlarına veya programlarına nitelikli aday öğrenci "hazırlama-yönlendirme" iş(lev)li gören ortaöğretim kurum ve kuruluşlarıdır.

Ülkemiz Türkiye'de mesleki müzik eğitiminin, kökleri çok derinlerde olan bir geçmişi vardır. Bu geçmişin Türk müzik eğitimi tarihi içindeki kökleri Cumhuriyet Türkiye'si'nden öncelere gider, Osmanlı ve Selçuklu Türkiye'si'ne kadar dayanır. Hatta bazı yönlerden, çok daha gerilere giderek Orta Asya Türk devletlerinin en eskisi olarak bilinen Hunlar dönemine ve onun öncesine kadar uzanır. (2)

Türkiye'de Cumhuriyet döneminde mesleki müzik eğitiminin "hazırlama yönlendirme" aşaması, ilk kez Cumhuriyet'in ilanından hemen sonra Ulu Önder Atatürk'ün direktifleriyle 01 Eylül 1924'te Ankara'da kurulan Musiki Muallim Mektebi - MMM'nin (Müzik Öğretmen Okulu'nun) "İhzari Sınıfı"yla (Hazırlık Sınıfıyla) belirli kurallara bağlanarak somut bir biçimde sistemleştirilmiş ve böylece köklü bir atılım niteliği kazanmıştır.(3) Zamanla, 1920'lerin (1924-25 ve sonrasında) MMM "İhzari Sınıfı"ndan

1930'ların (1930-31 ve sonrasında) MMM "Müzik Ağırlıklı Orta(okul) Kısmı"na, oradan 1936-37 ve sonrasında Ankara Devlet Konservatuarı -ADK Müzik Ağırlıklı İlk(okul) Kısım İkinci Devre'li Orta(okul) ve Lise Kısımları'na, oradan 1950-1975'ler döneminin İlköğretmen Okulları Müzik Seminerleri'ne, oradan 1985'in Öğretmen Liseleri Müzik Kolları'na ve nihayet oradan da 1989 ve sonrasında AGSL Hazırlık Sınıfı'lı Müzik Bölümleri'ne gelinmiştir.(4) Bu arada ayrıca Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümlerinde lisans öncesi bir Müzik Hazırlık Sınıfı açılması önerisinde de bulunulmuş, ancak bu öneri henüz gerçekleştirilememiştir.(5)

4. AGSL Müzik Bölümlerinin Oluşumu ve Gelişimi

Bütün bu belirlemeler ve açıklamalar AGSL Müzik Bölümlerinin, bir kurum olarak hangi oluşumlar ve gelişimlerin bir sonucu olduğunu ve hangi çerçevede içinde neyeye oturduğunu açık bir biçimde ortaya koymaktadır. Ülkemiz Türkiye AGSL Müzik Bölümlerini kurmak ve yaşama geçirmekle, özellikle mesleki müzik eğitimi alanındaki tarihsel başarılarına köklü bir yenisini daha eklemiş bulunmaktadır. Çok iyi biliyoruz ve altını çizerek vurguluyoruz ki, AGSL Müzik Bölümlerimiz, çağdaş Türk müzik eğitimimizin yeni candamarıdır, yeni gözbebeğidir.

Ülkemiz Türkiye, önceki deneyim ve birikimlerden de yararlanarak "yeni gereksinimleri yeni çözümlerle karşılamak" üzere 1989 yılında Anadolu Güzel Sanatlar Liselelerini ve bu kurumlar kapsamında AGSL Müzik Bölümlerini gerçekleştirmeye koyulmuş(6) ve bu alanda kısa süre içinde çok önemli gelişmeler kaydetmiştir. Bu atılımla, genelde "müzik eğitimi", özelden "mesleki müzik eğitimi", daha özelden ise akademik doğrultulu "hazırlayıcı-yönlendirici mesleki müzik eğitimi" alanında, orta öğretim düzeyindeki ana kurumlarından birini daha kurup işlerliğe kavuşturmuş ve böylece 21. yüzyılın eşiğinde temel sorunlarından birini daha çözüm yoluna koymuş bir ülke konumuna girmiştir.

AGSL Müzik Bölümleri Modeli, modern Türkiye'nin kendi koşulları ve olanakları içinde, ülkenin kendi gerçekleri, Türk toplumunun ve bireylerinin kendi gereksinimleri, beklentileri ve müzik alanının özellikleri ile çağın ve çağcıl dünyanın gereklerini birlikte esas alan bir modeldir. Model, yakın, orta ve uzak görüşlü bir anlayış ve yaklaşımla, öz deneyim, öz birikim ve öz kaynaklara dayalı olarak oluşturulup uygulamaya konulmuştur. AGSL Müzik Bölümleri Modeli, gerek Türkiye ve gerekse Dünya ölçeğinde yepyeni ve öpözümlü bir modeldir. Model, kurgusal temel, dizgesel yapı ve kısımlar işleyiş olarak sürekli geliştirilebilir, yetkinleştirilebilir niteliktedir.

AGSL Modeli, müzik yaşamı ve eğitiminde doğruyu, yararlıyı, iyiyi ve güzeli birlikte arayan, bulan, yaşayan, oluşturan ve geliştiren; güzelliği doğruluk, iyilik ve yararlılıkla besleyen, bağdaştıran, birleştiren, bütünletiren ve kaynaştıran, bütüncü bir görüş, anlayış ve yaklaşıma dayanmaktadır. Nitekim bu görüş, anlayış ve yaklaşım, İstanbul AGSL'nin açılışında, kurucu Milli Eğitim Bakanı sayın Avni Akyol tarafından, okulun Şeref Defterine yazılmış olduğu yazıda, dolaylı bir biçimde, özlü olarak dile getirilmiş bulunmaktadır.(7)

AGSL Müzik Bölümleri, 1989 Türkiye'sinde sayıları 1 iken 1996 Türkiye'sinde 15'e ulaşmış ve yurt çapında

giderek daha dengeli bir dağılım ve yayılım göstermeye başlamıştır.(8) 1989'dan bu yana öğrenci ve öğretmen almakta, eğitim-öğretim programları oluşturup uygulamaya koymaktadır. 1990'dan bu yana kendi yönetmeliğiyle işletilmektedir. 1993'ten bu yana mezun vermekte ve mezunlar üniversitelere girip yükseköğrenim görmektedir.

Böylece AGSL müzik bölümleri sekiz yıldır başta kendilerine en yakın ilk, orta ve yüksek öğretim kurumları olmak üzere birbirleriyle ve çevreleriyle gittikçe büyüyen, genişleyen, derinleşen ve yoğunlaşan bir etkileşim içinde bulunmaktadır. Bu etkileşim içinde AGSL Müzik Bölümlerinin kendilerine kaynaklık eden ilköğretim kurumları ile kendilerinin kaynak oluşturduğu yükseköğretim kurumları arasındaki etkileşimler kuşkusuz can alıcı bir önem ve değer taşımaktadır.

AGSL Müzik Bölümleri ilk kurulduğu ve ilk mezunlarını verdiği yıllardan bu yana, başta Milli Eğitim Bakanlığı ve belli yükseköğretim kurumları ile belli uluslararası kurum, kuruluş ve kişiler olmak üzere ilgili kamuoyunun gündeminde sürekli yer almakta ve giderek daha çok önem kazanmakta; kurumsal, bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeylerdeki belli toplantı, çalışma ve etkinliklerin başlıca konu ve ilgi odaklarından biri olabilmektedir.

Yapılan bu genel ve özlü değerlendirmeden sonra, ilkinin kurulup eğitime-öğretime başladığı 1989'dan bu yana geçen yedi yılı aşkın süre içinde tasarlanıp gerçekleştirilen düzenleme ve uygulamalar ile ortaya çıkan yeni gereksinim ve beklentiler ışığında, bir bütün olarak AGSL Müzik Bölümlerinin son genel durumunu ana çizgileriyle betimlemek, genel sorunlarını belirlemek ve bunların genel çözümlerini ortaya koymak gerekmektedir. Çünkü bu çok önemli kurumlarımızın, belirli bir süre içinde, olabildiğince gelişkin ve yetkin bir düzeye getirilmelerine yönelik çalışmalar yapılırken, genelde, bu tür bütüncü betimleme, belirleme ve önermelerden yararlanmak zorunludur.

5. AGSL Müzik Bölümlerinde Genel Durum - Genel Sorunlar - Genel Çözümler

Bu bildiride AGSL Müzik Bölümlerinde genel durum, genel sorunlar ve genel çözümler bir bütün olarak aşağıda sıralanan 15 alt başlık çerçevesinde ele alınmaktadır:

- 1- Kurumsal Konum, Yapı-Model, Amaç ve Görev,
- 2- Yönetimsel Yapılanış, Örgütlenme ve İşleyiş,
- 3- Eğitim-Öğretim Programlarını Oluşturma ve Geliştirme,
- 4- Öğretmen Seçimi, Görevlendirimi ve Geliştirimi/Yetiştirimi
- 5- Öğrenci Seçimi, Yerleştirimi, Hazırlanımı ve Yönlendirimi,
- 6- Kitap, Ara-Gereç ve Teknik Donanımı ve Kullanımı
- 7- Eğitim-Öğretim, Çalışım ve Sunum - Sergilenim Ortamı,
- 8- Kaynak Sağlanım, Geliştirim ve Kullanım,
- 9- Yöresel-Bölgesel, Ulusal ve Uluslararası Açılım ve Etkileşim,
- 10- Ülke Genelinde Dağılım ve Yaygınlaşım,
- 11- Danışım, Kılavuzlanım ve Denetlenim
- 12- Mezunların Yükseköğretime Seçilimi ve Yerleştirilimi,
- 13- Özengen ve Genel Müzik Eğitimiyle Etkileşim,

14- Diğer Sanat Eğitimi Alanları ve Birimleri ile Etkileşim,

15- Başarıları ve Başarısızlıkları Birlikte Sahiplenim.

AGSL Müzik Bölümlerinin genel durumu ve genel sorunları, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü'nce bu sempozyuma hazırlık olmak üzere düzenlenip 01 Aralık 1995'te gerçekleştirilen "Anadolu Güzeli Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Semineri"nde sunulmuş olduğum geniş kapsamlı bildirimde tüm yönleriyle ele alınmış ve sergilenmiştir.(9)

Aynı kurumca bir yıl sonra aynı konuda aynı amaçla düzenlenip gerçekleştirilen bu sempozyum, konu ve amaç bakımından, bir yıl önceki seminerin daha çok sayıda konusmacıyla daha geniş bir çerçevede yeniden ele alındığı bir devamı olduğundan,(10) **Seminer-Bildirim**'de sergilenen genel durum ve sorunların, şimdi sunmakta olduğum Sempozyum-Bildirim'de aynen yinelenmesine gerek görülmemektedir. İlgilenenler söz konusu genel durum ve sorunları ilişkin olarak, yayınlanmış olan **Seminer Kitabı**'ndaki son derece geniş kapsamlı **Bildirim**den en geniş ölçüde yararlanabilirler. Bu nedenle burada, bir yıl önceki Seminer Bildirimimizin devamı olan bir yıl sonraki **Sempozyum Bildirim**de, AGSL Müzik Bölümlerindeki genel duruma ve genel sorunlara gerektiğinde giretiği kadar değinmekle yetinilerek, daha çok söz konusu sorunlara ilişkin gerekçeli genel çözümler ya da çözüm önerileri üzerinde durulmaktadır.

Gereksiz yinelenmeyi önleyen bu yaklaşımla, aslında, dolaylı olarak "bir taşla üç kuş" vurulmaya çalışılmaktadır. Şöyle ki "gerekçeli genel çözümler" ya da "gerekçeli genel çözüm önerileri" kendiliğinden zincirleme olarak "genel sorunlar", genel sorunlar da "genel durumu" doğrudan veya dolaylı biçimde az-çok içerir, belli eder, yansıtır, anlatır. Bir başka deyişle, gerekçeli genel çözümler içinde genel sorunlar, genel sorunlar içinde de genel durum az-çok doğrudan veya dolaylı biçimde açık ya da gizli veya örtülü olarak ifadesini bulur.

5.1. Kurumsal Konum, Yapı-Model, Amaç ve Görev

AGSL Müzik Bölümleri ortaöğretim sistemimizin "bilim liseleri", "teknik liseleri", "sanat liseleri" ve "meslek liseleri" biçimindeki dörtlü yapılanımı içinde "müzik alanı"na "akademik lise" modeli çerçevesinde saygın bir yer, güçlü bir konum, sağlam bir statü ve tutarlı bir yapı kazandırmıştır. Böyle bir çerçeve model, konum, statü ve yapıya sahip olan AGSL Müzik Bölümlerinin ilgili yönetmelikte oldukça karışık ve belirsiz biçimde belirtilen amaç ve görevleri, Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 28. maddesi doğrultusunda yeniden gözden geçirilmeli ve sözkonusu maddeyle daha tutarlı olarak, daha açık-seçik ve daha belirgin biçimde yeniden belirlenmeli ve tanımlanmalıdır. Bu yapılırken müzik alanında akademik ağırlıklı lise eğitimi ile akademik doğrultulu yükseköğretime hazırlanma ve yönelme arasında daha gerçekçi ve sıkı bağlar kurulmalı ve bu bağlar, yanlış, eksik ya da ters anlam ve yorumlara yol açmayacak biçimde AGSL Müzik Bölümleri'ne ilişkin amaç ve görevlere yansıtılmalıdır.

AGSL Müzik Bölümlerinde Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 33. maddesine dayanılarak, "lise öncesi hazırlık sınıflı model" in yanısıra, gerekli yerlerde gerek

duyuldukça, "ortaokul öncesi hazırlık sınıflı model" esasına dayalı yeni bir model daha oluşturulup uygulamaya konulabilmelidir. Çünkü müzik, diğer sanat alanlarına göre çok daha önce, çok daha erken yaşlarda tanıtanmayı-yöneltilmeyi ve hazırlanmayı-yönlendirmeyi gerektirir. "Ortaokul öncesi hazırlık sınıflı model" uygulamasına, özellikle büyük kentlerin dışında, yurdun hemen her bölgesinde bulunan orta ölçekli merkezlerde çok daha büyük gereksinim duyulduğu ya da duyulması gerektiği unutulmamalıdır.

AGSL Müzik Bölümleri "Hazırlık Sınıfı"nda "yabancı dilde temel becerilerin kazandırılması" ve "müzik alanında temel yeteneklerin geliştirilmesi" amaçlanır, bu amaca bağlı olarak "yabancı dil hazırlığı" ile "müzik alan hazırlığı"nın yan yana birlikte gerçekleştirilmesi temel ilkedir. Bu model, diğer "Anadolu bilim, teknik ve meslek liseleri"nin hazırlık sınıfları modelinden farklı olup, bu yönüyle Türkiye'de ve Dünya'da yeni bir örnek model olarak algılanmaktadır. Bu nedenle AGSL Müzik Bölümleri Hazırlık Sınıfı'na ilişkin düzenleme ve uygulamalar AGSL Yönetmeliği'nin 4. maddesinde açıkça belirtilen AGSL Amacı uygun olmalıdır. Bu bağlamda "müzik alanında temel yeteneklerin geliştirilmesi" için Hazırlık Sınıfı'nda, bireysel ve toplu alıştırma ve çalışmaların dışında, müzik alan dersleri için haftada en az sekiz ders-saatlik bir süre ayrılmalıdır.

AGSL Müzik Bölümlerinde yapılan "hazırlama-yönlendirme" eğitimi, ilke olarak, zorunlu müzik alan derslerinde "ağırlıklılaştırma", seçmeli alan derslerinde ise "yoğunlaşma" esasına dayanır. Ancak, ne var ki, Yönetmelik'in 4. maddesinde "yoğunlaşma" yerine "derinleşme" öngörülmüştür. Bu öngörü bilimsel olarak yanlıştır. Çünkü, "derinleşme" ortaöğretimin değil, yükseköğretimin bir işlevidir. Bir başka deyişle ortaöğretim "derinleşme" yeri değil, "yoğunlaşma" yeridir. Çünkü, yoğunlaşma olmadan derinleşme olmaz. Eğitimde belli bir alanda "derinleşme"den önce "yoğunlaşma" sağlanır. Öyleyse, ortaöğretimin işlevi seçmeli derslerde "derinleşme" değil, "yoğunlaşma"dır. Bu nedenle Yönetmelik'teki, kimilerine küçük bir kusur imiş gibi görünen ama aslında çok önemli olan bu kavramsal yanlışlık hemen düzeltilmelidir. Bunun için 4. maddenin yedinci bendindeki "derinleşme" sözcüğü çıkarılıp, yerine "yoğunlaşma" sözcüğü konulmalıdır.

AGSL Müzik Bölümlerinde "müzikte bütünlük" ilkesi esastır. Müzik alanı "Yaşambilgisel, felsefesal, sanatsal, bilimsel, tekniksel, endüstrisel ve ekonomisel" boyutlarıyla bir bütündür. Bu bütünlük içinde en büyük ağırlık kuşkusuz "sanatsal" boyuttur. Bunun bir gereği olarak, müzikte sanatsal boyut ağırlıklı çok yönlü, çok boyutlu bütünlük AGSL Müzik Bölümlerinin en temel ve en belirgin niteliklerinden biri haline getirilmelidir.

5.2. Yönetimsel Yapılanış-Örgütleniş ve İşleyiş

AGSL Müzik Bölümlerinin yönetimsel yapılanış-örgütleniş ve işleyişinde "Bölüm Şefliği" kavramı yerine "Bölüm Başkanlığı" kavramı esas alınmalıdır. Çünkü "bölüm şefliği" kavramı daha çok "mesleki eğitimi", "bölüm başkanlığı" kavramı ise daha çok "akademik eğitimi" çağırır. Oysa ki, AGSL Müzik Bölümleri "akademik lise modeli"ne oturtulmakta ve "akademik doğrultulu yükseköğretime hazırlama-yönlendirme işlevi" görmek-

tedir. Gerçek böyle olunca bu kurumların akademik yöneticiliğine "bölüm başkanlığı" kavramı daha uygun düşmektedir. AGSL Müzik Bölümleri Başkanlıklarına, en azından AGSL Müdür Yardımcılıklarına eşdeğer bir yönetsel statü, bölüm başkanlarına da en azından müdür yardımcılara eşdeğer özlük hakları sağlanmalıdır.

Ayrıca, AGSL Müzik Bölümleri bireysel ve kümesel eğitimin-öğretimin ağır bastığı kurumlar olmaları nedeniyle müzik alanının çeşitli dallarında çok sayıda alan-dal öğretmeninin görevli olmalarını gerektirir. Bu bakımdan bölümün yeterince sağlıklı yapılabilmesi, etkili örgütlenebilmesi ve verimli işleyebilmesi için Bölüm Kurulu ve Özel Alan - Dal Kurulları oluşturulmalı, bu kurullar doğru ve tutarlı işlevlendirilmeli, bu kurullara işlevlerine uygun belirli görevler, yetkiler ve sorumluluklar verilmelidir. Müzik alanının çeşitli dallarında çok sayıda özel alan-dal öğretmenin görevli olması gereken AGSL Müzik Bölümlerinde Bölüm Kurulu'nun yanı sıra, her dalın kendi Özel Alan - Dal Kurulu da olmalı ve çeşitli Özel Alan - Dal Kurulları arasında yeterince tutarlı bir iletişim, etkileşim ve eşgüdüm sağlanmalıdır.

5.3. Eğitim-Öğretim Programlarını Oluşturma ve Geliştirme

AGSL Müzik Bölümleri, eğitim-öğretim programlarının oluşturulması ve geliştirilmesinden sorumlu bir organa sahiptir. Bu organın adı, kuruluşu, görevi ve işleyişi Yönetmelik'te açıkça belirlenmiş ve tanımlanmıştır. AGSL 1993 Yönetmeliği'nin 16. maddesi ışığında bu organın adı "Müzik Eğitimi Danışma ve Program Geliştirme Kurulu"dur. Bu kurul, Müzik Bölümü'nün "müzik eğitimi programlarının hazırlanması, uygulanması değerlendirilmesi ve düzeltilmesi yoluyla geliştirilmesi"nden sorumludur. Bu sorumluluk, bu konuda "çalışmalar yapmak ve Bakanlığa önerilerde bulunmak"la sınırlandırılmış izlenimi veren bir yetkiyi kapsıyorsa da, aslında, işin doğası gereği son derece geniş kapsamlı olup, müzik eğitimi programlarının "kılğısal veya deneysel yaklaşımla sürekli geliştirilmesi"nde can alıcı bir önem ve değer taşır. Bu Kurul'un bu görevini en iyi biçimde yerine getirebilmesi beklenir. Bu beklentinin gerçekleşebilmesi için;

a. Her AGSL Müzik bölümünde Yönetmelik'in gerektirdiği "Müzik Eğitimi Danışma ve Program Geliştirme Kurulu" kesinlikle ve ivedilikle kurulmuş ve işlerliğe kavuşturulmuş olmalıdır.

b. Her AGSL Müzik Bölümü "Müzik Eğitimi Danışma ve Program Geliştirme Kurulu"nın kuruluş, yapılandırılış, görevlendiriliş ve işleyişinde, ilgili müzik yükseköğretim kurumlarıyla çok daha etkili-verimli bir iletişim, etkileşim ve işbirliği sağlanmalıdır.

c. AGSL Müzik Bölümlerinin her birinde "müzik kuramları", "çalgı" ve "ses" alanı dallarında görevli öğretmenlerden en uygun birer kişi seçilip "Müzik Eğitiminde Program Geliştirme" konusunda Hizmetiçi veya Yüksek Lisans eğitiminden geçirilerek yetiştirilmelidir.

ç. İvedilikle, belirli aralıklarla düzenli toplanıp çalışan bir "AGSL Müzik bölümleri Arası Müzik Eğitimi Danışma ve Program Geliştirme Kurulu" oluşturulup işlerliğe kavuşturulmalıdır.

d. AGSL Müzik Bölümleri Eğitim-Öğretim Programları başta "belirtke çizelgeleri" olmak üzere "hedefler (amaç-

lar), (hedef) davranışlar, içerik-konular, öğretme-öğrenme (işleniş) durumları, sınav-ölçme durumları ve değerlendirme işlemleri" öğelerinden oluşan "altı ögeli program modeli"ne uygun olarak oluşturulmalıdır.

e. AGSL Müzik Bölümleri eğitim-öğretim programlarında "müzik alanında temel yetenekleri geliştirme eğitimi"ne ilişkin olarak gözlenen eksikliğini giderici yeni düzenlemeler yapılmalı, "müzik kuramları eğitimi", "çalgı eğitimi" ve "ses eğitimi" boyutları yeniden daha gerçekçi biçimde dengelenmelidir.

f. AGSL Müzik Bölümleri eğitim-öğretim programları, müzik eğitimcileri, müzik bilimleri, müzik sanatları ve müzik teknolojileri alanlarında yükseköğrenim veren kurumların ortak ve farklı özellikleri birlikte dikkate alınarak yapılandırılmalıdır. Bu yapılandırmada 'zorunlu alan dersleri' daha çok ortak özellikler üzerine, 'seçmeli alan dersleri' ise daha çok farklı özellikler üzerine temellendirilmelidir.

g. AGSL Müzik bölümleri eğitim-öğretim programlarının geliştirilmesinde "tasarlama-hazırlama, uygulama-deneme, çözümleme-değerlendirme ve düzeltme-düzenleme" evrelerini kapsayan dört aşamalı yaklaşımın izlenmesi, sürekli ve kararlı bir ilke haline getirilmelidir.

h. Bütün bunlara ilişkin olarak AGSL 1993 Yönetmeliği'nin özellikle 4., 13., 16. ve 17. maddelerinde gerekli değiştirme, çıkarma, ekleme ve yeniden düzenlemeler yapılmalıdır.

5.4. Öğretmen Seçimi, Görevlendirimi ve Geliştirimi/Yetiştirimi

AGSL Müzik Bölümleri "müzik alanı öğretmenleri" bu bölümlere müzik alan programında kapsanan çeşitli derslerin tümünü değil, belirli birini veya birbirine çok yakın ikisini yürütmek üzere sınavla seçilip atanırlar ve o andan itibaren burada yeni bir kimlik ve nitelik kazanırlar. Bu öğretmenler burada artık "müzik öğretmeni" değildirler, "müzik alanında dal öğretmeni"dirlər. Söz geliş 'müziksel işitme-okuma öğretmeni', 'koro öğretmeni', 'keman öğretmeni', 'piyano öğretmeni', 'bağlama öğretmeni', 'orkestra öğretmeni'dirler. Böyle bir öğretmenlik görevine seçilip atanabilmek için de kendilerini ona göre yönlendirip hazırlarlar ve seçme sınavına ona göre girerler. Bu bakımdan bu öğretmenlerin müzik alanında dal öğretmenliğine başvurma, sınav, seçilme, atanma ve görevlendirilmelerinde ortaöğretimde bilinen yöntemlerden daha farklı ve işin özüne daha uygun yeni bir yöntem ya da model oluşturup geliştirmek ve uygulamak gerekmektedir. Bu yöntemin ya da modelin oluşturulup geliştirilmesinde ve uygulanmasında ilgili müzik yükseköğretim kurumlarındaki uzman öğretim üyelerinden yararlanmak zorunludur. Öyleyse, Yönetmeliğin 20. maddesinde bu doğrultuda yeni bir düzenlemeye gidilmelidir. Ortak dersler öğretmenlerinin de, benzer bir anlayış ve yaklaşımla seçilip görevlendirilmeleri sağlanmalıdır.

AGSL Müzik Bölümleri müzik alanı dal öğretmenleri, ilke olarak, seçilip atandıkları dalda görevlendirilmelidir. Ancak, çok zorunlu ve geçici durumlarda o dalın yanısıra ona en yakın bir dalda da görevlendirilmeleri olanaklı olmalıdır. Unutulmamalıdır ki, "müzik alanında doğru dalda doğru eğitim, ancak o dalın doğru öğretmeniyle verile-

bilir." Öyleyse, her AGSL Müzik Bölümü'nde müzik alanında her dalda o dalın öğretmeni görevli bulunmalıdır. Öğretmen seçimi ve görevlendiriminde bu temel ve can alıcı ilkeler özenle gözönünde bulundurulmalıdır.

AGSL Müzik Bölümleri "müzik alanı dal öğretmenleri"nin seçim ve görevlendirilmelerinde müzik alanında veya müzik alanının belirli bir dalında yüksek lisans, sanatta yeterlik ve doktora derecelerine sahip olanlar veya lisansüstü öğrenim görmekte olanlar yeğlenmelidir. Bu amaçla 1993 Yönetmeliği'nin 20. maddesi, 1990 Yönetmeliği'nin aynı maddesindeki ilgili ilke yeniden benimsenip gerekli eklemeler yapılarak yeniden düzenlenmelidir.

AGSL Müzik Bölümleri müzik alanı dal öğretmenlerinin lisansüstü eğitimden geçirilerek olabildiğince derinleştirilip uzmanlaştırılmaları ve dönem dönem hizmetçi eğitimden geçirilerek sürekli geliştirmeleri ve olabildiğince yetkinleştirilmeleri özendirilmeli ve sağlanmalıdır.

AGSL Müzik Bölümleri için "müzik alanında dal öğretmeni" yetiştirmek üzere lisans düzeyinden itibaren özel statülü ayrı eğitim-öğretim programları oluşturulup uygulanmalıdır.

AGSL Müzik Bölümlerinde varlığı gözlenen "müzik alanı dal öğretmeni" azlığı, eksikliği ve yetersizliği, yukarıda belirtilen tüm ilkeler birlikte gözönünde tutularak hızla giderilmeli veya giderilmeye çalışılmalıdır.

5.5. Öğrenci Seçimi, Yerleştirimi, Hazırlanımı ve Yönlendirimi

AGSL Müzik Bölümlerimizden bazılarının öğrenci seçme ve yerleştirme işlemlerinde aday öğrenci azlığı ve yetersizliği ile karşı karşıya kaldıkları gözlenmektedir. Ülkemiz Türkiye'nin günümüz koşullarında düzgülü (normal) olarak her 24 kişilik bir kontenjan için yaklaşık en az beş katı (24x5=120) uygun nitelikli adayın müzik-yetenek sınavına girmesi olağan olmalıdır. Ne var ki, uygulamada, bazı AGSL Müzik Bölümlerimizde öğrenci alım-seçim sınavlarına giren aday sayısının, olağan olması gereken en az sayısının (120'nin) çok altında kaldığı veya çok üstüne çıktığı görülmektedir. Özellikle sınava giren aday sayısının 120'nin çok altında kaldığı ve giren adayların müziksel nitelik yönünden çok düşük düzeyde oldukları durumlarda amaca uygun sağlıklı bir giriş müzik yetenek sınavı yapıldığından söz edilemez. Öyleyse bu olumsuz durum hızla olumluya dönüştürülmelidir. Bunun için belirli çalışmalara ve yeni düzenlemelere gerek vardır.

Bu bağlamda yapılması gereken ilk öncelikli işlerden biri olarak, her AGSL Müzik Bölümü, Milli Eğitim Bakanlığı'nca veya bağlı olduğu İl Millî Eğitim Müdürlüğünce yapılan genel duyurularla yetinmeyip en azından kendi çevresinde - yöresinde - bölgesinde kendine aday öğrenci kaynağı durumunda olan veya olması gereken tüm ortaokullara veya ilköğretim okullarının ikinci kademelerine sağlıklı biçimde doğrudan ulaşmalı ve sınav başvurusu için gerekli duyuruların zamanında yapılmasını sağlamalıdır. Başvurular için ilgili ortaokul veya ilköğretim okulu yöneticileri, öğretmenleri ve öğrencilerinde gerekli ilgiyi uyandırmalı, özellikle müzik öğretmenleriyle gerekli işbirliğinde bulunmalıdır.

İlk öncelikli işlerden bir diğeri olarak AGSL Müzik Bölümlerine öğrenci seçimi ve alımında MÖZYES'e(11) benzer bir sistem üzerinde yeterince ciddi biçimde du-

rulmalı ve düşünölmelidir. Böyle bir müzik yetenek sınavı sistemi gereksinime göre tamamen veya kısmen merkezi olabilir. Bu bağlamda iki aşamalı bir yetenek sınavının her iki aşaması merkezi olabileceği gibi, "tarama-eleme" amaçlı I. Aşaması merkezi, "seçme-yerleştirme" amaçlı II. Aşaması ise bölgesel-yöresel veya kurumsal olabilir. Ancak her iki durumda da I. Aşamayı aşmış olmak koşuluyla her AGSL Müzik bölümü için belli bir oranda bölge veya yöre kontenjanı uygulanabilir. Böylece tek başvurulu, çok tercihli, genel ve bölgesel kontenjanlı, tamamen veya kısmen merkezi bir sınav sistemi yoluyla hem zaman, para, çaba ve insangücü bakımından yeterince tutumlu olunur, hemher AGSL Müzik Bölümü'ne gereken sayıda ve nitelikte öğrenci seçilip yerleştirilir, hem de seçim ve yerleştirme işlemlerinde müzikometrik yönden yeterince standart ve nesnel, yeterince geçerli, güvenilir ve kullanışlı müziksel ölçme-değerlendirme araç, yöntem ve teknikleri geliştirilebilir. Diğer benzer kurumlarda olduğu gibi AGSL Müzik Bölümlerine öğrenci seçimi ve alımında da ülke çapında belirli bir birlik ve bütünlük sağlanabilir.

Tamamen veya kısmen merkezi bir sınav sisteminde I. Aşamadaki "tarama-eleme", merkezi yapılabileceği gibi, belirli bir "gezici sınav kurulu"na tüm bölgelere gidilerek "yerinde-bölgesinde tarama-eleme" biçiminde de yapılabilir. Hatta, bu amaçla gereksinime göre her biri birbirine komşu-yakın birkaç bölgede veya belli bir bölgede görev yapmak üzere "yarı gezici" veya sadece "bir bölgeden sorumlu sınav kurulları" oluşturulabilir. Ancak, ister tek veya çok merkezde "merkezi tarama-eleme", ister "yerinde/bölgesinde tarama-eleme" biçiminde olsun, bunun için çok iyi yetiştirilmiş müziksel ölçmeciler ve değerlendirmecilere gerek vardır. Ülkemiz Türkiye bu konuda özellikle son yirmi yıl içinde adım adım gelişen ve giderek hızlanan önemli bir yol almış bulunmaktadır. Artık bu alanda hem yeterli deneyim ve birikim, hem de yeterince uzmanlaşmış çekirdek insangücümüz vardır. Bundan en iyi biçimde yararlanılmalıdır.

AGSL Müzik Bölümleri giriş sınavlarına başvuran ortaokul son sınıf öğrencilerinin ikinci sınıf yıl sonu 'genel başarı notu' ortalamaları "beş" tam not üzerinden en az "üçbuçuk" veya "dört" olmalıdır. Çünkü AGSL Müzik Bölümleri "akademik lise modeli" çerçevesine oturtulmuş ortaöğretim kurumlarıdır. Bu tür ortaöğretim kurumlarında "genel akademik başarı"nın başlangıçtan itibaren yeterince sağlam bir güvenceye bağlanması gerekir. Çünkü, "müziksel akademik başarı"nın elde edilmesi, "genel akademik başarı"ya göre daha çok zamanı ve çabayı gerektirir. Bu zamanın sağlanabilmesi ve çabanın gösterilebilmesi için her öğrencinin genel akademik başarıyı, ders dışı zamana pek gerek duymadan daha çok ders içinde elde edebilmesi, ders dışı zamanını da daha çok müziksel başarıyı elde etmek için ayırabilmesi ve kullanabilmesi zorunludur. Öyleyse, AGSL 1993 Yönetmeliği'nin 8. maddesinin (b) bendinde bu doğrultuda gereken değişiklik yapılmalıdır.

AGSL Müzik Bölümlerine seçilip alınan öğrencilerin ilgili müzik yükseköğretim kurumları veya programlarına 'yüksek nitelikli adaylar' olarak hazırlanabilmeleri ve yönlendirilebilmeleri için, "zorunlu alan dersleri" ile "seçmeli alan dersleri" koşullara çok daha uygun ve amaca çok daha iyi hizmet edici biçimde belirlenmeli ve yürütölmelidir. Bu bağlamda, zorunlu alan dersleri daha çok

"doğru ağırlıkla-yeterli hazırlanma"ya, seçmeli alan dersleri ise daha çok "doğru yoğunlukla-yerindelikli yönelme"ye hizmet etmelidir. Bunun sağlanabilmesi için çok yönlü alan araştırmaları yapılmalı, kurgulama ve kıl-gılamalar bu araştırmalarda elde edilen bulgulara ve onlardan kaynaklanan sonuçlara dayandırılmalıdır.

5.6. Kitap, Araç-Gereç ve Teknik Donanımı ve Kullanımı

AGSL Müzik Bölümlerinin henüz müzik alanı ders kitapları yoktur, öyleyse bir müzik alanı ders kitapları sorunu vardır. Bu tür ders kitaplarının hazırlanması ve geliştirilmesi, ilgili ders programlarının hazırlanması ve geliştirilmesiyle çok sıkı ilişkilidir. Zaten nerede bir 'ders programı sorunu' varsa, orada bir 'ders kitabı sorunu' da var demektir. Bu nedenle program sorunuyla birlikte veya hemen ardından ders kitabı sorununu da çözmek gerekir. Bu sorunun çözümü zamanı gelmiştir. Çözüm zamanı gelen sorunun çözümü geciktirilmemelidir. Program sorununun çözümünde olduğu gibi ders kitabı sorununun çözümünde de AGSL Müzik Bölümleri, Milli Eğitim Bakanlığı Merkez Örgütü ilgili birimleri ve ilgili Müzik Yükseköğretim Kuramları arasında sağlıklı bir işbirliği gerçekleştirilmelidir.

AGSL Müzik Bölümlerinde müzik alanı ders kitaplarının yanı sıra, yardımcı kaynak kitaplara da gerek vardır. Bu gerek de fazla gecikmeden yerine getirilmelidir. Bu konuda özellikle ilgili müzik yükseköğretim kurumlarında görevli uzman öğretim ve araştırma elemanlarına çok büyük ve önemli görevler düştüğü unutulmamalıdır. Bu görevin gerçekleştirilmesinde ilgili herhangi bir kurum, kuruluş ve kişiden belli bir somut istemin gelmesini beklemeksizin, hemen, gerekli kararlar verilmeli, gerekli girişimlerde bulunulmalı, gerekli çalışmalara başlanılmalıdır.

AGSL Müzik Bölümleri yapı, amaç, görev ve işlevleri gereği, çeşitli büyüklüklerde yeterli sayıda uygun nitelikli mekanlara ve bu mekanlarda yeterli tür ve sayıda, uygun nitelikli araç-gereç ile teknik ve akustik donanıma sahip olmalıdır. Gerekli büyüklükte, yeterli sayıda, uygun nitelikte teknik donanımlı ve uygun akustik özellikli bireysel derslikler ve çalışma odaları, öbeksal-kümesal derslikler ve çalışma odaları, toplu-sınıfsal derslikler ve çalışma odaları, müzik dinleni-dinleti salonu vb. mekanlar ile başta gerekli çalgılar olmak üzere müzik yapma, dinleme, kademe, üretme araç ve gereçleri bakımından varlığı gözlenen yokluk, eksiklik, aksaklık ve yetersizlikler hızla giderilmelidir.

AGSL Müzik Bölümlerinde varolan veya yokluğu, eksikliği ve yetersizliği giderilen her tür kitap, araç-gereç, teknik ve akustik donanım ile mekânlar, amaç ve işlevlerine uygun olarak en temiz, en bakımlı, en ömürlü en tutumlu, en etkili, en verimli ve en yararlı biçimde kullanılmalı ve kullanılmalıdır. Kitap, araç-gereç, teknik-akustik donanım ve mekânlarda gerekli olan zamanlarda gerekli bakım, onarım ve yenilenme gecikilmeksizin yapılmalıdır. Unutulmamalıdır ki, "gereken bakım-onarım ve yenilenme, zamanında yapılmalıdır." "Geciken bakım-onarım ve yenilenme, gereken bakım-onarım ve yenilenme değildir." Kısacası, "geciken hizmet, gereken hizmet değildir." Başka bir deyişle, "gereken hizmet, ge-

cikmeyen hizmettir."

5.7. Eğitim-Öğretim, Çalışım ve Sunum-Sergilenim Ortamı

AGSL Müzik Bölümlerinde kendine özgü bir eğitim-öğretim, çalışım ve sunum-sergilenim ortamına gerek vardır. Bu gereklilik, en temelde, gençliğin ve müziğin doğasından kaynaklanır. Genelde ortaöğretim çağı gençliğinin, özelde ise AGSL Müzik Bölümleri gençliğinin, müziğin ve bu gençlik ile müzik arasındaki ilişkinin doğası gereği bu kurumlardaki sağlıklı "ortam" hem "hoşgörölü bir disiplin"i ve "disiplinli bir hoşgörü"yü hem "çok merkezli bir yapılanım"ı ve "yapılanımda çok merkez"i, hem de "çok yönlü etkileşim"i ve "etkileşimde çok yön"ü zorunlu kılar. Bu, her şeyden önce "esnek bir ortam" demektir. Esnek ortam, geniş bir çerçeve içinde bireysel farklılık, gereksinim ve beklentiler ile toplumsal benzerlik - ortaklık, gereksinim ve beklentilere Bölüm'ün amaçları doğrultusunda birlikte duyarlı ve uyarlı olmayı gerektirir. Böyle bir ortamda öğrenci-öğretmen, öğrenci-öğrenci ve öğretmen-öğretmen etkileşimleri ve bütün bunların yönetici ve veliler ile olan bağlantıları olumlu yönde ve kolay gerçekleşir.

AGSL Müzik bölümlerindeki eğitim-öğretim, çalışım ve sunum-sergilenim ortamında öğrenciler, müziksel yakınlık, yetenek ve yetişimleriyle tutarlı ve dengeli olarak yaratıcılık, seslendiricilik, düzenleyicilik, sunuculuk, sergileyicilik, dinleyicilik ve izleyicilik rollerini tümüyle eksiksiz oynamalıdır. Rol oynama alanları başlangıçta daha çok kendiliğinden ilgi ve istek duyulan belirli alanlarla sınırlı tutulmalı ve giderek onlardan yola çıkıp adım adım tüm alanları kapsayacak biçimde genişletilmelidir.

AGSL Müzik Bölümlerinde 'rol verme - rol alma - rol oynama' yoluylü müziksel eğitim - öğretim, çalışım ve sunum -sergilenim, akademik doğrultulu mesleksel yükseköğrenime hazırlanım ve yönlenim bakımından son derece etkili ve yararlı olur. Çünkü bu yaklaşım hem öğretmeni hem de öğrenciyi, bilgili ve bilinçli bir biçimde, bireysel ve toplu müziksel sorumluluk ve yükümlölük üstlenmeye ve bunun gereklerini yerine getirmeye götürür. Böyle bir sorumluluğu ve yükümlölüğü üstlenme ve gereklerini yerine getirmenin gecikmesi veya geciktirilmesi birtakım gereksiz kaygılara yol açar ve uzun sürmesi halinde bu kaygılar korkuyu doğurur, korku da özgüven ve özsaygı duygusunun oluşup gelişmesini engeller. Uzun sürmesi halinde ise bu engellerin aşılması çok zorlaşabilir.

AGSL Müzik Bölümlerinde müziksel eğitim-öğretim, çalışım ve sunum-sergilenim ortamının oluşturulmasında ve geliştirilmesinde, genel olarak, "daha çok öğrenci odaklı bir çokmerkezlilik" veya "öğrenci ağırlıklı bir çokmerkezlilik" anlayış ve yaklaşımı izlenmelidir. Bu anlayış ve yaklaşımın izlenmesinde de yeterince "esnek" olunmalıdır.

5.8. Kaynak Sağlanım, Geliştirim ve Kullanım

AGSL Müzik Bölümlerine Milli Eğitim Bakanlığı'nca ayrılabilen kaynaklar her zaman ayrılması gerekenin altında kalmaktadır. Bakanlıkça ayrılan kaynakların, olabildiğince artırılabilse bile, bundan sonra da gereksinimi tamamen karşılayabilmesi beklenmemektedir. Bu nedenle "kaynak bulma - kaynak sağlama - kaynak yaratma

- kaynak geliştirme"de birtakım yeni yollar ve düzenekler (mekanizmalar) bulup işletmek gerekmektedir. Bu konuda en büyük görev kuşkusuz AGSL Müzik Bölümlerinin kendilerine düşmektedir. Bu kurumlarımız, kendileriyle ilgili yasa, tüzük, yönetmelik ve yönergelerle çelişmeksizin, "kendi kaynağını kendin sağla - kendin geliştir - kendin kullan modeli"ne uygun bir çaba içine girmelidir. Bu bağlamda, ulusal, bölgesel ve yöresel gönölü kurum, kuruluş ve kişilerin bağış, yardım ve desteklerinin yanısıra, yerel yönetimler ve çevredeki kamusal ve özel kuruluşlar ile yurttaşların yardım, bağış ve diğer destekleri sağlanmalıdır. Döner sermaye düzeni kurularak müziğin çeşitli dallarında paralı özel kurslar ve dinletiler (konserler) verilmeli, yarı zamanlı - yarı paralı müzik okulu biçiminde de kurumlaşılarak çevreye yönelik eğitim etkinlikleri gerçekleştirilmeli, kitap ve kasetler yayınlanıp satılmalı, sağlanan gelir eğitsel amaçlarla kullanılmalıdır.

5.9. Yöresel - Bölgesel, Ulusal ve Uluslararası Açılım ve Etkinleşim

AGSL Müzik Bölümleri yöresel, bölgesel, ulusal ve uluslararası açılım ve etkinleşim içinde olmalıdır. Modern Türkiye'nin bu modern eğitim kurumları, dayandıkları çağcıl eğitim-öğretim anlayışının bir gereği olarak birer "açık sistem" biçiminde yapılanmalı ve işlemelidirler. Yöresel, bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeylerde birer eşdeğer eğitim-öğretim kurum ve kuruluşuyla "kardeş bölüm" veya "kardeş okul" işbirliği ve etkileşiminde bulunmalı, karşılıklı-dönüşümlü-ortak eğitimsel çalışmalar yapmalı, kültürel etkinlikler düzenlemeli, şenlikler gerçekleştirmelidir. Bu tür işbirliği, etkileşim, çalışıma, etkinlik ve şenliklerden çevredeki kurum, kuruluş, topluluk ve kişiler de olabildiğince geniş ve yoğun biçimde yararlanılmalıdır.

AGSL Müzik Bölümleri, kuruluş ve işleyişleri gereği, çevrelerindeki müzik yükseköğretim kurumlarıyla yönetmeliksel bir ilişki, etkileşim, dayanışma, işbirliği ve eşgüdüm içinde olmak durumundadırlar. Bu durum, söz konusu bölümlerin yöresel, bölgesel, ulusal ve uluslararası açılım ve etkinleşim çabalarında dayanışmacı, yönlendirici ve yol gösterici bir etmen olarak değerlendirilmelidir. Daha kuruluş ve açılışlarının ilk yıllarından itibaren bunu çok başarılı bir biçimde gerçekleştirdiği gözlemlenen başta Ankara AGSL Müzik Bölümü olmak üzere belirli bölümlerimizin belirli deneyim ve birikimlerinden yararlanılmalıdır.(12)

AGSL Müzik bölümleri kendilerine özgü birer eğitim-öğretim kurum ve kuruluşu olmalarının yanısıra, aynı zamanda yine kendilerine özgü birer kültür kurum ve kuruluşudur. Bu nedenle müzik kültürü alanında çevrelerine sağlıklı bir açılım ve etkinleşim içinde olmak ve birtakım anlamlı kültürel hizmetler vermek veya katkılarda bulunmak durumundadırlar.

5.10. Ülke Geneline Dağılım ve Yaygınlaşım

AGSL Müzik Bölümlerinin kendilerinden beklenen işlevleri ülke genelinde yeterli düzeyde yerine getirebilmeleri için yine ülke genelinde yaygın ve etkin bir dağılım göstermeleri sağlanmalıdır. Bu bağlamda, "her ilde en az bir AGSL Müzik Bölümü Projesi" hızla oluşturulup gerçekleştirilmelidir. Hatta, "her ilde en az bir

AGSL Müzik Bölümü bulunur" görüşü, zorunlu ve sürekli uyulması gereken bir ilke haline getirilmeli ve bu ilke ilgili yasa ve yönetmeliklerde açıkça yer almalıdır. Bu ilke ile birlikte, AGSL Yönetmeliği'nin 5. maddesinde "uygun bir çekirdek öğretmen kadrosu ve uygun bir çekirdek donanımıyla her ilde en az bir AGSL Müzik Bölümü açılır" hükmü de yer almalıdır. Bunların yanısıra, söz konusu Yönetmelik maddesinde yer alan bir ibareden hareketle "her il güzel sanatlar faaliyetlerine elverişli yöredir" veya "her il güzel sanatlar faaliyetlerine elverişli yöre sayılır" ya da "her il güzel sanatlar faaliyetlerine elverişli yöre haline getirilir" yollu bir düşünceye "sürekli bir gerekçe" olarak aynı madde içinde yer verilmelidir.

Öbür yandan, bir yandan nüfus bakımından tek başına birden çok "il"e eşdeğer büyük kentlerde büyüklükleriyle doğru orantılı olarak yeterli sayıda, diğer yandan yine nüfus bakımından tek başlarına bir "il"e eşdeğer görülen büyük ilçe merkezlerinde de birer AGSL Müzik Bölümü kurulup açılmalıdır.

Şu anda yürürlükteki AGSL Yönetmeliği'nin 5. maddesinde yer alan hükümlere göre yeni AGSL Müzik Bölümleri açılmasında en ivedi öncelik, kuşkusuz, her birinde en azından birer Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü bulunan Konya, Erzurum, Malatya, Van, Burdur, Niğde ve Denizli illerine verilmelidir. Buna göre 1997 yılında ivedi olarak en azından bu illerde 7 yeni AGSL Müzik Bölümü daha kurulup açılmalıdır. Bu yedi ile çok ivedi bir öncelik verilirken bazılarında Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümlerinin yanısıra başka müzik yükseköğretim kurumlarının da bulunduğu gözönüne alınmalıdır.

AGSL Müzik Bölümlerinin ülke genelinde yaygın, etkin ve dengeli bir dağılım gösterir biçimde açılması konusunda "nicelik ve nitelik boyutları" birlikte düşünülmelidir. Bu iki boyuttan birini diğerine yeğlemek özellikle ülkemizin içinde bulunduğu koşullar bakımından doğru ve gerçekçi değildir. Çünkü, sürekli olarak niteliği niceliğe ya da niceliği niteliğe üstün tutmak ve yeğlemek gelişmeyi olumsuz yönde etkiler. Bu nedenle AGSL Müzik Bölümlerinde verilmeye çalışılan akademik doğrultulu mesleki müzik eğitimi alanının hızla gelişmesi gereken ülkemizde her iki boyutu birlikte düşünmek zorunludur. Bu zorunluluk ilgililerce önemle dikkate alınmalı ve gerekleri bilgili ve bilinçli biçimde yerine getirilmelidir.

Burada tam yeri gelmiş iken hemen belirtiyim ki şimdiye değin her zaman olmasa bile çoğu kez "Nitelik mi, nicelik mi?" veya "Nicelik ile nitelikten hangisi?" biçiminde sorularla karşılaşmış "ya o, ya bu" veya "ya nicelik, ya nitelik" diyerek, aslında birbirleriyle sıkı sıkıya ilişkili ve birbirini tamamlayıp bütünleyen iki şeyi birlikte yeğleme yerine, ikisinden birini yeğlemek veya seçmek durumunda kaldık ya da bırakıldık. Oysaki çağdaş eğitim, daha doğrusu 'çapçıl eğitim' bu ikisinin birlikte düşünülüp birlikte yeğlenmesini, birlikte ilke ve amaç edinilmesini, birlikte gerçekleştirilmesini gerektiriyor. Artık bu gerçeği anlamasına anladık, ama anlamakta oldukça geciktik. Hiç olmazsa bundan sonra yeniden aynı yanlışlığa düşmeyelim. Aynı veya benzer bir soruyla karşı karşıya kalınca "ya o, ya bu" veya "ikisinden biri" değil, "hem o, hem bu" veya "her ikisi" diyelim. Önümüze gelen veya konulan ya da önümüzde duran iki seçenekten ikisi de bizim için gerekliyse her ikisini birlikte seçelim. İki veya daha çok seçenekli du-

rumlarda gerektiğinde, ikiden çok seçeneği birlikte seçmeyi bilelim. Unutmayalım ki insan yaşamı çok seçeneklidir ve bunların olabildiğince çoğundan hatta olabilsen tümünden yararlanılmalıdır.

Ülkemiz Türkiye, yukarıda belirtilen temel ilke, anlayış ve yaklaşımlar doğrultusunda AGSL Müzik Bölümlerinin hızla ülke genelinde yeterince yaygın ve etkin dağılımını sağlayacak maddi kaynak, deneyim, birikim ve yetişmiş insangücüne sahiptir. Önemli olan bu kaynak, deneyim, birikim ve insan gücünü en iyi biçimde değerlendirmek ve onlardan en geniş ve etkili biçimde yararlanmaktır. Bu değerlendirim ve yararlanım geciktirilmemelidir.

5.11. Danışım, Kılavuzlanım ve Denetlenim

AGSL Müzik bölümlerinin sağlıklı bir biçimde danışım ve kılavuzlanım ve denetlenmesi, kendine özgü bir yapılanmayı veya düzenlenmeyi gerektirmektedir. Aslında 1990 ve 1993 yönetmeliklerinin her ikisinde de böyle bir yapılanma ve düzenlenmenin alt yapısına ilişkin bazı temel ilkeler açıkça yer almış bulunmaktadır. Her iki Yönetmeliğin 5., 17. ve 20. maddeleri ile 1990 Yönetmeliğinin 16. maddesindeki belli ilkeler, AGSL Müzik Bölümlerinin "kuruluş, öğretmen seçimi, program geliştirme, çalışmalara yönlendirme, kurumsal işbirliğinde bulunma" konularında AGSL Müzik Bölümleri ile Milli Eğitim Bakanlığı ve Müzik Yükseköğretim Kurumları arasında somut ve kapsamlı bir işbirliği ve eşgüdüm görmek, böylece sağlıklı danışım, kılavuzlanım ve giderek denetlenim açısından sağlam ve oldukça tutarlı bir temel oluşturmaktadır. Bu yönetmeliksel temel çok iyi değerlendirilmelidir.

Bu bağlamda, Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarlığına veya Ortaöğretim Genel Müdürlüğüne bağlı "Müzik Eğitimi Danışma - Geliştirme - Kılavuzlama - Denetleme Üst Kurulu" kurulup çalıştırılmalıdır. Gerektiğinde Milli Eğitim Bakanının başkanlığında da toplanıp çalışması söz konusu olan böyle bir Üst Kurul'un ilgili tüm kurum, kuruluş ve kişilere son derece yararlı ve etkili, yönlendirici hizmetler verdiği geçmişteki bazı çalışma, düzenleme ve uygulamalardan da açıkça bilinmektedir. Zaten AGSL 1990 Yönetmeliğinin 17. maddesinde buna benzer bir Üst Kurul öngörülmüş, kurulmuş ve kısmen çalıştırılmıştır. (13) Şimdi onun yeni bir düzenleme ve yapılanmayla 1993 Yönetmeliğinin 16. maddesine konulması sağlanmalıdır. Çünkü, geçmişte belirli sürelerle görevli olarak oluşturulup çalıştırılan buna benzer Kurulların yaptıkları çok yararlı çalışmalar ve gerçekleştirdikleri kalıcı hizmetler halâ etkilerini ve etkilerini sürdürmektedir.

Ayrıca, AGSL Müzik Bölümleri "Müzik Eğitimi Danışma ve Program Geliştirme Kurulu", ilgili müzik yükseköğretim kurumlarından katılımları sağlanan danışman üyelerin daha etkili biçimde görevlendirilmeleri yoluyla daha güçlü ve yetkili kılınmalıdır. Bu yapıldığı takdirde, Kurul'dan beklenen hizmet ve verimin daha yüksek nitelikli olması beklenmelidir.

5.12. Mezunların Müzik Yükseköğretim Kurumlarına Seçilimi ve Yerleştirilmesi

AGSL Müzik Bölümlerini bitirenlerin ilgili müzik yükseköğretim kurumlarına veya bu kurumlardaki programlara seçim ve yerleştirilmeleri giderek çok daha büyük

önem taşımaktadır. Çünkü AGSL Müzik Bölümleri mezunlarının girebilecekleri müzik yükseköğretim kurumları Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümleri, Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bilimleri Bölümleri ve Devlet Konservatuvarları Müzik Sanatları, Müzik Bilimleri ve Müzik Teknolojileri Bölümleri olmak üzere, her biri diğerinden farklı amaçlara yönelik lisans programları uygulayan başlıca dört ana türe ayrılmakta ve her türdeki kurum, bölüm, anabilim/anasanat ve bilim/sanat dalı ile program sayısı hızlı sayılabilen bir artış göstermektedir.

Söz konusu müzik yükseköğretim kurum, bölüm, anabilim/anasanat dalı, bilim/sanat dalı ve programlarının tür ve çeşit olarak her birinin öğrenci alım koşulları ile seçme ve yerleştirme işlemleri ve bunlara bağlı giriş (yetenek) sınavları birbirinden az veya çok farklı olmaktadır. Bunların yanı sıra, üç-dört Müzik Eğitimi Bölümü dışında (14) tüm kurum ve bölümler ile tüm anabilim/anasanat dallarından her biri, kendi bulunduğu yerde-kurumda kedi sınavını diğerlerinden bağımsız olarak kendisi yapmaktadır. Ayrıca, bu sınavların hemen hemen tümüne ilişkin uygulamalar yıldan yıla az-çok birtakım değişikliklere uğramakta ve bütün bu sınavlara ilişkin sınama-ölçme ve değerlendirme ilke, ölçüt ve işlemleri çok zengin bir çeşitlilik göstermektedir.

Öte yandan giriş sınavı için en temel başvuru ve ön-kayıt koşulları bile tüm adaylar ve müzik yükseköğretim kurumları için geçerli olmak üzere henüz belli-ortak bir kurala veya standarda bağlanabilmiş değildir. Sözgelisi AGSL Müzik Bölümlerini bitirenler başta olmak üzere diğer tüm lise çıkışlı istekliler herhangi bir müzik yükseköğretim kurumuna başvurabilmek için hem ÖSS'ye girip başarmış ve hem de önkayıt için kurumca belirlenen taban puanı tutturmuş olmak zorunda iken, belli tür Devlet Konservatuvarlarının lise kısımlarını bitirenler, ÖSS'ye bile girmeksizin aynı kurumun lisans programları giriş sınavlarına başvurabilmekte ve seçilip yerleştirilebilmektedir.

Bütün bunlar, AGSL Müzik Bölümlerini bitirenlerin müzik yükseköğretim kurumlarından birine girebilmek için nerede, hangi kurumda, bölümde, anabilim/anasanat dalında veya programda, ne tür veya ne çeşit ve nasıl bir sınavla girmeleri gerektiği konusunda ne denli karışık veya karmaşık sorunlarla karşı karşıya olduklarının somut göstergesidir.

Ancak burada hemen belirtelim ki, belki çok ender veya çok olağandışı bazı durumların dışında, AGSL Müzik Bölümlerini bitiren her mezunun rahatlıkla seçilip yerleştirilebileceği en az bir müzik yükseköğretim kurumu, bölümü, anabilim/anasanat dalı veya programı kesinlikle vardır. Burada can alıcı önem taşıyan nokta, AGSL Müzik Bölümlerinin her mezununun rahatlıkla girip seçilip yerleştirilebileceği bir müzik yükseköğretim kurumunu, bölümünü, anabilim/anasanat dalını veya programını bir-iki veya üç aşamalı (tek) bir sınavla belirleyebilen bir sistemin oluşturulması ve işletilmesidir. Böyle bir sistemin oluşturulmaması ve işletilmemesi duru munda, adaylardan birçoğunun ülkenin dört bir yanına dağılmış söz konusu müzik yükseköğretim kurumlarından birinde kendilerine uygun veya en uygun bir yer bulabilmek için il il, aynı ilde kurum kurum, aynı kurum içinde bölüm bölüm ve belki de aynı bölüm içinde dal dal veya program program

dolaşmaları veya arayış içine girmeleri kaçınılmazdır. Nitekim daha şimdiden bunun bazı somut örnekleri yaşanmaya ve görülmeye başlanmıştır.

Oysaki, dört yıl süren yeterli bir hazırlama-yönlendirme eğitiminden geçen her AGSL Müzik Bölümü mezununun kesinlikle açıkta kalmaması, durumuna en uygun yerde en uygun müzik yükseköğretim kurumunu ve o kurum içinde en uygun bölümü, anabilim/anasanat dalını veya programı bulması gerekir. Bunun için hem yeterince çok yönlü, çok boyutlu ve geniş kapsamlı, geçerli, güvenilir ve kullanışlı bir merkezi müzik yetenek sınavını, hem girmek istenilen veya girilebilecek olan tüm müzik yükseköğretim programlarını doğru sıralayabilen çok yönlü bir tercih düzenini, hem de doğru sıralı tercihe uygun bir seçme ve yerleştirme işlemini birlikte kapsayan bir sistem zorunludur.

İşte ÖSYM'yle işbirliği içinde düzenlenip yürütülen **Merkezi Müzik Özel Yetenek Sınavı-MÖZYES**, böyle bir sistem olma amacına yöneliktir. Bu nedenledir ki, başta tüm AGSL Müzik Bölümleri ile tüm Müzik Yükseköğretim Kurumları olmak üzere, ilgili tüm kurum, kuruluş ve kişiler MÖZYES'e sahip çıkmalı ve bu sistemin amaca en iyi hizmet etme doğrultusunda sürekli geliştirilmesini istemelidir.

MÖZYES sistemi, sayıları 14'ü bulan Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümlerinden durumuna en uygun birine seçilip yerleştirilmek üzere MÖZYES'e giren AGSL Müzik Bölümü mezunu bir aday için *"bir taş bir kez ondört kuşa birden atmak"* ya da *"ondört kuşa bir kez bir taş atmak"* ve *"bir kez atılan bir taşla ondört kuştan en uygun birini vurmak"* demektir.

AGSL Müzik Bölümleri mezunlarının Müzik Yükseköğretim Kurumlarına girişlerinde hem ortaöğretim başarı puanı-OÖBP'nin, hem de girilen yükseköğretim programının aynı alanda olmasından kaynaklanan katkı puanı'nın etkileri, daha özendirici ve amaca daha uygun oranlarda olmalıdır. AGSL Müzik bölümleri mezunları için çok büyük önem taşıyan bu iki puanın, en sağlıklı biçimde ancak MÖZYES'de işlediği-işgördüğü unutulmamalıdır.

Kısaca belirtmek gerekirse, AGSL Müzik Bölümleri mezunlarının Müzik Yükseköğretim Kurumlarına alımın, seçim ve yerleştirilimlerinde MÖZYES sistemi veya MÖZYES'e benzer bir sistem üzerinde önemle durulmalı ve yararlı yanının çok ağır bastığı görülerek ilgili tüm kurumları kapsayıcı biçimde işletilmesi yoluna gidilmelidir.

5.13. Özengen ve Genel Müzik Eğitimiyle Etkileşim

AGSL Müzik Bölümleri, esas itibarıyla "genel müzik eğitimi" veya onun yanısıra kısmen "özengen müzik eğitimi" veren ilköğretim okullarının ikinci kademelerinden (ortaokullardan) öğrenci almakta ve "mesleksi müzik eğitimi" veren yükseköğretim kurumlarına öğrenci vermektedir. Bu nedenle AGSL Müzik bölümleri, bir yandan daha yüksek nitelikli öğrenci bulabilmeleri-alabilmeleri için ilköğretim kurumlarıyla ve dolayısıyla oralardaki genel ve özengen müzik eğitimiyle, diğer yandan yine daha yüksek nitelikli öğrenci sunabilmeleri-verebilmeleri için müzik yükseköğretim kurumlarıyla ve dolayısıyla oralardaki mesleksi müzik eğitimiyle sürekli ve daha sağlıklı, daha etkili ve verimli bir iletişim ve etkileşim içinde olmalıdır. Bu

süreçte "genel-özengen-mesleksel" eksenini iyi kurulmalı ve geliştirilmelidir.

AGSL Müzik Bölümlerinin ilgili ilk, orta ve yüksek öğretim kurumlarıyla ve dolayısıyla o kurumlardaki genel, özengen ve mesleksel müzik eğitimiyle sürekli, sağlıklı, etkili ve verimli bir iletişim ve etkileşimde bulunmaları, ilköğretim öncesindeki ve yükseköğretim sonrasındaki etkileşimler üzerinde her zaman yeterince önemle durulmalıdır. Bu bağlamda özellikle ilköğretim (ikinci kademe) çağı çocuklarına yönelik olmak üzere "genel eğitim yanısıralı", yarı ve/veya çeyrek zamanlı-paralı müzik okulu işlevli bir kurumlaşmaya/kuruluşlaşmaya da gidilmelidir. Böyle bir düzenlenmenin/yapılanmanın genel ve özengen müzik eğitimi aksamadan destekleyici, güçlendirici, tamamlayıcı ve bütünleyici bir etken olduğu unutulmamalıdır.

5.14. Diğer Sanat Eğitimi Alanları ve Birimleriyle Etkileşim

AGSL Müzik Bölümleri ve bu bölümlerdeki müzik eğitimi, sanat eğitiminin bir kolu ve dalı olup, "sanat eğitimi"nin de bütünlük ilkesi çerçevesinde, diğer sanat eğitimi alanları ve birimleriyle de sürekli, sağlıklı, etkili ve verimli bir iletişim ve etkileşim içinde olmalıdır. Böyle bir iletişim-etkileşim, her şeyden önce, aynı kurumsal ve kuruluşsal yapı içinde ve aynı çatı altında birlikte yer alan, yanyana etkinlikte bulunan ve belli yönleriyle iç içe işleyen müzik ve resim bölümleri ile bu bölümlerde verilen müzik ve resim eğitimi alanları arasında gerçekleştirilmelidir. Bu iki bölüm ve eğitim arasında oluşturulan ortak sanatsal zemin ve temel üzerine kurulu ortak sanatsal alan, her sınıfta, "zorunlu ortak" ve "karşılıklı seçmeli" sanat dersleri, çalışmaları ve etkinlikleri yoluyla sürekli geliştirilmelidir. Böylece müzik ve resim bölümlerinde müzik eğitimi ile resim eğitimi verenler ve görenlerin hem kendileri ve hem de birbirleri arasında bulunması gerekli olan ortak sanat anlayışı, ortak sanat görüşü ve ortak sanat dili daha kolay oluşur ve gelişir. Bu tür bir oluşum ve gelişim, hem sanat eğitimi alanının bütünü hem de bütünün her bir kolu ve dalı için gereklidir. Bu doğrultuda AGSL Müzik ve Resim Bölümlerinin kuruluş aşamasında atılmış olumlu adımların gerisinde kalınmamalı, tam tersine, daha ilerisine gidilmelidir.

Asla unutulmamalıdır ki, sadece kendi müzik eğitimi dalında hapsolup-sıkışıp kalıp diğer sanat dallarıyla etkileşim yaparak "sanat eğitiminin ortak paydası"nda buluşamayanlar sanat eğitiminin "bütünü"ne erişemezler. Sanat eğitiminin bütününe erişemeyenler de insan eğitiminin "bütünü"ne ulaşamazlar. Bütüncü eğitimi özümseyemeyenler onu yeterince savunamazlar.

5.15. Başarılılığı ve Başarısızlığı (Her İkiyle) Birlikte Sahiplenim

AGSL Müzik Bölümlerinde başarılilik ve başarısızlık, her ikisiyle birlikte sahiplenilmelidir. Çünkü başarıliliğin ve başarısızlığın her ikisini birlikte sahiplenme, ilgilileri, her ikisinin hem nedenlerini, hem koşullarını, hem oluşumunu ve boyutlarını, hem sonuçlarını veya ürünlerini, hem de birbiriyle ilişkilerini ve etkileşimlerini birlikte düşünmeye, birlikte tanımlamaya, birlikte anlamaya ve açıklamaya, birlikte saptamaya ve değerlendirmeye gö-

türür. Böyle bir yaklaşım, ilgili kurum, kuruluş ve kişilerin, çalışma, eleştirme ve değerlendirmelerinde hem daha sorumlu ve ölçülü hem daha duyarlı ve dengeli hem de daha özenli ve kararlı davranmalarına yol açar. Bu yol, ilgilileri, hem daha gerçekçi ve akılcı hem daha mantıklı ve tutarlı, hem de daha bilgili ve bilinçli kılar. Bütün bunlar, süreçte ve sonuçta başarısızlığı azaltır, başarıliliği artırır.

AGSL Müzik Bölümlerinde sadece başarıya sahip çıkmak, sadece başarıyı sahiplenip başarısızlığı sahiplenmemek veya ortada bırakmak, doğru bir yaklaşım değildir. Çünkü sahipsiz başarısızlık yeni bir başarısızlığı, sahipli başarısızlık ise başarıyı doğurur. Öyleyse her başarının olduğu gibi, her başarısızlığın da bir sahibi olmalıdır. Altını çizerek vurgulayalım ki, başarıliliğe olduğu gibi, başarısızlığa sahip çıkmak da bir başarıdır; başarısızlığa sahip çıkmak yeni ve belki de daha büyük bir başarının habercisidir. Üstelik, başarıliliği sahiplenmek kolay, başarısızlığı sahiplenmek ise zordur. "Kolay"ı kolayca başarırken, "zor"u niye başarmayalım? Öyleyse sadece "başarıya sahip çıkma başarı"ını değil, onun yanısıra ondan daha zor olan "başarısızlığa sahip çıkma başarı"ını da gösterelim! Böylelikle her yerde her zaman çok daha başarılı olalım!

Öbür yandan AGSL Müzik Bölümleri, kendi başarılilik ve başarısızlıklarına, her zaman, herkesten önce yine kendileri sahip çıkmalıdır. Çünkü başarıliliğe ve başarısızlığa sahip çıkmak da bir görevdir, üstelik önemli bir görevdir. Ancak bu görev yerine getirilirken, haksız ve gereksiz yere, başarıliliği sadece kendilerine, başarısızlığı ise daha çok başkalarına maletme yaklaşımı içinde olunmamalıdır. Gerek başarılilik ve gerekse başarısızlık sahiplenilirken, yersiz ve gereksiz abartılardan kaçınılmalı; her başarılilik ve başarısızlık, kendi gerçek sınırını ve maksadını aşmaksızın, ölçülü ve dengeli olarak ele alınmalı, önemsenmeli, yorumlanmalı ve değerlendirilmelidir.

AGSL Müzik Bölümleri kendilerini değerlendirirken hiç de kolay olmayan, çoğunu çok zor koşullarda gerçekleştirdikleri anlamlı başarılarını kesinlikle azımsamamalı, küçümsememeli ve yokumsamamalıdır. Çünkü son dönemlerde oluşan ve giderek belirgenleşen yeni "çağdaş gerçekçilik"te, daha doğru bir deyişle yeni "çağcıl gerçekçilik"te, "alçakgönüllü" ve/veya "yüksekönüllü" olmak yerine, genellikle daha çok "gerçekgönüllü" olmak yeğlenmektedir. Günümüzde giderek yaygınlaştığı gözlenen bu yeni anlayışa göre davranmak daha "çağcıl davranmak" olarak algılanmaktadır.

Son olarak belirtelim ki, günümüzde yaygın olan bir anlayışa göre sahipsiz kalan başarı, başarı değildir ve başarıya, herkesten önce başarıyı gerçekleştiren sahip çıkmalıdır. Başarılilik gibi başarısızlık da sahiplenilmeye değer bir özelliktir ve başarıliliğe olduğu gibi başarısızlığa da herkesten önce onu sağlayan veya ona neden olan sahip çıkmalıdır.

6. Sonuç

Yirmibirinci yüzyıl eşliğindeki Türkiye'de Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri-AGSL Müzik Bölümlerine ilişkin olarak buraya değin belirtilen genel duruma, genel sorunlara ve genel çözümlere bir bütün olarak bakıldığında, kö-

tümserliği değil iyimserliği, akamsarlığı değil karamsarlığı, umutsuzluğu değil umutluluğu yansıtan, güçlendiren ve vurgulayan bir görünüm ortaya çıkmaktadır. Böyle bir görünümün ortaya çıkması boşuna değildir. Çünkü, bu görünüm, yeterince sağlam temellerden, güçlü dayanaklardan, haklı nedenlerden, tutarlı gerekçelerden, sağlıklı oluşumlardan, somut gelişmelerden ve yeni beklentilerden kaynaklanmaktadır.

Her şeyden önce şunu belirtelim ki, modern Türkiye, belirli aşamalardan geçerek, 21. yüzyıla iyice yaklaştığı bir dönemde, biraz geç ve güç de olsa, yepyeni ve öpözgün bir model olan AGSL Müzik bölümlerini tasarlayıp gerçekleştirebilmiş ve ülke çapında yaygınlaştırmaya başlayabilmiştir. Bu büyük başarı, ülkenin içinde bulunduğu koşullar gözönüne alındığında, gerçekten, başlı başına bir atılımdır. Bu atımsal başarıyı çok daha iyi anlamamız, çok daha iyi değerlendirmemiz gerekmektedir.

AGSL Müzik Bölümleri, onbeş boyutta ortaya konulan "genel durum-sorun-çözüm" çerçevesinde yapılan betimlemeler, açıklamalar ve değerlendirmelerden de anlaşılacağı gibi "sürekli iyileştirilebilir", "sağlıklı geliştirilebilir" ve "hızla yetkinleştirilebilir" bir "genel yapı"ya sahiptir. Yasal temeli-dayanağı çok sağlam olan bu yapı, önerilen çözümlerle, başta "tanım, kuruluş, amaç-görev, öğrenci-öğretmen, program, eğitim-öğretim, yönetim ve özenetim" olmak üzere her bakımdan, hızla, çok daha gerçekçi, çok daha tutarlı ve çok daha yeterli hale getirilebilir.

AGSL Müzik Bölümleri, hiç kuşkusuz, çağdaş/çağcıl Türk müzik eğitimi sisteminin orta direği ve bel kemiğidir. Söz konusu sistemin ortaöğretim basamağındaki etkin konumu nedeniyle, ilköğretim ve yükseköğretim sistemleriyle olan ilişkileri içinde hem onları hem de sistemin bütününü önemli ölçüde etkileyici ve belirleyici durumdadır.

AGSL Müzik Bölümleri, ilgili çevrelerin hemen dikkatini çeken yepyeni ve öpözgün bir model olarak, kısa süre içinde gösterdiği anlamlı gelişmeler ve ortaya koyduğu önemli başarılar sonucunda, daha şimdiden, hem birtakım yeni girişimler için örnek alınmaya hem de yine birtakım yeni özendirici düzenlemelere konu olmaya başlamıştır. Nitekim, bir yandan Anadolu lisesi statüsünde özel güzel sanatlar lisesi kurma-açma-işletme girişimlerine ilişkin haberler, diğer yandan AGSL Müzik Bölümleri mezunlarına belirli yükseköğretim kurumlarındaki müzik öğrenimleri süresince eğitim ve yurt bursunu içeren özel kontenjanlar ayırmaya ilişkin duyurular, daha şimdiden, büyük gazete sayfalarında yer almaya başlamış bulunmaktadır.(15)

AGSL Müzik Bölümlerimiz, ülkemiz Türkiye'de mesleksi müzik eğitimi alanında yeni bir yapılanmayla birlikte ortaya çıkmış olan belirli bir gereksinimin belirli bir biçimde karşılanması isteğinden doğmuştur. Bu kurumlarımız, bir yandan kendi varoluşuna neden olan gereksinimi karşılamak, diğer yandan da birtakım yeni gereksinimlerin oluşmasına ve zamanla ortaya çıkmasına yol açacaktır. Çünkü bir kurum, bir bakıma kendinden önceki belli etkenlerin bir sonucudur, bir bakıma da kendinden sonraki belli etkenlerin bir nedeni olmak durumundadır. Kuşkusuz, bu ilke AGSL Müzik Bölümleri için de geçerlidir.

AGSL Müzik Bölümleri, daha şimdiden, yirmibirinci yüzyıl Türkiye'si'nin yüz akı olmayı hakeden kurumlar haline gelmiştir. AGSL Müzik bölümlerini bitiren gençler, daha şimdiden çağdaş Türk müzik yükseköğretim sisteminin başta Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümleri olmak üzere belli kurumlarında yeniden yapılanmanın temel nedeni ve yeni bir sıçrayışın itici gücü olmaya başlamışlardır. Görünen odur ki, bu güç, 21. yüzyıl Türkiye'si'nin müziksel geleceğine damgasını vurmakta gecikmeyecektir.(16)

Müzik eğitimi sistemimizin yeni can damarı, yeni gözbebeği bu yeni gözde kurumlarımıza her yönüyle ve bütünüyle ortaklaşa sahip çıkmak hepimizin birincil görevidir. Gelin, bu görevin tam bilincinde olalım ve gereğini bundan sonra da en iyi biçimde yerine getirelim!

Bunu derken bu yolda şimdiye değin, özellikle AGSL'nin kurulup açıldığı öğretim yılından bu yana gösterilmiş olan bazı önemli çabalara değinmeden geçemeyeceğim. Bunlar arasında, sırasıyla Milli Eğitim Bakanlığı'nca kurulup çalıştırılan Güzel Sanatlar Eğitimi Geliştirme Özel İhtisas Komisyonu (1990), yine MEB'nca İstanbul AGSL'nde düzenlenen AGSL öğretmenleri Hizmetiçi Eğitim Semineri (1991), Ankara'da Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü'nce AGSL Müzik Bölümleri Öğretmenleri için gerçekleştirilen Lisans Tamamlama Programı (1991-1992-1993), MEB'nca Ankara AGSL'nde yapılan AGSL Müdürleri Toplantısı (1994), Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü'nce düzenlenen AGSL Müzik Bölümleri Semineri (1995) ve şimdiki AGSL Müzik Bölümleri Sempozyumu (1996) hemen aklımıza geliverenlerdir. (17)

AGSL Müzik Bölümlerine her yönüyle ve bütünüyle sahip çıkma görevini etkin biçimde yerine getirme konusunda Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü, iki yıl içinde art arda düzenleyip gerçekleştirmiş olduğu AGSL Müzik bölümleri konulu seminer ve sempozyum ile çok somut bir yaklaşım ve çok başarılı bir örnek çalışma sergilemiştir. Ülkemizin tüm Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümleri adına kendilerini bu olağanüstü duyarlılıklarından ve başarılarından dolayı bir kez daha candan kutluyor ve yine kendilerine bir kez daha teşekkür ediyorum. Tümümüz adına böyle bir kutlamayı ve teşekkürü yerine getirilmesi gereken onurlu bir görev sayıyorum. Böyle bir görevi şimdi burada yerine getiriyor olmaktan da ayrı bir sevinç ve kıvanç duyuyorum.

Tüm AGSL Müzik Bölümlerimizin bölüm başkanlarını, öğretmenlerini, öğrencilerini, velilerini ve onlara elden geldiğince en iyi ortamı sağlamaya çalışan tüm AGSL Müdürlerini ve yardımcılarını sabırlı, özverili, başarılı ve değerli çalışmalarından dolayı yürekten kutluyorum.

Beni sabırla ve dikkatle dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum, saygılar ve sevgiler sunuyorum.

(Tartışma)*

Bildirilerin tartışıldığı bu bölümde, burada, önemli gördüğüm birkaç noktaya (konuya) değinmek ve değindiğim noktaların (konuların) bazı yönlerine parmak basmak istiyorum.

Bunlardan biri Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nin adı. Öteden beri bu adlandırmadaki "Güzel" sözcüğüne takılıyorum. Bilindiği gibi "sanat" zaten "güzellik"le uğraşır ve

"çirkinlik"i de "güzellik"i bir boyutu olarak görür ve bunları "estetik" kavramı içinde bütünleştirir. Nasıl ki bilim "doğru"yla uğraşır ve "doğru"yu arıyorsa ve buna karşın "doğru bilimler" veya "Doğru Bilimler Lisesi" demiyorsa, sanat da "güzel"le uğraşır ve "güzel"i arıyor olduğuna göre "güzel sanatlar" veya "Güzel Sanatlar Lisesi" demeyelim. Onun yerine, gelin, "Sanatlar Lisesi" veya bizim konumuz olan "Anadolu Sanatlar Lisesi" diyelim. "Güzel" sözcüğünü atıp "Sanatlar Lisesi" veya "Anadolu Sanatlar Lisesi" diyerek, sanatın gerçek yapısına, çağdaş ve evrensel anlamına uygun bir adlandırmayı kullanalım, gerçekleştirelim. Bu, sanıldığından da önemli. Çünkü, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi adlandırmayı, kimi çevrelerde çok farklı, çok değişik, çok çelişkili çağrışımlara veya yorumlara yol açıyor. Sanki sanatın çirkinliği de varmış gibi bir düşünceyi çağırıştırıyor veya böyle bir düşünceye ya da düşüncenin oluşmasına yol açıyor. Oysaki çirkinlik, sanatın doğrudan kendisiyle veya işleviyle değil, daha çok, kullanımı ve değerlendirmesiyle ilişkili bir nitelendirme.

İkincisi, AGSL Sanat Eğitimi Danışma ve Program Geliştirme Kurulu. Bu kurul, bildiğimiz kadarıyla başka hiçbir Anadolu lisemizde, hatta hiçbir lisemizde olmayan bir kuruldur. Bu kurul, AGSL modeliyle çağdaş Türk müzik eğitimine ve giderek çağdaş Türk eğitim sistemine getirilen en önemli yeniliklerden biridir. AGSL Müzik Bölümleri'nde "Müzik Eğitimi Danışma ve Program Geliştirme Kurulu" ne demektir? "Kendi programını kendin yap, kendin uygula, kendin değerlendir, kendin geliştir" demektir. "Geliştirdiğin programı Bakanlığa sun-öner, iyi deniliyorsa-beğeniliyorsa bütün AGSL Müzik Bölümleri'ne genelleştirilsin" demektir. Bir ortaöğretim kurumu olan AGSL Müzik Bölümleri için oluşturulup uygulanan böyle bir model, ortaöğretim okullarıyla sınırlı düşünüldüğünde, benim bildiğim kadarıyla gelişmiş ülkelerin birçoğunda yok.

Bazı AGSL Müzik Bölümleri'nde bu kurul (yani Müzik Eğitimi Danışma ve Program Geliştirme Kurulu) çok iyi işleyebilecek bir yapıdadır. Bunların başında Ankara AGSL Müzik Bölümü gelmektedir. Çünkü bu bölüm, bu kurulun görevleri çerçevesinde işgörebilecek doğrultuda "Müzik Eğitiminde Program Geliştirme" alanında yetişmiş veya yetişmekte olan öğretmenlere sahiptir. Bu öğretmenler bölümünün diğer tüm öğretmenleriyle birlikte kurulun üyesi oldukları için, onlarla kurulun işlevleri doğrultusunda etkili ve verimli bir ortak çalışma içinde olabiliyorlar.

Ne var ki, yalnız bir-iki AGSL Müzik bölümünün değil, her AGSL Müzik Bölümü'nün böyle bir kurul oluşturabilmesi gerekir. Bunun için her AGSL Müzik Bölümü'nden en az birer "müzik alanı dal öğretmeni"nin ya hizmetçi eğitim ya lisanüstü eğitim veya her ikisi yoluyla "Müzik Eğitiminde Program Geliştirme" konusunda yetiştirilmesinde yarar görülmektedir. Hatta, yararın da ötesinde zorunluluk görülmektedir. Çünkü, o öğretmen arkadaşımız, böyle bir yetiştirme sürecinden geçtikten sonra, görevli bulunduğu AGSL Müzik Bölümü'nde programların hazırlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve düzeltilmesi yoluyla geliştirilmesinde daha etkin rol oynar. Bu rol programların sağlıklı geliştirilmesini sağlar. Böylesine sağlıklı geliştirilen programların kendisine önerilmesi durumunda Milli Eğitim Bakanlığımızın da işi kolaylaşır. Nitekim, Ankara AGSL Müzik Bölümü "Sanat Eğitimi Danışma ve Program Geliştirme Kurulu"na çağdaş anlayış

ve yaklaşımla hazırlanan programların Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilgili birimlerinde beğenilerek hızla benimsendiği tarafımızdan da gözlemlenmektedir.

Bir başka önemli nokta AGSL Müzik Bölümleri'ne öğrenci alımında-seçiminde "Merkezi Sınav" sisteminin ciddi biçimde düşünülmesidir. Bunu bir kez daha vurgulamak için şunları bir kez daha söylüyorum: Bazı AGSL Müzik Bölümlerimiz kendi yaptıkları giriş yetenek sınavlarında olağan sayının çok altında, bazıları ise olağan sayının çok üstünde adayla karşı karşıya kalıyor. Bu şekilde "istenilen nitelikte öğrenci bulup alma" bakımından Müzik Bölümlerimiz arasında belki de sanıldığından çok daha önemli bir dengesizlik söz konusu oluyor. Hatta bazı bölümlerimiz 24'ü bile bulmakta çok büyük zorluklarla, çok önemli sıkıntılarla karşılaşılıyor. Bütün bu sıkıntı, zorluk ve dengesizlikler uygun bir "Merkezi Sınav" yöntemiyle önemli ölçüde giderilebilir. Kuşkusuz "merkezi sınav"ın bazı sakıncaları veya sakıncalı yanları da vardır, olabilir. Önemli olan, bütünüyle sağlayacağı yarardır. Bu bakımdan böyle bir sınav sistemini, üzerinde ciddi biçimde düşünülmeğe değer görüyorum. Ve hepinizi bu konuda göreve çağırıyorum.

Bir başka çok önemli nokta olarak, "Her ilde bir AGSL Müzik Bölümü olsun!" diyoruz. Bir kez daha belirtmek istiyorum ki, ülkemiz koşullarında AGSL Müzik Bölümleri ile ilgili olarak nicel gelişme ile nitel gelişmeyi birlikte düşünmek zorundayız. Özellikle günümüz koşullarında, bunu böyle düşünmek ve değerlendirmek durumundayız. İkisinden birini yeğlersek, örneğin, nitel gelişmenin istenilen düzeye gelmesini beklerken nicel gelişmeyi, nicel gelişmenin istenilen düzeye gelmesini beklerken de nitel gelişmeyi gözardı edebiliriz, ihmal edebiliriz. Oysaki her iki tür gelişmeye de çok büyük gereksinimimiz var. Öyleyse ne yapalım? Daha önce de belirtmeye-vurgulamaya çalıştığım gibi, nicel ve nitel gelişmeyi birlikte götürmeye, birlikte sağlamaya çalışalım. Bunu böyle yapan ülkeler çok yol aldılar, çok geliştirdiler. Biz de niye onlar gibi olmayalım, niye onlar gibi gelişmeyelim?

Değinmek istediğim bir önemli nokta, AGSL Müzik Bölümleri'nin kurulma-açılma koşulları. AGSL Müzik Bölümleri nerelerde açılır? Bir yerde AGSL Müzik Bölümü hangi koşullarda açılır? Eldeki Yönetmeliğe göre, eğer bir yerde bir müzik yükseköğretim kurumu varsa orası yeğlenir (tercih edilir), orada açılır. "Müzik faaliyetlerine elverişli yörelerde" açılır. Müzik yükseköğretim kurumunun bulunduğu yerler yeğlenirken, dolaylı olarak, bir ölçüde "üst yapı"nın hazır olmasına öncelik veriliyor demektir. Bu elbette doğru ve güzel bir ilke. Öbür yandan "müzik faaliyetlerine elverişli yöreler" yeğlenirken, dolaylı olarak, bir ölçüde "üst yapı"nın hazır olmasına öncelik veriliyor demektir. Bu da elbette doğru ve güzel bir ilke.

Ama doğrular ve güzeller sadece bunlardan ibaret değil. Başka doğrular ve güzeller de var. Şöyle ki, bir yere AGSL Müzik Bölümü'nün açılışında, orada bir müzik yükseköğretim kurumunun bulunması koşulu aranmaksızın, önce, onun "alt yapı"sı olan AGSL Müzik Bölümü açılabilir ve bunun üzerine zamanla onun "üst yapı"sı olan Müzik Yükseköğretim Kurumu kurulabilir. Bir başka deyişle, önce altyapı kurulabilir ve sonra da bunun üzerine üst yapı yerleştirilebilir. Buna uygun bir yaklaşım belirli il merkezlerinde belli-belirsiz izlenmiştir. Henüz herhangi bir

müzik yükseköğretim kurumunun bulunmadığı bazı önemli illerimizde AGSL Müzik Bölümleri açılmış olup, o illerimizde belirli bir süre içinde belirli müzik yükseköğretim kurumlarının açılması yolunda belirli bir hazırlık ve beklenti içine girilmiştir.

Burada can alıcı önem taşıyan en temel nokta, herhangi bir müzik yükseköğretim kurumunun bulunmadığı bir yerde AGSL Müzik Bölümü'nün "yeterli sayıda nitelikli çekirdek öğretmen kadrolu", "yeterli donanımlı" ve "uygun mekanlı" bir biçimde açılmış olmasıdır. Böyle bir açılışla orada çok geçmeden güçlü bir müziksel ilgi odağı veya güçlü bir müziksel çekim merkezi oluşturulabilir ve giderek kısa süre içinde uygun bir müzik yükseköğretim kurumunun açılması da özendirilebilir veya böyle bir kurumun açılmasının bazı önkoşulları sağlıklı biçimde hazırlanabilir. Bu da önemli bir katkı olabilir. Bu bakımdan bu yaklaşımı da bilgilili ve bilinçli olarak yeterli hazırlıkla eksiksiz biçimde uygulamakta, denemekte ve izlemekte yarar vardır. Bunun için Yönetmelik'in ilgili maddesinde belirli bir değişiklik veya yeniden düzenleme yapmak gereklidir.

Burada, bunların dışında değinmek, vurgulamak veya üstüne parmak basmak istediğim daha başka önemli noktalar da vardı. Ancak sürem bitti. Onları da, eğer yeri gelir ve fırsat bulursam V. Oturum'da Sempozyumun Değerlendirilmesi Paneli'nde kısaca dile getirmeye çalışacağım.

Burada son olarak şunu söylemek istiyorum: Belirtilen bazı yokluklarına, birçok eksikliklerine, bazı yetersizliklerine ve bunlara dayanarak yapılan bütün eleştirilere karşın AGSL Müzik Bölümleri, modern Türkiye'nin çağdaş-çağcıl Türkiye'nin, 21. yüzyıl eşliğindeki Türkiye'nin müzik eğitiminde yeni "can damarı"dır, yeni "göz bebeği"dır, yeni "yüz aklı"dır. Bu çok değerli kurumlarımızın, bazı yokluklarını, bazı eksikliklerini ve yetersizliklerini, bazı sorunlarını ve sıkıntılarını gereksiz yere, gereksiz biçimde, gereksiz ölçüde abartarak, her şeye rağmen kısa süre içinde göstermiş oldukları dikkate değer gelişmelerini ve bazı yeterliliklerini gözardı ederek, başarılarını küçümsemeye hakkımız yoktur.

Dipnotlar ve Kaynaklar

1. Bu konuda özlu bilgi için bkz.: Ali Uçan, "Müzik Eğitiminin Niteliği, Üç Ana Türü ve Bazı Temel Sorunları", Müzik Eğitimi: Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar, Müzik Ansiklopedisi Yayını, Ankara 1994, s.20-33; ayrıca, Orkestra, sayı 207, Kasım 1990, s.25-49.
2. Bkz.: Ali Uçan, Hunlar Öncesinden Günümüze Türk Müzik Eğitimi Tarihi (Ders Notu), Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Anabilim/Anasanat Dalı, Ankara 1988-1989.
3. Bkz.: Ali Uçan, Gazi Yüksek Öğretmen Okulu Müzik Bölümü Müzik Alanı Birinci Yıl Programının Değerlendirilmesi, (Doktora Tezi, H.Ü. MESEF, Ankara, 1982), Müzik Eğitimi Yayınları 1, Çağrı Matbaası, Ankara 1996.
4. "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Yönetmeliği" Resmi Gazete, 21 Eylül 1990, sayı 20642, s.4-7
5. Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümlerinde "Müzik Hazırlık Sınıfı" açılması, ilkin Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü tarafından somut

bir öneri haline getirilip sırasıyla Dekanlık ve Rektörlük onayları alındıktan sonra YÖK'e sunulmuş (1992-1993), ancak, beklenen olumlu sonuç alınamamıştır. Daha sonra aynı konuda-doğrultuda Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü'nce yapılan bir girişimden de olumlu bir sonuç elde edilememiştir. Konu güncelliğini ve öncelliğini korumaktadır.

6. Bunların ilkinin oluşturan İstanbul Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi 16 Ekim 1989'da açılmıştır.

7. Bkz.: İstanbul Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi (Tanıtım Broşürü), İstanbul 1990-1991.

8. Türkiye'de 1996 yılı itibariyle toplam 16 AGSL vardır. Ancak bunlardan birinde (Kütahya AGSL'nde) yalnız resim bölümü vardır, müzik bölümü bulunmamaktadır.

9. Bkz.: Ali Uçan, "Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümlerinin Eğitim Programları Sorunları", Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Semineri - 01 Aralık 1995, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü, Bursa, 1995, s. 56-63, 100-102 ve özellikle 105-146.

10. Bkz.: I. Ulusal Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Sempozyumu (Çağrı Formu), U.Ü. Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü, Bursa, 1996, s.3.

11. MÖZYES: Merkezi Özel Yetenek Sınavı. MÖZYES müzik alanında ilkin ÖSYM ile Gazi Üniversitesi'nin öncülüğünde Gazi, Karadeniz Teknik ve Atatürk Üniversitelerinin işbirliği ve katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

12. Bu konuda Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü çok iyi bir örnektir.

13. Bkz.: "MEB Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Yönetmeliği", Madde 17. Resmi Gazete 21 Eylül 1990, sayı 20642, s.6

14. Bunlar Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi ve Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümleri ile Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzikbilimleri Bölümü'dür.

15. Gazetelerde yer alan bu tür haber ve duyurulara birer örnek olarak bkz.: Milliyet, 27.08.1996, s.17.; ve yine Milliyet, 15.06.1996, s.18.

16. Bu değerlendirme için bkz.: Ali Uçan, "Çağdaş Türk Sanat Eğitimimizin Candamarı-Gözbebeği Anadolu Güzel Sanatlar Liselerimiz ve Ankara Örneği", Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi 1994-95 Mezunları (Yıllığı), Ankara, 1995, s.14-16.

17. Bu arada, bunların yanısıra Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü'nün girişi ve ev sahipliğiyle 1990-1994 yılları arasında Ankara'da düzenlenip gerçekleştirilen Türkiye-Almanya (1990, 1992) ve Türkiye-İsviçre (1993) Müzik Eğitimi Seminerleri ile Güney Avrupa Ülkeleri Müzik Eğitimi Uluslararası Çalışma Toplantısı (ArGe Süd) 16. Kongresi (1994) başta olmak üzere çok çeşitli uluslararası etkinliklerde, tümünün bir örneği olarak Ankara AGSL Müzik Bölümü'ne de öncelikli yer verildiğini ve böylelikle bu bölümlerimizin, sadece kurumsal, bölgesel ve ulusal düzeyde değil, onlarla birlikte aynı zamanda uluslararası düzeyde ve Avrupa düzeyinde de sahiplenildiğini ve dikkatle/ilgiyle izlendiğini özellikle belirtmekte yarar vardır. Görülüyor ki AGSL Müzik Bölümleri çok yönlü sahiptir.

Güzel Sanatlar Liselerinin Kuruluş Amaçları ve Bugünkü Durumları

Hilal DİCLE

Doç. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü Öğretim Üyesi

A.G.S. Liselerinin kuruluş amaç ve görevleri 5.7.1993 tarihli ve 2386 sayılı M.E.B. Tebliğler Dergisi'nde yayımlanmış olduğu gibi

a.Güzel sanatlar alanında ilgi ve yetenekleri olan öğrencilerin eğitimlerini sağlamak,

b.Öğrencileri araştırıcı ve geliştirici çalışmalara yönleltmek, yetenekleri doğrultusunda seçenekli, bağımsız, doğru yorum ve uygulamalar yapabilecek kişiler olarak yetiştirmek,

c.Öğrencilerin milli ve milletlerarası, tarihi ve yeni sanat eserlerini tanımaları ve anlamalarına yardımcı olmaktır.

Kuruluş aşamasında bu okulların;

1.Müzik eğitimi veren yüksek öğretim kurumları,

2.Müzik dışında yüksek öğretim veren diğer öğretim kurumlarına yönetebilecek biçimde iki tip öğrenci yetiştirmesi düşünülmüş ise de mezunların hemen hemen tamamının üniversitelerin müzik ve resim eğitimi veren bölüm ve konservatuarları tercih etmesi ve kendileri bu okullara girmek için hazırlamaları, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nin şu andaki işlevinin yüksek öğrenim düzeyindeki okulların müzik ve resim bölümlerinin alt yapısını oluşturmak olduğu görülmektedir.

Özellikle öğretmen yetiştiren kurumlara yetişmiş öğrenci sağlayan ve bu kurumlardaki eğitim-öğretimin daha ileri düzeyde yapıla-

bilmesine önemli katkısı bulunan ilköğretmen okullarının bazılarında bulunan müzik ve resim seminer sınıflarının 1970'li yıllarda kapatılması ile yukarıda adı geçen yüksek eğitim kurumlarına yetişmiş öğrenci sağlayan kaynaklar kurumuş oluyordu. Bu nedenle Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nin açılması ile öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumları da daha kaliteli eleman yetiştirme olanağı bulacakları beklentisi içine girmişlerdir.

Gerçekten de Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümü mezunları üniversitelerin müzik eğitimi bölümlerini tercih etmektedirler. M.Ü. Müzik Eğitimi Bölümü itibarıyla söylemek gerekirse bu liselerin ilki olan İstanbul Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'ni 1992-1993 yılında bilinen 25 müzik bölümü öğrencisinden 11 tanesi, yine aynı bölümün 1993-1994 yılında verdiği 31 mezundan 19'u, 1994-1995 yılında ise 24 mezundan 7'si M.Ü. Müzik Eğitimi Bölümü'nün öğrencisidir. Başkibir deyişle İstanbul Güzel Sanatlar Lisesi'nin üç dönemde verdiği toplam 80 mezundan 37 tanesi halen M.Ü. Müzik Eğitimi Bölümü'nde öğrenime devam etmektedir. Diğerleri de başka müzik eğitimi bölümleri, müzikoloji bölümleri ve konservatuarlara gitmişler, üç veya dört öğrenci de müzik dışı yüksek okullara gitmişlerdir.

Yukarıda verilen rakamlar, üniversitelerin müzik eğitimi bölümlerinin beklentisi olan, mü-

ziğe giriş niteliğindeki temel dersleri almış, çalışmada da belli düzeye gelmiş öğrenci akımının sağlanmış olduğu fikrini vermektedir. Böylece Güzel Sanatlar Liseleri'nin kuruluş amaçlarından birine ulaşmaya başladığı düşünülebilir. Ancak bu noktada da nicelikten çok nitelik üzerinde durulması gerekmektedir.

Görüldüğü üzere artık lise öğrenimi yaşındaki gençler Güzel Sanatlar Liseleri'ni tercih etmekte ve bu okullarda öğrenim görmek istemektedirler. Bu durumda söz konusu liselerin müzik bölümlerinin üniversite müzik bölümlerine nitelikli öğrenci yetiştirmek gibi bir işlevi üstlenmesi gerektiği açıkça anlaşılmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Üniversitelerin müzik eğitimi müzikoloji bölümleri ve hatta konservatuarların bazı bölümleri için nitelikli öğrenci yetiştirebilmesi, daha doğrusu mevcut durumun daha da iyileştirilmesi gerekmektedir. Güzel Sanatlar Liseleri'ndeki idari ve eğitimsel uygulama incelenip şu anda M.Ü. Müzik Eğitimi bölümünde eğitim gören güzel sanatlar mezunu öğrencilerin durumları değerlendirildiğinde bazı olumsuz sonuçlar çıktığı görülmektedir. Bunların öncelikle Güzel Sanatlar Liseleri'nin ve buna bağlı olarak üniversitelerin müzik eğitimi bölümlerinin başarısını doğrudan ve olumsuz yönde etkilemesi kaçınılmaz gibi görülmektedir.

Güzel Sanatlar Liseleri'nin şu andaki eğitim-öğretim ve yönetimi ile ilgili olarak saptanan ve daha başarılı eğitim yapılmasını engelleyici unsurlar olarak görülen bazı konular ve bunlara getirilebilecek çözüm önerileri aşağıdaki gibidir:

1. Güzel Sanatlar Liseleri yönetmeliğine göre bu liselerde görev yapacak olan sanat dersi öğretmenleri alanlarına göre teorik veya uygulamalı sınav yapılarak seçileceklerdir. Bu çok doğal bir uygulama olmasına karşın sınav komisyonu Ortaöğretim Genel Müdürlüğü'nün başkanlığında Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından görevlendirilen bir uzman, Teftiş Kurulu Başkanlığı'ndan bir müfettiş, Ortaöğretim ve Personel Genel Müdürlükleri tarafından görevlendirilecek en az daire başkanı

düzeyinde birer yetkili ve alanla ilgili en çok iki öğretim üyesinden oluşacaktır. Güzel Sanatlar Liseleri Yönetmeliği'nin 6. Kısım 1. Bölüm 20. maddesinde yer alan bu karara göre sanat dersleri öğretmenleri, alanla ilgili uzman ve öğretim üyelerinin dışında bakanlık bünyesindeki bürokratlar tarafından seçilme durumundadırlar. Kaldı ki bugüne kadar hiç bir öğretmen alımında üniversite öğretim üyeleri böyle bir komisyonda görev almak üzere davet edilmemişlerdir.

Öğretmen alımlarında sınavların sağlıklı yapılabilmesi ve konusunda gerçekten yararlı olacak öğretmenlerin seçilebilmesi için öğretmen sınavlarının konunun uzmanı kişiler ve üniversite öğretim üyelerinden oluşan bir komisyon tarafından yapılması gerekmektedir.

2. Yönetmeliğin 16. ve 17. maddelerine göre söz konusu liselerin Sanat Eğitimi Danışma ve Program Geliştirme Kurulu vardır. Bu kurulun görevi o ilde veya yakınında bulunan üniversitelerin sanat eğitimi bölümleri ve konservatuarları ile işbirliği içinde olmak, okulun sanat eğitimi programlarının hazırlanması, uygulanıp değerlendirilmesi gibi konularda çalışmalar yapıp, bakanlığa öneriler yapmaktır.

Böyle önemli bir görevi üstlenmesi gereken bu kurulların her ders yılı normal olarak dört kez toplanması, yönetmeliğe göre yüksek öğretim kurumlarının ilgili bölüm bundan en az üç öğretim elemanının danışman olarak bu toplantılara katılmalarının sağlanması gerektiği halde bu kurullar herhangi bir faaliyet göstermemektedirler.

Bu kurullar yönetmelikte belirtildiği gibi periyodik olarak toplanmalı ve en azından gerek gördükçe üniversitelerden gelen öğretim elemanlarının görüşlerini almalıdır. Eğitim-öğretimin işbirliği ve dayanışma içinde ve üniversitelerle aynı paralelde yürütülmesi her iki kurumun eğitiminde verimin artmasını sağlayacaktır.

3. Güzel Sanatlar Liseleri'nin çözülmesi gereken bir sorunu da kadrolu öğretmen atamalarıdır. Bilindiği gibi bu okullarda kadrolu çalgı, kulak eğitimi, armoni öğretmenlerinin sayısı yeterli değildir. Yapılan bazı tesbitlere göre de bu okullarda öğretmenlik yapabilecek kapasite

teye sahip üniversite müzik eğitimi bölümü mezunları da Güzel Sanatlar Liseleri'ni tercih etmemektedirler. Bunun nedeni maaş azlığı ve taşraya gitmek istememeleridir. Öğretmen açığı ücretli öğretmenlerle çözülmeye çalışılmaktadır. Bu ücret günün koşulları göz önüne alındığında çok az olduğu için ücretli olarak gelmesi teklif edilen kişi ya baştan teklifi geri çevirmekte ya da kısa bir süre sonra işi bırakmaktadır. Bu nedenden dolayı öğrenimi sırasında örneğin aynı çalgı dersini üç dört değişik öğretmenden görmüş öğrencilere rastlanmaktadır.

Gerek öğrencinin aynı öğretmen ile çalışmasının sağlayacağı yararlar ve gerek öğretmenin kendini bir yere ait hissetmesinin sağlayacağı yararlar göz önüne alınırsa kadrolu öğretmen istihdam etmenin önemi daha iyi anlaşılabilecektir. Bu nedenle güzel sanatlar liselerindeki öğretmenlik maddi açıdan daha cazip bir hale getirilmeli, en azından ek ders ücretlerinde artış yapılmalıdır.

4- Bu liselerin müzik bölümlerinden mezun olarak üniversite müzik eğitimi bölümlerine gelen gelen öğrenciler gerek ana çalgı gerek yardımcı çalgılarında farklı düzeylere ulaşmış olarak gelmektedirler. Burada sözü edilen yeteneğin kişiden kişiye değişmesinden kaynaklanan farklılık değildir. Sözü edilen fark yapılan eğitimden gelmektedir. Özellikle büyük illerin dışında yeni açılan Güzel Sanatlar Liseleri'nden gelen öğrenciler ana çalgılarında bile ortalamanın altında bir seviye sergilemektedirler. Büyük illerde okuyan öğrenciler ise hem daha iyi öğrenim görmekte hem de bir çoğu okul dışında özel ders alarak takviye görmektedirler. Halbuki üniversiteye gelen her Güzel Sanatlar Lisesi mezunu hangi ildeki liseden gelirse gelsin çalgısında aşağı yukarı aynı seviyeyi tutturmuş olmalıdır ki Güzel Sanatlar Liseleri de yönetmeliklerinde yer alan amaçlarına ulaşmış olsunlar.

5- Söz konusu lisenin müzik bölümünde öğrenciler yaşları küçük olup sesleri tam gelişmediği için formal olarak ses eğitimi (şan) dersi görmemektedirler. Buna karşın koro dersinde sesleri gereğinden çok kullanılmakta, buna bir de bazı öğrencilerin şan yapmaya hevesli oluşlarından dolayı seslerinin bilinçsizce yormaları da eklenince ses hastalıkları baş-

lamaktadır.

Böylece üniversitede şan ana dalına alınabilecek çok az kişi bulunmaktadır. Öyleyse Güzel Sanatlar Liseleri'nin programlarına öğrenciler seslerini nasıl koruyacaklarının öğretildiği bir ders mutlaka konulmalıdır.

6- Mevcut liselerin sorunları giderilmeden yenileri açılmamalıdır. Her ile bir Güzel Sanatlar Liseleri açılması hedef olmamalıdır.

7- Söz konusu liselerin mezunlarının üniversitelerin ilgili bölümündeki eğitim düzeyini yukarı çekme açısından oldukça etkili oldukları söylenebilir. Ancak güzel sanatlar liselerindeki çalgı eğitimi bakımından tam bir branşlaşma olmadığı için üniversiteye gelen öğrenci burada başka bir çalgıyı asıl çalgı olarak seçebilmektedir. Bu ise o çalgının sıfırdan başlayarak olmasa bile yine oldukça gerilerden başlanarak öğretilmesini gerektirmektedir. Bu tür öğrenciler üniversitede varılmak istenen üst düzeyin alta çekilmesine neden olmaktadır. Bılgınlı bir çalgıda kendini yeterli hissetmeyen öğrenciler bu değişikliği istemektedirler. Öğrenciler özellikle yaylı sazlardan ve piyanodan yan flüt ve (sesleri müsait ise) ses eğitimine geçme talebinde bulunmaktadır. Bu durum öğrencinin yeteneği ile ilgisi olmayıp direkt olarak gördükleri eğitimin süresiyle ilgilidir. Sonuç olarak söylemek gerekirse, lise eğitimi süresince hazırlık dahil dört yıl görülen piyano ve yaylı saz eğitimi iyi bir düzeye gelebilmek için yeterli olmamaktadır. Zira bu çalgılara başlamak için liseye başlamak yaşı olan 14-15 yaşları bir hayli geçti. Bu nedenle Güzel Sanatlar Liseleri tüm orta eğitim sürecini yani ortaokulu da kapsayacak şekilde eğitim verilir hale getirilmelidirler.

KAYNAKÇA

- KILIÇ, H. Tahsin, Müzik Öğretmeni Yetiştirme Kurumlar ve Bu Kurumlara Öğrenci Akışını Olumsuz Yönde Etkileyen Nedenler, Flarmoni Dergisi, Mart 1995, sayı 133, s. 29-32.

-M.E.B. Tebliğler Dergisi, 5 temmuz 1993, s. 562-564

-M.E.B. Tebliğler Dergisi, 17 haziran 1996, s. 291.

Türkiye’de Çalgı Eğitiminin Yaygınlaştırılmasında ve Geliştirilmesinde Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümleri’nin Önemi

- Mustafa USLU

M.Ü. Atatürk Eğt. Fak. Müzik Eğt. Böl. Öğretim Görevlisi

GİRİŞ:

Çalgı çalma, çalgı öğrenme ve çalgı eğitimi:

"Çalgı, müzik yapmak için kullanılan aletlere verilen genel addır. " Çalgı çalma: İnsanın bir müzik aletini kullanımı yoluyla müzikle insanı buluşturan ve tanıştıran, insanın kendisiyle özdeşleşip bütünleşmesine kaynaklık eden, ona duygularını ifade edebilme fırsatı tanıyan, onu toplumsal olmaya yönlendiren, çalgı eğitiminin, müzik eğitiminin dolayısıyla müzik sanatının önemli bir uğraş biçimidir.

Çalgı öğrenme: İnsanların müzik yaparak kendilerini ifade etme gereksiniminden doğan, öğrenme arzusuyla bir müzik aleti çalmaya yönelip, çeşitli müziksel duyuların, yetnek ve becerilerin, zevk alma ve kendini gerçekleştirme vb. duyguların öğrenme süreci içinde çalgı aracılığıyla hissedilmesidir.

Çalgı öğrenme gereksiniminin zamanla artması, çalgı öğrenmenin yaygınlaşmaya başlaması, onun eğitim alanında değerlendirilmesine yol açmıştır. Müzik eğitimi kapsamındaki çalgı eğitimi bu eğitimin bünyesinde oldukça etkili ve önemli bir yer oluşturmuştur.

Çalgı eğitimi: Bir veya birden çok çalgının kullanılmasıyla, genellikle bireysel, bazen de toplu olarak yapılan ve müzik eğitiminde önemli bir yeri bulunan bir eğitim biçimi olarak tanımlanabilir.

Çalgı eğitimi uygulamaları içerik olarak oldukça geniş alanı ilgilendirmektedir. Çalgı eğitiminin temelinde bir insanın çalgı çalması söz konusu olduğundan, çalgı çalmanın çalgı çalan insan üzerindeki olumlu etkileri göz önünde bulundurulduğunda bu eğitim bireyin kendisini, çevresini, bireylerden oluşan toplumu, yani müzik eğitiminin yapıldığı bazı ortamlardaki eğitilenleri,

eğitenleri ve onların çevresini yakından etkilemektedir.

Eğitim ve sanat eğitimi:

Eğitim, insanların en iyi biçimde yetişmesine kaynaklık eden etkili ve değerli bir araçtır. Bu değerli araç insanlara hizmet sunabilmek amacıyla, onların yaşamında önem oluşturan alanları kapsamına almıştır. Sanat da insan yaşamının vazgeçilmez alanlarından biri olarak, eğitim içerisindeki özgün yerini bulmuştur. Günümüzün çağdaş eğitiminde "bilim", "teknik" ve "sanat" birlikte düşünülmekte, tasarlanmakta ve yürütülmektedir.

"Sanat eğitimi, iyi gerçekleştirildiği takdirde son derece etkili ve verimli bir yatırımdır. Çünkü iyi bir sanat eğitimi, çok yönlü, kapsamlı ve maliyetinin kat kat üstünde yarar sağlar, ürün verir. Üstelik bu ürün ve yarar, eğitimin hemen başlangıcından itibaren görülmeye başlar, birikir ve katlanarak üst üste yığılır. Her yarar yeni bir yarar, her ürün yeni bir ürün, her birikim yeni bir birikimi doğurur.(2)

Bir ülkenin eğitim alanındaki kalkınmışlığı her alana yansıtacağına göre, eğitimdeki kalkınmışlık onun kollarını ve çalışma sınırlarını etkileyecektir. Bilindiği gibi sanat, eğitimin kollarından biridir ve eğitimin çalışma sınırları içerisinde yer alır. Sanat da eğitimdeki gelişmeye paralel olarak bir gelişme göstereceği için, eğitim aracılığıyla oluşan sanatsal kalkınma, ülke kalkınmasında özellikle kültürel açıdan yararlı olacaktır.

Güzel sanatlar liselerinin adında "sanat" sözcüğünün bulunduğunu görüyoruz. Adına uygun olarak güzel sanatlar liseleri sanat eğitiminin yapıldığı biricik kurumlarımız arasında değerlendirilebilir. Bu okullarımızdaki sanatsal eğitimin ülkemizin kültürel kalkınmasında büyük önemi

bulunduğu söylenebilir.

Müzik eğitiminin tanımı ve içeriği:

Müzik "Bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma ya da bireyin müziksel davranışında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma sürecidir." (3)

Müzik eğitimi, eğitim sürecinde özellikle kendi alanında ve ilgili yan alanlarda eğitici, öğretici, geliştirici yanlarıyla önemlidir. Müzik eğitiminin insanda duyguları etkileyen, dikkatli ve kavrama, gözlemlleme, çıkarsama yapabilme becerilerini artırıcı yönleriyle de değerli yanları bulunmaktadır. Müzik eğitimi, ayrıca insanın kendisini daha iyi tanınması, yaratıcı özelliklerini geliştirilmesi, paylaşma duygusunu öğrenmesi, kendine güven duygusunun oluşması, zamanını ve boş zamanlarını iyi kullanmasını başarması gibi olumlu davranış biçimleri geliştirmektedir.

Gerek okul ortamında, gerekse okul dışı ortamlarda müziğin eğitimdeki işgörülerinden en üst düzeyde yararlanılmasının ve müzik eğitiminin iyi planlanıp, iyi uygulanmasının gereği bulunmaktadır. Müzik eğitimi ve özellikle müzik etkinlikleri, bireyin çevresi ile etkileşimlerini yoğunlaştırıp, sosyal ve eğitsel amaçlı bu ilişkilerin daha sağlıklı ve düzenli olmasını sağlar. Algılama ve beğeni düzeyi yönünden gelişen birey, sadece belirli bir türe koşullanmak yerine, çok yönlü bir bakış açısı ile değerlendirmeyi, eleştirmeyi ve nitelikli müziği diğerlerinden ayırt edebilmeyi öğrenir.

Müzik eğitimi sadece şarkı söylemek, çalgı çalmak veya bu alandaki kuramsal bilgilerin bir bölümünün öğretilmesiyle sınırlı tutulamaz. Bu eğitimin bireye kültürel ve sosyal boyutları yanında müzikte hedeflenen davranış değişikliklerini kazandırması da büyük önem taşımaktadır.

Sözü edilen etkenler göz önünde bulundurulduğunda, müzik eğitimi amaçlı bir okul olan Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde bu eğitimin planlanmasının ve yürütülmesinin, ülkemizin müziksel kalkınmasında, dolayısıyla kültürel kalkınmasında büyük önemi ve değeri bulunmaktadır.

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde Çalgı Eğitimi:

Çalgı eğitimi, müzik eğitiminin önemli birimlerinden biridir. Ülkemizde çalgı eğitiminin bugünkü durumunun pek de parlak olmadığı söylenebilir. Ülkemizde çalgı eğitiminin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi için müzik eğitimi yapan kurumlara büyük görevler düşmektedir.

Okuldaki eğitim, bireyleri dolayısıyla da toplumu yakından ilgilendirmektedir. Çünkü okuldaki eğitim, insanların okul aracılığıyla kendilerini geliştirip, yetkinleştirmesine, kısaca eğitmesine ve eğitilmesine hizmet sunmaktadır.

Toplumun geleceğinde okulun önemi oldukça büyüktür. Toplumun hemen her kişisi okuldan geçer. (geçmesi gerekir) demektir ki, toplumun geleceği (iyi ya da kötü olarak) okullarda hazırlanır. Müzik konusunda da böyledir. Okullardan geçen her kişi müzik öğrenimi de alır ve toplumun müzik geleceği de okullarda hazırlanır. (5)

Okullarda yapılan müzik eğitimi içerisinde yer alan çalgı eğitimi, her okulun özelliklerine göre farklı davranış ve uygulamalar gerektirebilir. Okulun içeriği, kapasitesi, işlevi ve özellikle amacı çalgı eğitimine yönelik düşünce, davranış ve uygulamalarda farklılık oluşmasının sebeplerindendir. Bu yönüyle çalgı eğitiminin her kademedeki okullarda ayrı ayrı düşünüldüğü, değerlendirilmesi doğru ve tutarlı olacaktır. Bazı okulların müzik eğitimi programlarındaki amaçları doğrultusunda çalgı eğitiminin değerlendirilmesi gerekirken, müzik ağırlıklı okulların ise çalgı eğitimi programları açısından değerlendirilmesi gerekmektedir.

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri de müzik ağırlıklı okullardandır. Bu sebeple Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nin çalgı eğitim programlarının iyi hazırlanmasının ve değişen koşullara göre gereksinimlere yanıt verebilecek nitelikte yeni programların oluşturulmasının ve uygulanmasının çalgı eğitimi açısından önemli bir gereklilik olduğunun vurgulanmasında yarar görülebilir.

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nin varlığı, sanat alanında ülkemiz açısından önemli bir eğitim hizmeti olarak değerlendirilebilir. Bu okulların açılmasıyla toplumda güzel sanatlara ilgi duyan ailelerin çocuklarının daha erken yaşlarda yetenekleri ve ilgileri doğrultusunda eğitim fırsatı elde ettikleri gözlenmektedir.

Müzik eğitime ve çalgı eğitime erken yaşlarda başlamanın ve sistematik bir eğitimin özellikle önemli olduğu düşünüldüğünde ve okul ortamında yapılan eğitimin sonuçları açısından konu irdelendiğinde, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nin müzik eğitimi ve çalgı eğitimi açısından değeri daha iyi kavranabilmektedir.

Bu okulların amaçları arasında müzikle yakından ilgilenen, her hangi bir çalgıyı veya birden çok çalgıyı iyi düzeyde çalabilen değişik mesleklerdeki insanların toplumda çoğalması ve bu okullardan mezun kişilerin ileride çalgı eğitimi bilincini

çevrelerine yayabilme kapasitesine sahip olabilmeleri gibi içsel amaçlar bulunduğuna göre, bu mezunlar okul bitiminde müziği meslek olarak seçsinler ya da hobi olarak müzikle ilgilensinler, okuldan edindikleri çalgı birikiminin büyük önemi vardır. Bu nedenlerle Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'ne yönelik olarak çalgı eğitiminin yaygınlaştırılmasının ve geliştirilmesinin, gerek bu okulun amaçları açısından, gerekse genel olarak ülkemizdeki müzik eğitimi ve çalgı eğitimi açısından gerekliliği söz konusudur.

Çalgı eğitiminin insan yaşamında ve eğitim camiasında önemli bir yer oluşturması, ayrıca bireyi ve toplumu yakından etkileme özelliğinin olması gözönünde bulundurulduğunda, bu eğitime ciddi, tutarlı ve geçerli bir yaklaşımın yanısıra kaliteli gerçekleştirilen bir çalgı eğitiminin gerekliliğide gündeme gelmektedir.

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, ülkemizde çalgı eğitiminin yaygınlaştırılmasında ve geliştirilmesinde oldukça etkin bir kurum sayılabileceğinden, söz konusu amacın gerçekleşmesi açısından bu okullarda bir çalgı eğitiminin seçkin duruma getirilmesi gerekmektedir. Seçkin bir çalgı eğitimi düzeyinin oluşturulması için ise belirli koşulların yerine getirilmesi kaçınılmaz gerekliliklerdendir. Bu koşullar, eğitimle doğrudan ilişkili olan ve eğitimle dolaylı yünden ilişkili olan etkenlere bağlı koşullar olarak gruplandırılabilir. Kaliteli öğretmen temini, araç ve gereç temini, çalgı eğitimi programlarının titizlikle belirlenmesi, eğitimin yapıldığı mekanın yeterliliği gibi etkenler eğitimi doğrudan etkileyebilecek etkenlerdir. Yöneticilerin tutumu, giriş yetenek sınavlarının sağlıklı yapılması, okuldaki öğrencilerin okul dışındaki koşullarının da iyi olması gibi etkenler ise eğitimi dolaylı olarak etkileyebilecek etkenlerdendir. Her iki gruptaki çalgı eğitimine olumlu biçimde etki ederek, eğitimi destekleyici duruma getirilmesinin çalgı eğitimi açısından gerekliliği söz konusudur.

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nin kendine özgü nitelikleri bulunmaktadır. Bazı yetenekli çocukların bulundukları yerler çalgı eğitimi almaya olanakları olmayabilir. Özellikle ülkemizde konservatuar sayısının az olması ve özel çalgı dersi ile toplu çalgı kurslarından yararlanmanın ise genellikle güç olmasından dolayı, ülke düzeyinde çalgı eğitimi açısından bazı olumsuzluklar yaşanmaktadır. Liseyi bitirdikten sonra müzik eğitimi veren üniversitelere girmek isteyipte giren kişiler ise çalgı eğitimi açısından çoğunlukla geç kalmış olmaktadırlar. Aradaki bu boşluğu bir öl-

çüde Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nin gidermesinin mümkün olabileceği söylenebilir. Bu liselerimizin sayılarının giderek çoğalması ve çalgı eğitimi açısından nitelikli eğitimin sağlanmasıyla bu alanda ülkemizde önemli gelişmeler görülebilecektir.

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde okumak isteyen öğrencilerde, belirli bir müzik yeteneği arandığı için, öğrenciler bir yetenek sınavından geçerek bu okullara girebilmektedirler. Bu okullarda öğrenci olmaya hak kazanan öğrencilerin okul ortamında, iyi bir eğitim programı ve uygulamasıyla başarılı olması daha kolay gerçekleşebilecektir. Bilinçli bir biçimde bu okullara gelen öğrenciler doğru ve tutarlı yönlendirmeler ve kararlarla istekli olduğu ve kendine uygun olan bir çalgıyı okulda seçebilirse, çalgısında başarılı olma olasılığı oldukça yüksek olacaktır.

İddialı bir çalgı eğitimi açısından lise dönemi belli ölçüde geç kalınmış bir dönem sayılabilir. Fakat Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nin kuruluş amacına baktığımızda içeriğinin oldukça önemli ve değerli olduğunu görüyoruz. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nin iki amacı olduğu söylenmektedir. Biri müzik dışı mesleklerdeki uzmanların sanattan ve giderek müzik sanatından alayan, müziği seven, müzik üreten, bir müzik topluluğunda görev alan ve solist olarak da müzik yapabilen bireyler olmalarını sağlamak, diğeri ise müzik okullarına iyi seçilmiş ve iyi temeller almış öğrenciler hazırlamak ve böylece müzik mesleklerinden birini seçmelerini sağlamak. (6) Sözü edilen temel amaçlar gözönünde bulundurularak öğrencilerin iyi yetiştirilmesi amacıyla, eğitimin titizlikle uygulanması gerekmektedir. Okul döneminde öğrenciyi çalgısında ilerlemeye yönlendirecek belirli amaç veya amaçların, öğrenci, eğitmen ve aile işbirliği ile tasarlanması, çalgı eğitimine hız kazandırabilecektir. Bu konuda özellikle çalgı eğitimcilerine önemli sorumluluklar düşmektedir. Öğrencilerini, çalgı derslerinin yanısıra çalgı eğitimini destekleyici konularda aydınlatma ve yönlendirme, çalgı eğitimcilerinin duyarlı olmaları gereken konulardandır. Öğrencisini daha düzenli ve çok çalışarak neler yapabileceği konusunda bilinçlendirmek, onu topluluk karşısında çalmaya cesaretlendirmek, okul dışında neler yapması gerektiği konusunda bilgi ve tecrübeleri oranında öğrencisine katkıda bulunmak vb. konular çalgı eğitimcisi aracılığıyla çalgı eğitimini destekleyici etkenlerdendir.

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'ndeki Çalgı Eğitiminin Yansımaları:

Toplum için büyük önem taşıyan okulların, yakın ve uzak çevresiyle olan ilişkisi ve etkileşimi dikkate değer bir konudur. Çünkü okuldan alınan eğitim orada kalmamakta ve hızla okul dışı çevreye etkisini yansıtmaktadır. Bu konu müzik eğitimi için de geçerlidir.

Okul kendi sınırları içine kapanmış bir kurum değildir. Okul aynı zamanda çevresinin de gereksinimlerini belli ölçülerde karılamaya çalışan bir kurumdur. Öğretmen de, yine yalnız okulun değil, çevresinin de eğiticisidir. Hele bir müzik öğretmeni için bu daha da önemli bir konudur. Okulda elde edilen ürünlerin dinletiler yoluyla sergilenmesi sonucu okul çevreye açılır. Ayrıca öğretmenin okul dışında yapacağı bazı eğitsel etkinliklerin de yine ilgili çevreye sunulması söz konusudur. (7)

Bu bağlamda okuldaki müziksel etkinliklerin ve okuldan edinilen çalgıya yönelik birikimlerin büyük değerlerinin olduğu, ayrıca bunların çalgı eğitimine olumlu katkılar yapacağı vurgulanabilir.

Okul ortamında çalgı eğitimi aracılığıyla öğrencinin zevk ve kişilik eğitimine katkıda bulunulmalıdır. Bu konular çalgı eğitimi içinde uygulanırken, çalgı eğitiminin kendisini de olumlu biçimde etkileyebilecek bir unsurdur. Öğrenci, çalgı dersinde ya da ders dışında çalgısını çalışırken, bir konser izlerken, teknolojik araç ve gereçler yardımıyla müzik dinlerken, ayrıca çeşitli müzik etkinlikleri yoluyla öğrencinin zevk eğitiminde ve kişilik eğitiminde gelişmeler sağlanabilir.

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde çalgı eğitimi konusunda önemli tohumlar ekilebilir. Ekilen tohumlar ileride ürün olarak alınacak ve gerek çalgı çalan bireylerin kendilerini geliştirmelerine, gerekse ülkemizde çalgı eğitiminin yaygınlaştırılmasına ve geliştirilmesine büyük yararlar sağlayacaktır. Konuya bu açıdan yaklaşıldığında, bu okullardaki çalgı eğitimine yönelik uygulamaların oldukça önem taşıdığı anlaşılmaktadır. Özellikle çalgı çalan öğrencilerin iyi yetiştirilmeleri amaçlanmalıdır. Bu konuyla ilgili olarak değerli müzik eğitimcisi Prof. Dr. Edip Günay, Orkestra Dergisi'ndeki bir yazısında, "Öğrenci temelde, çalgısında kazanacağı bilgi ve becerisiyle müzisyenliği öğrenecektir. Çalgısındaki önemli gelişmeler yoluyla istidadını ve yeteneğini ortaya koyabilecek, çevresiyle iletişim kurabilecek, değer kazanabilecek ve kendisine özgüvenini de artıracaktır. Bu gelişmeler onun ruh sağlığı bakımında da önemlidir. Çalgısı zayıf bırakılmış, eldeki kıt zaman içinde çalışmaları ikinci,

üçüncü derecedeki alanlara kaydırılmış öğrenci ancak bu lise öğreniminde mutlu olabilir. Okuldan sonra geliştirilememiş değerlerinin farkına varsa da artık geç kalınmış olacaktır. Bir çalgıyı lise yaşımda ele almış olmak zaten geç kalmışlığın üzüntüsünü oluştururken, bir de öğrenciyi çalgı çalışmalarından uzaklaştırıcı programlar geliştirmek uygun olmaz görüşündeyim." demektedir. (8)

Öğrencilerin çalgı düzeyleri artırılırken kuramsal bazı bilgilerin de sunulması genel eğitim açısından gereklidir. Öğrencinin alanıyla ilgili olarak bilinçlendirilmesi onu güçlü kılacak ve işine daha çok sahip çıkmasına neden olacaktır.

Okuldaki eğitimin seçkin olması aynı oranda ülkemizde çalgı eğitiminin yaygınlaştırılmasına ve geliştirilmesine etki edeceğine göre, okul olarak bazı ölçütlerin yakalanabilmesi gerekmektedir. Söz gelimi, öğrenci yetenek sınavında iyi bir sınavın yapılması çok önemlidir. Okulda önemli çalgıların dersleri okutulmalıdır. Öğrencilere çalgı dağıtılırken özen gösterilmelidir. "Duruma göre okuldaki çalgı çalma oranları dengelenmeli, oda müziği, orkestra gibi etkinlikler için gerekli olan çalgıların sayıları önceden düşünülmelidir. Böylece öğrencilerin orkestra kavramı " yaylı çalgılar orkestrası" görgüsü ile sınırlı kalmayacaktır." (9)

Eğitimde, eğitimcinin ne kadar önemli olduğu bilinmektedir. Bu yüzden Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'ndeki çalgı eğitimcilerinin mutlaka iyi düzeyde ve işlerini seviyor, görevlerini iyi yapıyor olmaları şarttır.

Öğrencilerin çalgılarını sağlıklı seçebilmeleri ise hem öğrenciler, hem çalgı eğitimcileri, hem de okul idarecileri açısından önemli bir konudur. Bu konuda öğrencilerin iyi test edilmeleri ve belli ölçüde bilgilendirilmeleri bir gereklilik olarak düşünülebilir.

"Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde çalgı eğitimine verilecek ciddi ağırlık, bu okulların müzik yapma etkinliklerine olumlu biçimde yansıtacaktır. Onları çıkmaları gereken düzeye getirecektir." (10)

Öğrencilerin okuldaki yetkili kişilerce ders dışındaki etkinliklere de yönlendirilmeleri, eğitim kalitesinin yükselmesinde önemli bir etken olacaktır. Bu nedenle programların da ders içi ve ders dışı etkinlikler biçiminde planlanmasında ve uygulanmasında yarar görülebilir.

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'ni bir ölçüde eğitim fakültelerine öğrenci hazırlayan bir kurum olarak kabul edersek, bu kurumların yakın ve uzak çevrelerindeki eğitim fakülteleriyle işbirliği,

dayanışma ve paylaşım içerisinde bulunmaları, tutarlı ve seçkin bir eğitim açısından önem oluşturmaktadır. Özellikle çalgı eğitimi programlarının birbirlerini destekleyici ve tamamlayıcı durumda olmasının, ülkemizde çalgı eğitiminin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesine önemli oranda katkısı olacaktır kanısındayım.

Sonuç:

Çalgı eğitiminin en iyi yapılabileceği ortamlardan birisi müzik eğitimi ağırlığı olan okullardır. Çalgı eğitiminin ülkemizde yaygınlaştırılması ve geliştirilmesinde de yine müzik okullarına ve müzik ağırlıklı okullara önemli derecede görevler düşmektedir. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri de ülkemizde çalgı eğitiminin sistematik olarak yapıldığı çok az sayıdaki kurumlarımızdan biridir. Bu okullardan iyi düzeyde çalgı çalarak mezun olan kişiler ister meslek olarak müziği seçsinler, isterlerse müzik dışı meslek seçimi yapsınlar, ülkemizde çalgı eğitiminin yaygınlaştırılmasına ve geliştirilmesine direkt olarak ya da dolaylı olarak katkıda bulunacaklardır. Eğer meslek seçerlerse, çalgılarında daha iyi düzeye ulaşabilmek amacıyla liseden sonra genellikle, müzik eğitimi veren üniversitelere bağlı müzik kurumlarına devam edeceklerdir. Bu ortamlara ulaştıklarında ise artık daha bilinçli olacakları için, bulundukları ortamı olumlu biçimde değerlendirdikleri takdirde, çalgı düzeylerini de daha iyi duruma getirebileceklerdir. Liseden sonra müzik okullarına devam edenlerin bazılarının istiyorlarsa ve planlıyorlarsa, müzik öğretmeni, çalgı eğitimcisi, orkestra sanatçısı, hatta bazen solist sanatçı bile olmaları mümkün olabilecektir. Bütün bu gelişmeler ise çalgı eğitiminin ülkemizde yaygınlaşması ve gelişmesi açısından oldukça önemlidir.

Müzik dışı meslek seçip de çalgısını hobi olarak çalan mezunlar ise okuldan edindikleri birikim, çalgı zevki, müzik zevki ve müzik kültürünün etkisiyle, herşeyden önce kendileri için çalgılarını kullanacaklardır. Ayrıca çeşitli çalgı topluluklarında amatörce görev yapabileceklerdir. En önemli konulardan biri ise ülkemizde çalgı çalan, çalgı bilincine erişmiş aydın kişiler birçoğu gibi çoğalacaktır. Onlar yakın çevrelerinden başlayarak çalgı çalmanın önemi ve gerekliliği konusunda dost, arkadaş, akraba ve tanıdıklarını bilgilendirerek, yönlendirebilecek ve etkileyebileceklerdir. Ülkemizde çalgı çalanların sayısı arttıkça doğal olarak çalgı eğitimi de giderek gelişip, yaygınlaşacaktır.

Çok istenen ve özlenen bu görünümün ger-

çekleşmesinde Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'ne bağlı müzik bölümlerinin büyük önemi olacaktır. Öyle ise bu okulların iyi yapılanması ve amaçları doğrultusunda verimli olabilmesi açısından, ilgili kişi, kurum ve kuruluşların üzerine düşen görevleri en iyi biçimde yerine getirmeleri gerekmektedir. Bu yolla Anadolu Güzel Sanatlar liseleri, kuruluş amacına ulaşacak ve giderek gücüne güç katacaktır.

Yararlanılan Kaynaklar:

ÇEVİK, Suna. Müzik Eğitiminde Başlıca Sorunlar Paneli, Ortaöğretim Kurumlarında Müzik Öğretimi ve Sorunları, Türk Eğt. Derneği Yay. A. -kara, 1989

GÜNAY, Edip. "Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ile İlgili Görüşler ve Öneriler" Orkestra Dergisi, Yenilik Basımevi, İstanbul, Mart 1996.

GÜNAY- Edip - UÇAN Ali. "Yaylı Çalgılar, Keman" Yayın Yüksek Öğretim Kurumu Yayınları, Ankara, 1977

SAY- Ahmet. Müzik Ansiklopedisi, 2. Cilt, Ankara, Uzun Ofset Limited Şirketi, 1984.

SUN, Muammer. "Eğitsel Müzik Öğretimi" Müzik Eğitimi, Müzik Ans. Yay. Ankara, 1993.

UÇAN, Ali. "Türkiye'de Müzik Öğretimine Genel Bir Bakış" Ortaöğretim Kurumlarında Müzik Öğretimi ve Sorunları, Türk Eğt. Der. Yay. Ankara, 1989.

Dipnotlar

(1) **Ahmet SAY,** Müzik Ansiklopedisi, 2. Cilt, Ankara: Uzun Ofset Limited Şirketi, 1984, S.401

(2) **Ali UÇAN,** "Türkiye'nin Kalkınmasında Sanatın Yeri ve İşlevi", Hacettepe Üniv. Güz. San. Fak. III. Ulusal Sanat Sempozyumu. Ankara, 6-8 Mayıs 1991

(3) **Ali UÇAN,** "Türkiye'de Müzik Öğretimine Genel Bir Bakış", Ortaöğretim Kurumlarında Müzik Öğretimi ve Sorunları, Türk Eğt. Der. Yay., Ankara, 1989, s.27

(4) **Suna ÇEVİK,** "Müzik Eğitiminde Başlıca Sorunlar" paneli, Ortaöğretim Kurumlarında Müzik Öğretimi ve Sorunları, a.g.e. s.83

(5) **Muammer SUN,** "Eğitsel Müzik Öğretimi", Müzik Eğitimi, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara 1993, s.87.

(6) **Edip GÜNAY,** "Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ve İlgili Görüşler ve Öneriler" Orkestra Dergisi, Yenilik Basımevi, İstanbul, Mart 1996, s.13

(7) **Edip GÜNAY-Ali UÇAN,** "Yaylı Çalgılar, Keman, Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu Yayınları, Ankara: 1977, s.304

(8) **Edip GÜNAY,** a.g.e. s.14

(9) **Edip GÜNAY,** a.g.e. s.14

(10) **Edip GÜNAY,** a.g.e. s.17

Anadolu Güzel Sanatlar Liselerine Başlayan Öğrencilerin Ses Problemlerine Genel Bakış

Tülin MALKOÇ

Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü Öğretim Görevlisi

Sınıfta yapılan ses eğitimi, toplumda ses birliğinin kurulmasına ve şarkı söyleme geleneğinin doğmasına en büyük katkıda bulunacak bir eğitimidir. (1) Dolayısıyla okullarımızda müzik yapmaya yarayan araçların başında insan sesinin kullanılması, ses eğitiminin, eğitimdeki önemi vurgulanmaktadır.

İnsan sesini bir çalgı olarak düşündüğümüzde her hangi bir çalgıda müzik yapabilmek için o çalgının tekniğini kazanmak, başka bir deyişle eğitimi almak zorunda olduğumuzu bilmeliyiz.

Sesin eğitimi almak ve bu sesi alırken de verimli çalışmalar yapmak için ses organının gelişimi gözönüne alınmalıdır. (6-7) yaş çocuğundan başlayıp (18-20) yaş gencine kadar uzayan bu süreyi, belli yaş dönemlerine bölmek ve her yaş döneminin özelliklerine göre de farklı bir eğitim yolu izlemek gerekecektir.

Mutasyon adı verilen dönemde çocuk sesi, premütasyon dönemlerinden geçerek erişkin sesine ulaşır. Mutasyon, genellikle 9-12 yaşlarında başlamaktadır. Erkek çocuklarda bu dönem 6 aydan 1 yıla kadar, kız çocuklarda ise 6 hafta ile 3 ay kadar sürmektedir. Püberte sırasında hormonlara bağlı olarak larenks de gelişme olur. Ses telleri de bu süre içinde erkek çocuklarda 3,4 mm kadar uzar ve genişlik kazanır. Belirtiler ise, sesin, falset (baş sesi) ve göğüs rejistirleri arasında gidip, gelmesi, kırılması, ton tutma güçlüğü, fazla hava kaybı tremolo vb.dir. Konuşma tonu erkeklerde bir oktav, kızlarda bir üçlü kalınlaşır. Uzmanlar sesin aşağı frekanslara doğru gelişmesinin nedenini, ses tellerinin uzayıp genişlemesinden başka, elastikiyetinin de artışına bağlamaktadır. (2)

Bir başka kaynaktan, bu dönem çocuğunun ses organının gelişimi için; değişim döneminde ço-

cuğun hançeresi küçük ve ses kordonları da kısa olur. Bu sebeble çocuk hançeresi kısa hava dalgaları meydana getirir ve sesi de bir kemanınki gibi tiz çıkar. Olgunlaşma sırasında hançere gelişir ve ses kordonları uzar. (Kadında 1-2 mm., erkeklerde 1-8 mm. uzunluğa varır.) Genç kızın sesi, gelişme yıllarında iki ton aşağıya düşer; erkek çocuğunki ise, bir oktavlık düşüş gösterir. Sesin bu şekilde derinleşmesine ses değişmesi denir. Erkek

çocukta hançerenin gelişmesi o kadar çabuk ve fark da o kadar büyük olur ki, boğazındaki müzik aletinin bu birdenbire büyümüş şekline kendini uyduramaz ve adeta hançeresine hakimiyetini kaybeder. Tıpkı bir keman öğrencisinin küçük kemandan büyük kemana geçerken, bildiklerini baştan aşağıya yeniden öğrenmek mecburiyetinde oluşu gibi. Kadının ses derecelerinin herbiri erkeğinkinden bir oktav yüksektir. Çocuk bir kemancıdır, kadın bir çello ve erkek te bir kontrbassır.(3)

O halde, gelişmekte olan bir bireyin en verimsiz ve en olumsuz davranışlara sahip olabileceği bir dönem olan bu evrede, ortaöğretimde olan gençlerimize nasıl yardımda bulunabiliriz? Ortaöğretim kurumlarımızın ders programlarını incelediğimizde, 1924'ten günümüze Musiki Muallim Mektebi'nin kurulmasıyla başlayan ve bugüne kadar geçen evrede bu konuda yapılan çalışmaların karşısında üzüntü duyuyoruz. Oysa bireyin toplumda olumlu bir kişilik oluşturmamasını istiyorsak, mutasyon döneminde ona yardımcı olmamız gerektiğini düşünmeliyiz.

Konu alanını biraz daha sınırlayıp, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde okuyan öğrencileri baz olarak ele aldığımızda, bu liselerden mezun olup, üniversitelerin müzik bölümlerine girmek isteyen

öğrencilerin mutasyon döneminde farklı ses çalışmalarını içinden geçirildiği gözlenmektedir. Olumlu ve olumsuz olarak gözlemlenen bu dönemde yapılan çalışmalar müzik liselerinde mutasyon döneminde çocukların ses değişimlerinin fazla düşünülmediğini, henüz kimliğini kazanmamış seslerin, ihtiyaca göre kullanıldığını göstermiştir. Oysa farklı bir içeriği olan bu liselerimizde ses daha fazla kullanılmakta ve sesle ilgili çalışmalar daha fazla yapılmaktadır.

Bilinçli bir öğretmenin çalışması sırasında liseden mezun olup, sınava hazırlanan öğrencilerin sesi yorulmamış ve iyi bir çalışma eşliğinde dinlenirken, bilinçsizce yapılan çalışmalarla sınava giren ve sesini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya bulunan öğrencinin sesi bu durumun ne derece önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum her sınav döneminde gözlemlendiğimiz bir gerçektir.

O halde bu liselerimizde görev yapan öğrencilerimize daha fazla iş düşmektedir. Çünkü sesini solfej dersinde, koro eğitimi derslerinde daha fazla kullanmak zorunda kalan öğrencinin sesi gelişim döneminde korunmalı ve gelişmesini fazla zorlamadan tamamlamasına yardımcı olunmalıdır. Bilhassa mutasyon döneminde çocuğun ses durumunu sorunsuz bir şekilde atlatmasını istiyorsak, doğru ve düzenli nefes desteği sağlanmalıdır diyoruz. Aksi takdirde olumsuz yapılan çalışmalar neticesinde, mutasyon bozuklukları denilen bir takım belirtiler görülebilir. Birkaç örnek verirsek,

" 1- Fonksiyonel bozukluklar:

a- Mutasyon falset sesi

b- Tamamlanmamış mutasyon

c- Çok uzun süre devam eden (veya eksik) mutasyon

d- Çok çabuk oluşan mutasyon

e- Mutasyonun gecikmeli başlaması

f- Erkeklerde görülen mutasyon bas sesi

g- Kızlardan bazı pervers (sapık) mutasyon durumları

2- Organik bozukluklar:

a-Çocuk sesinin devam etmesi

b- Geciken mutasyon

c- Çok erken başlayan mutasyon

d- Kızlarda bazı pervers (sapık) mutasyon durumları

e- Hamilelik mutasyon

f- Gürel-Foniatri Larenk asimetrisine bağlı bozukluklar" (4)

Yukarıda belirtilen durumları bu dönem çocuklarında gözlemlemek istiyorsak, olumlu bir takım çalışmalar ortaya çıkarmamız gerekmektedir.

ÖNERİLER

1- A.G. Sanatlar Liseleri'ne alınan öğrencilerin, öncelikle ses eğitimi konusunda uzman bir doktor tarafından muayene edilmesi gereklidir. Ses organı, ses telleri kontrolünün yaptırılıp, bunların fonksiyonlarını yerine getirip getirmediği varsa kursların saptanması gibi işlemler kayıt edilmelidir. Değişim döneminde düzenli kontrol açısından önemlidir.)

2- Karşılıklı konuşmaların ve bağışmaların yaşandığı en yoğun dönem olması itibarı ile, etkili bir ses tonuyla ve yorulmadan konuşabilmeleri için diyaframa hareket özgürlüğü veren solunum egzersizleri yaptırılmalıdır. Doğru ve düzenli nefes desteği hakkında bilinçlenme sağlanmalıdır.

3- Çok basit egzersizler seçilip ton ve rejistri geçişleri üzerinde durulmalıdır. (Okuma eg. fısıltı ile konuşma vb.)

4- Bilhassa koro eğitimi dersi için geçerli olmak üzere, birlikte şarkı söylemeye elverişli, yumuşak etkili kendi içinde kaynaşma (homojen) bir tek ses elde etmek için, yerine göre tek ve grup çalışmalarına önem verilmelidir.

5- Ses sınırı, hacimleri ses gelişimi dikkate alınarak oluşturulmuş bir şarkı dağarı çalışması yapılmalıdır.

6- Solfej derslerinde toplu olarak değil de mutlaka ses sınırlarına göre grupların ayrı çalışmaları gerekmektedir.

7- Bütün bu bilgilerin hangi ders kapsamında verileceğini düşünürsek; Bu konuda yapılacak ve sonuç alınabilecek tek şey " sesin korunması" adı altında bir dersin programa konulmasıdır. Bu dönem ergeninin sesi sürekli değişim içerisinde olduğu için, ses eğitimi çalışmalarının yapıldığı bir ders değil, sesin özelliklerinin anlatılıp repertuarın seçilip uygulama sonuçlarının her an kontrolünün yapıldığı bir dersin bu dönemdeki gerekliliği tartışılmaz bir gerçektir.

KAYNAKLAR - DİPNOTLAR

Egüz, Saip, Toplu Ses Eğitimi, Temel Konular, Ayyıldız Matbaası A.Ş. Ankara, 1980

Elmas, Yücel, Ses Eğitiminde Gecikme ve Yaratıldığı Sorunlar, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 1987.

Cevanşir, Behbut, Gürel, Güzin, Foniatri, Sanal Matbaacılık, İstanbul, 1982.

(1) **Egüz S**, Toplu Ses Eğitimi Temel Konular, Ayyıldız Matbaası A.Ş., Ankara 1980, s.103

(2) **Cevanşir B.**, G. Foniatri, Sanal Matbaacılık, İstanbul 1982, s.58-59.

(3) **Elmas Y.**, Ses Eğitiminde Gecikme ve Yaratıldığı Sorunlar, İstanbul 1987, s.93

(4) **Cevanşir B.**, Gürel, G, a.g.e. s.121

Türkiye Üniversiteleri Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümleri Bölüm Başkanları Semineri Sonuç Raporu

- Mavi Nota Müzik Dergisi Özel Haber -

Türkiye Üniversiteleri Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümleri Bölüm Başkanları Semineri; Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanlığı'nın daveti, Müzik Eğitimi Bölümü'nün düzenlemesi ve ev sahipliği ile 1 Aralık 1996 pazar günü Bursa'da yapıldı. Birincisi Musiki Muallim Mektebi'nin kuruluşunun 70. yılında ve öğretime açıldığı gün olan 01 Kasım 1994'te Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü'nün önderliği ile "Türkiye'de Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümleri ve Müzik Öğretmenliği Eğitimi" adı altında Ankara'da, ikincisi 1995 yılı için geçerli olmak üzere Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü'nün girişimi-organizasyonu ve "Müzik Eğitimi Bölümlerinin İşleyişi" ana gündemi ile ertelemeli olarak 13.05.1996'da Bolu'da yapılan toplantılardan sonra bu yapılan üçüncü çalışmadır.

Yirmi öğrencisi ile bu yıl öğretime başlayan Haran Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü ile sayıları on dörde ulaşan Müzik Eğitimi Bölümlerinden beşi özürlerini belirterek bu çalışmaya katılmadılar. Dokuz Müzik Eğitimi Bölümü başkan ya da temsilcisi ile seminerde hazır bulundu. Prof. Dr. Ali Uçan Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanlığının daveti üzerine seminere çağrılı üye olarak katıldı.

Seminerin anlamını pekiştiren, güçlendiren bir başka mutlu olay da Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü tarafından toplantı öncesinde düzenlenen ve üç gün boyunca devam eden "1. Ulusal Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Sempozyumu" oldu (28-30 Kasım 1996, Bursa). Kurucu Milli Eğitim Bakanı **Avni Akyol** ile kurucu üyelerin, Milli Eğitim Bakanlığı ilgili şube müdürünün, Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümleri öğretim elemanlarının, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri yönetici ve Müzik Bölümleri öğretmenlerinin, değişik kurumlarda görevli ancak konu ile ilgili ve duyarlı müzik eğitimcilerinin, öğrenci ve

velilerin katılımı ile gerçekleşen sempozyumda Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümlerine ilişkin çeşitli sorunlar ve çözüm önerileri 33 bildiri ile tartışıldı. Çok iyi organize edildiği gözlenen, katılımcıların beğenisini ve takdirini kazanan sempozyumun hemen arkasından Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümleri Bölüm Başkanları Semineri'nin yapılması, bu iki bilimsel toplantı arasında birbirini izleyen ve tamamlayan yapısal bağlar kurulmasını sağladı, oluşan ortak duygu ve düşünceleri pekiştirdi, güçlendirdi.

Türkiye Üniversiteleri Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümleri Bölüm Başkanları Semineri iki oturum olarak gerçekleştirildi. Oturumları Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ali Özçelebi yönetti. Bölüm başkanlarının önerileri ile gündem aşağıda gösterildiği gibi belirlendi:

1. Türkiye Üniversiteleri Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümleri Bölüm Başkanları Semineri ile ilgili oluşum ve işleyişin belirgin ilkelere bağlanması,
2. Müzik Eğitimi Bölümleri ile ilgili geleceğe dönük gelişmeler,
3. Lisanüstü Öğretim Programları,
4. Müzik Eğitimi Bölümleri ile Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nin ilişkileri.

Müzik Eğitimi Bölümleri Başkanları, ülkemizde müzik öğretmenliği eğitimi programını uygulayan, sonuçlandıran kurumların anabilim/anasanat dalı düzeyindeki akademik yöneticileri olarak kendilerini büyük bir ortam sorumluluk içinde görmekteler. Tüm müzik eğitimi bölümleri başkanları bu ortak sorumluluğun bilinci içinde yılda en az bir kez bir araya gelerek genel değerlendirmeler yapmak, geleceğe yönelik görüş ve düşünceleri ortaya koymak, kurumlararası iletişimi sağlamak ve geliştirmek ihtiyacını duymaktadırlar. Bu ihtiyacı gidermek amacıyla yapılan Bölüm Başkanları Semineri çok önemli bir akademik buluşma ve bilimsel çalışma niteliği taşımaktadır.

Belirlenen gündem uzun, ayrıntılı, düzeyli inceleme, tartışma ve değerlendirmeler ile görüşüldü ve sonuçlandırıldı. Müzik Eğitimi Bölümleri Bölüm Başkanları Semineri sonuçları özetle şu başlıklar altında toplandı:

1. Türkiye Üniversiteleri Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümleri Bölüm Başkanları Semineri'nin düzenlenmesine ve işleyişine ilişkin ilkeler:

1.1. Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümleri Bölüm Başkanları Musiki Muallim Mektebi'nin kuruluşunu (1 Eylül 1924) ve öğretime başlamasını (1 Kasım 1924) Türk Müzik Eğitimi Tarihi açısından çok önemli bir başlangıç olarak görmektedirler.

1.2. Müzik Eğitimi Bölümleri Bölüm Başkanları her yıl Musiki Muallim Mektebi'nin öğretime başladığı 1 Kasım tarihinde toplanacaklar ve seminer çalışması yapacaklardır. Toplantı tarihi sabit olarak 1 Kasımdır. Hangi güne rastgelirse gelsin kesin olarak bu tarihte toplanılması kararlaştırılmıştır.

1.3. Bu toplantının adı yeni bir düzenlemeye kadar geçerli olmak üzere,

"Türkiye Üniversiteleri Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümleri Bölüm Başkanları Semineri" olarak belirlenmiştir. Toplantıların bilimsel yönünün özellikle vurgulanması ve ön plana çıkarılması amaçlanmıştır.

1.4. Müzik Eğitimi Bölümleri Bölüm Başkanları Semineri'nin oluşum ve işleyişine ilişkin bir yönerge hazırlanması bu konudaki çalışmanın Prof. Dr. Ali Uçan tarafından yürütülmesi uygun görülmüştür.

1.5. İlke olarak tüm Müzik Eğitimi Bölümleri Bölüm Başkanları'nın seminere katılmaları, katılmayanların mutlaka temsilcisi göndermeleri gerektiği görüşü benimsenmiştir.

1.6. Müzik Eğitimi Bölümleri Bölüm Başkanları Semineri'nin her yıl değişik bölümde yapılması, semineri düzenleyecek bölümün bir önceki yılın seminer çalışmasına katılmış olması zorunluluğu getirilmiştir.

1.7. Semineri düzenlemesi kararlaştırılan bölüm, bir yıl önceki çalışmayı gerçekleştiren Dekanlık ve Bölüm Başkanlığı ile işbirliği içinde olarak gündemi belirleyecek ve resmi davet yazısında bunu belirtilecektir.

1.8. Seminere katılacak bölüm başkanlarının yolluk ve yevmiyeleri kendi dekanlıklarınca karşılanacak, bu konuda doğabilecek zorlukların aşılmasına çalışılacaktır.

1.9. Seminer çalışmasının sonuçları semineri düzenleyen dekanlıkça ilgili bölümlerin bağlı oldukları dekanlıklara iletilecek, izlenmesi gerekli konular bir raporla ilgili makamlara duyurulacaktır.

1.10. Her seminer çalışmasından sonra bir sonraki yılın çalışmasını düzenleyecek Müzik Eğitimi Bölümü belirlenecek, olabilecek aksaklıklar gözönüne alınarak ikinci bir bölüm adı daha be-

lirtilecektir.

1.11. 1997 yılı Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümleri Bölüm Başkanları Semineri'nin Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü Başkanlığı'nın düzenlemesi ile İzmir'de yapılması uygun bulunmuştur.

1.12. Bir aksaklık olması durumunda 1997 Yılı Semineri'nin Konya'da yapılması planlanmıştır. Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü aynı zamanda 1998 Yılı Semineri'ni düzenlemekle görevlendirilmiştir.

Eğitim Fakülteleri ile Fen Edebiyat Fakülteleri'nin belli bölümlerinin programları açısından giderek birbirlerine benzeştiği, daha doğrusu benzeştirilmeye çalışıldığı gözlenmektedir. Fen Edebiyat Fakülteleri'ni bitirenlerin ya öğrencilikleri sırasında ya da daha sonra düzenlenen Öğretmenlik Formasyonu Programı içinde zorunlu dersleri alarak öğretmenlik mesleğine yöneldikleri, adı geçen fakültelerin de programlarını bu doğrultuda düzenleme yoluna gittikleri görülmektedir. Sonuçta sanki yaklaşık aynı işlevi yerine getiren iki fakülteden eğitim fakültelerinin belirli bölümlerinin fen edebiyat fakültelerine bağlanması gerektiği görüşünün giderek ağırlık kazanmaya başladığı anlaşılmaktadır. Müzik Eğitimi Bölümleri'nin de geleceğini etkileyecek olan bu yeni oluşum eğitim sistemimiz içinde üzerinde dikkatle durulması gereken önemli bir gelişme olarak görülmüş ve seminer içinde ayrıntıları ile görüşülerek şu görüşler dile getirilmiştir:

2. Müzik eğitimi bölümleri ile ilgili geleceğe dönük gelişmeler:

2.1. Milli Eğitim Bakanlığı büyük bir öğretmen açığı ve gereksinimi içinde bulunmaktadır. Öyle ki bu gereksinim ile lisans öğrenimini tamamlayan herkesi, pedagojik formasyonu olup olmadığına bakmaksızın öğretmen olarak atamaya kalkışmaktadır. Bu durumu gözleyen kimi fen edebiyat fakülteleri programlarına öğretmenlik formasyonu derslerini de koyarak isteyenlere bu eğitimi vermeye çalışmaktadırlar.

2.2. Bu uygulamalar eğitim fakülteleri ile fen edebiyat fakültelerinin birleştirilmesi konusunu gündeme getirmiştir. Bu konuda üst düzey çalışmalarda genel eğilim eğitim fakültelerinin belirli bölümlerinin fen edebiyat fakültelerine bağlanması yönündedir.

2.3. Bu durum Müzik Eğitimi Bölümlerinin geleceğini de ilgilendirmekte ve yöneticilerini ister istemez yeni arayışlara yöneltmektedir.

2.4. Müzik Eğitimi Bölümleri, eğitim fakülteleri içinde yer aldıkları şimdiki yapılanma modelini özenle korumalı, sürdürmeli ve geliştirmelidir. (Hiç arzu edilmemek ve böyle bir değişikliğin kesinlikle gereksiz-yararsız hatta zararlı olduğu bilinmekle birlikte, eğitim fakültelerinin varlığına son veren değişik bir yapılanmaya gidilir ise güzel sanatlar fakülteleri ya

da müzik ve sahne sanatları fakülteleri içinde yer almalıdır. Olabilirse bağımsız bir müzik (eğitimi) fakültesi tercih edilmelidir.

Müzik Eğitimi Bölümleri Bölüm Başkanları Semineri çalışmalarının önemli bir bölümünü lisanüstü düzeyde verilen eğitim oluşturmıştır. Çok amaçlı, çok kapsamlı ve üst düzeyde verilen eğitim oluşturmıştır. Çok amaçlı, çok kapsamlı ve üst düzeyde bir eğitim olan yüksek lisans ve doktora eğitimi ayrıntılarıyla ele alınmış ve aşağıda belirlenen düşünceler doğrultusunda ortak bir görüş oluşması ilke olarak benimsenmiştir:

3. Lisanüstü Öğretim Programları

3.1. Programlar açısından:

3.1.1. Lisanüstü programlar durumları uygun olmayan üniversiteler tarafından açılmamalı, büyük ve köklü üniversiteler bu görevleri üstlenmelidir.

3.1.2. Lisanüstü eğitimin hem bilim hem sanat yönü olduğu gözönünde bulundurularak "Anabilim/Anasanat Dalı" halinde açılması gerekmektedir.

3.1.3. Programlar, Müzik Eğitimi Anabilim/Anasanat Dalı altında Müzik Kuramları Eğitimi Anabilim/Anasanat, Ses Eğitimi Anabilim/Anasanat, Çalgı Eğitimi Anabilim/Anasanat Dalı olarak açılmalı, bu durum diplomalara da işlenmelidir.

3.1.4. Lisanüstü programlar düzenlenirken Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümlerine de öğretmen yetiştirilmesi gerektiği gözönünde bulundurulmalıdır.

3.2. Akademik açıdan:

3.2.1. Doktora programını bitirenlerin Dr. ünvanını kullanmalarına karşın, özlük hakları açısından ona eşdeğer olan Sanatta Yeterlik Programı'nı bitirenler Dr. ünvanını kullanamamaktadırlar. Oysa Sanatta Yeterlik Programı'nın bilimsel ve sanatsal yönüyle çok kapsamlı bir içeriği vardır ve program ilgililere ağır bir akademik yük getirmektedir.

3.2.2. Bu durumun düzeltilmesi gerekmektedir. Bunun için de sanatta Yeterlik Programı yerine, Sanat Doktorası ya da Sanatsal Doktora Programı açılmalıdır. Daha da geliştirilerek Sanat Doktorası, Teknoloji Doktorası gibi pek çok sorunu kökten çözen çağdaş ve ileri programlar açılabilir.

3.2.3. Şimdiki durumda Dr. ünvanı olmayan Sanatta Yeterlikli öğretim elemanları için de ya durumlarına uygun tutarlı ve geçerli düzenlemeler yapılarak ya da lisanüstü Öğretim Yönetmeliği'ndeki ek geçici 5. maddenin süresi uzatılarak, gerekirse ders de alınması sağlanarak gerekli çalışmaları yapıp Dr. ünvanını almaları ve kullanmaları doğrultusunda bir çözüm gerçekleştirilebilir.

3.2.4. YÖK bünyesindeki Güzel Sanatlar Konseyi'nde eğitim fakülteleri müzik eğitimi bölümlerini temsilen bir üyenin bulunması gereklidir.

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ulusal eğitim sistemimiz içinde yerine almıştır. Bu durum sanat eğitimi açısından yıllardır özlenen, beklenen bir olgudur. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nin varlığı ile çocuklarımız, gençlerimiz daha uzun bir süre sanat eğitimi programları içinde yer alacaklar, yaratıcı güçlerini geliştireceklerdir. Sanat eğitimi yaşının daha aşağılara çekilmesi gereklidir. "1. Ulusal Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Sempozyumu"nun konuya ilişkin sonuçları da bu doğrultudadır.

Kaçınılmaz olarak Müzik Eğitimi Bölümleri Bölüm Başkanları Semineri'nin önemli çalışma alanlarından birini Müzik Eğitimi Bölümleri Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ilişkileri oluşturmıştır. Müzik Eğitimi Bölümleri başkanları bu konuya büyük bir dikkat ve duyarlılık ile eğilmişler, şu ortak görüşleri benimsemişlerdir:

4. Müzik Eğitimi Bölümleri - Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ilişkilerinin içeriği ve kapsamı:

4.1. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Yönetmeliği'nin ilgili maddesi, bu okulların öncelikle eğitim fakülteleri müzik ve resim-iş eğitimi bölümlerinin bulunduğu illerde açılmasını öngörmektedir. Buna göre müzik eğitimi bölümleri olan ancak Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri olmayan illerde öncelikle müzik bölümleri Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri açılmalıdır. Konya, Malatya, Burdur, Niğde, Van, Denizli ve Çanakkale illerinde en kısa zamanda Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri açılması sağlanmalıdır.

4.2. Nitelik ve nicelik açısından düzeyleri düşürülmeden her il merkezinde Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri açılmalı ve böylece bu kurumlar tüm illere yaygınlaştırılmalıdır.

4.3. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri - müzik eğitimi bölümleri ilişkilerinin daha etkin kılacak sayıda üyenin Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri sanat eğitimi danışma ve program geliştirme kurulunda yer alması sağlanmalıdır.

4.4. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri - müzik eğitimi bölümleri ilişkilerini yurt genelinde yaygınlaştırmak üzere sanat eğitimi danışma ve program geliştirme üst kurulunun Milli Eğitim Bakanlığı ve üniversite işbirliği ile yeniden canlandırılması sağlanmalıdır.

4.5. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri müzik bölümlerinde üniversite öğretim elemanlarının ders yapmalı "ücretli eleman gönderme" biçiminde değil, oradaki müzik eğitiminin (keman eğitiminin, işitme eğitiminin vb.) gelişmesini sağlamak üzere "uzman yardımı ve desteği" biçiminde yorumlanmalı ve değerlendirilmelidir.

4.6. Anadolu Güzel Sanatlar Liselerine öğretmen alımında görev yapan komisyonların, sınavda kapsanan alanlarla ilgili uzman kişilerden oluşması sağlanmalıdır. Müzik alanında kapsanan dallara göre, dal öğretmeni alımında o dalla ilgili üniversitelerden

en az ikişer uzman öğretim elemanı görevlendirilmelidir.

4.7. Anadolu Güzel Sanatlar Liselerini müzik alanında dal öğretmeni alımında yüksek lisans, sanatta yeterlik ya da doktora derecesi olanlar öncelikle değerlendirilmelidir.

4.8. Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin müzik bölümlerine dal öğretmeni (keman öğretmeni, piyano öğretmeni) yetiştirilmesine yönelik olarak eğitim fakülteleri müzik eğitimi bölümlerinde gerekli program değişikliğine gidilmelidir.

4.9. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri müzik bölümlerinde görevli müzik alanı dal öğretmenlerinin (keman öğretmeni, işitme öğretmeni vb.) hizmetiçi eğitim yoluyla geliştirilmelerine yönelik olarak müzik eğitimi bölümlerinin Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği içinde düzenli olarak programlar uygulaması sağlanmalıdır.

4.10. Gerekğinde Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri müzik alanı dal öğretmenlerine yönelik lisansüstü programlar açılmalıdır.

4.11. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri müzik bölümlerine öğrenci alımında, giriş yetenek sınavında kapsanan müzik dallarında (işitme, çalma, söyleme vb.) en az bir uzman öğretim elemanın görev alması sağlanmalıdır.

4.12. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri müzik bölümleri çıkışlı öğrencilerin kazandığı niteliklerin eğitim fakülteleri müzik eğitimi bölümleri giriş yetenek sınavlarında gözönünde bulundurulması sağlanmalıdır.

BAŞKAN

Prof. Dr. Ali ÖZÇELEBİ

İmza

Prof. Dr. Ali UÇAN

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi
Müzik Eğitimi Bölümü Öğretim Üyesi, Ankara

Prof. Dr. Muhittin AŞKIN

Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim
Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü Başkanı
Erzurum (Katılmadı)

Prof. Dr. Sadettin ÜNAL

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi
Müzik Eğitimi Bölümü Başkanı,
Ankara (Katılmadı)

Doç. İsmail BOZKAYA

Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Müzik Eğitimi Bölümü Öğ. Üy., Raportör, Bursa

Doç. Sabri YENER

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Fatih Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü
Başkanı, Trabzon

Prof. Dr. Kadir KARKIN

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Müzik Eğitimi Bölümü Başkanı, Bolu

Prof. Dr. Ali ÖZÇELEBİ

Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Müzik Eğitimi Bölümü Başkan V. Bursa

Prof. Raif GÜLCAN

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Müzik Eğitimi Bölümü Başkanı Denizli

Doç. Memduh ÖZDEMİR

Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi
Müzik Eğitimi Bölümü Başkan Yrd., İzmir

Doç. İlknur OKATAN

Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi
Müzik Eğitimi Bölümü Başkan Tems., İstanbul

Doç. Yusuf AKBULUT

Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Müzik Eğitimi Bölümü Başkanı, Konya

Yard. Doç. Adil VURAL

Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Müzik Eğitimi Bölümü Başkanı, Niğde

Hasan SOYSAL

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Müzik Eğitimi Bölümü Başkanı, Van (Katılmadı)

Doç. Bülent BİROL

Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Müzik Eğitimi Bölümü Başkanı, Burdur

Yard. Doç. Cemal YURGA

İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Müzik Eğitimi Bölümü Başkanı, Malatya (Katılmadı)

Abdullah BALAK

Harran Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Müzik Eğitimi Bölümü Başkanı, Urfa (Katılmadı)

Güneşim

Andantino

E. di Capua

II
III

mf artık par - lı - yor neş'e-li bir gü - neş geç-ti fir
p ci-na-lar sıy rıl dı bu-lut-lar ha-fif bir rüz-gâr çam-lar-da fı-sıl - dar.
cresc. a. 'ık par - lı-yor neş'e - li bir gü - neş bu fğü-neş-ten ten-de da-ha par
lök bir gü-neş gör - düm o da sen-*cresc.* sin. neş *f* em
p e - me-lim hep sen par-lak gü - neş şim - sen - sin.

MAVİ BİLYE

Sefai Acay

MAVİ BİLYE (Kasetli) Sefai Acay

Değerli Eğitimci-Bestecilerimizden Sefai Acay'ın yıllardır okullarda, TV'de ve Radyolarda söylenen şarkılarının ilk demeti.

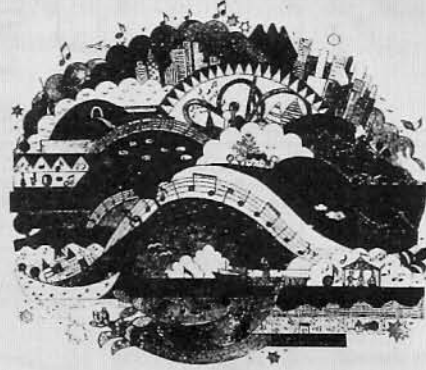
Hem söz - müzik uyumuna (prozodiye) hem de eğitsel olmasına özen gösterilen tümü bestecinin kendisine ait 23 yeni şarkı. Özenle hazırlanmış kasediyle birlikte okul öncesi dönemde, ilköğretim okullarında ve ortaokullarda hem kulakta hem de notayla kolayca ve zevkle kullanılabilecek bir şarkı kitabı. (48 sayfa)

İSTEME ADRESİ : P.K. 582 KONYA

Bu ilan Mavi Nota Dergisinin katkılarıyla yayımlanmıştır

EZGİ YUMAĞI

Sefai Acay

EZGİ YUMAĞI (Kasetli) Sefai Acay

Sefai Acay, Mavi Bilye ile başlayan yolculuğuna aynı güzellik ve nitelikte Ezgi Yumağı ile devam ediyor.

Okul öncesi, ilköğretim okulları ve ortaokullu çocuklarımızla, genç ve yetişkinlerimize beğenerek ve severek söyleyecekleri yeni 22 şarkısını sunuyor.

Çok beğeneceksiniz.

(48 sayfa)

İSTEME ADRESİ : P.K. 582 KONYA

Bu ilan Mavi Nota Dergisinin katkılarıyla yayımlanmıştır.

MAVİ NOTA

Müzik ve Sanat Dergisi

Abone Koşulları : Yıllık 1.200.000. - TL.
Yurtdışı Abone : 50 DM
Yazışma Adresi : P.K. 205 - 61004 - TRABZON
Ederi : 200.000. - TL. (KDV Dahil)
Telefax : (0.462) 224 26 30

Ocak-Nisan-Haziran-Ekim-Kasım-Aralık aylarında yayımlanır.

TEMSİLCİLERİMİZ:

İstanbul: Osman Razi AKSU - Tel: (0212) 289 16 80
İstanbul: Hilal DİCLE-M.U. A.E.F. Müzik Bölümü Tel: (0216) 349 41 73 - 336 20 28
İzmir: Kemal YILDIRIM - D.E.U. Buca Eğt. Fak. Müzik Bölümü Tel: (0232) 420 48 82 (4 hat)
Ankara: Gül ÇİMEN - G.U. G.E.F. Müzik Bölümü Tel: (0312) 212 64 70
Bursa: İsmail BOZKAYA-Erol DEMİRBATIR - U.U. Eğt. Fak. Müzik Bölümü Tel: (0224) 360 70 45
Konya: Zehra Seçkin GÖKBUDAK, Nalan YİĞİT - S.U. Eğt. Fak. Müzik Böl. Tel: (0332) 323 82 31 (2 hat)
Niğde: Ercan BAĞÇECİ - N.U. Eğt. Fak. Müzik Bölümü Tel: (0388) 232 60 61
Erzurum: Can KARAHAN - A.U. K.K.E.F. Müzik Bölümü Tel: (0442) 218 13 50
Malatya: Cemal YURGA - U.U. Eğt. Fak. Müzik Bölümü Tel: (0422) 341 00 10 / 22 97
Kahramanmaraş: Arzu KARA - Gazi Ortaokulu Müzik Öğretmeni Tel: (0344) 214 66 58
Burdur: Cansevli TEBİŞ - S.D.U. Eğt. Fak. Müzik Bölümü Tel: (0248) 233 13 45
Hatay: Fatma AYPARLAR - M.K.U. Eğt. Fak. Tel: (0326) 221 33 06
Antalya: Sadık Ayhan İPEK - Tel: (0326) 214 53 85
Çanakkale: H. Yılmaz KÜÇÜKÖNCÜ - 18 Mart U. Eğt. Fak. Müz. Eğt. Bİ. Bşk. Tel: (0286) 217 13 03
Bolu: Melin KARKIN - A.İ. B.U. Eğt. Fak. Müz. Eğt. Bol. Tel: (0374) 253 45 11 - 12-19

Sahibi : Sevilay BAYLAN
Genel Yayın Yönetmeni : M. Semih BAYLAN
Kapak - İç Düzenleme : M. Reşat SÜMERKAN
Sanat Danışmanları : Efe AKBULUT
Kenan SARIALIOĞLU
Düzeltili : Nergiz YAĞIZ
Dağıtım : Dilek ÖZGEN
Cihat CİHAN
Film - Montaj : Aydın OLCAY
Dizgi : SELVA Masaüstü Yayıncılık
Tel.: (0.462) 326 23 33

Abone ederinin, Müfit Semih BAYLAN adına 731986 nolu posta çeki hesabına yatırıldıktan sonra, dergi adresine bilgi verilmesi rica olunur.

ISSN : 1301-3971

Gönderilen ürünlerin daktilo ile yazılması rica olunur.
Ürünler yayımlansın, yayımlanmasın geri verilmez.

Basıldığı Yer: Kozan Ofset Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
B. Sanayi 1. Cd. Alibey İşh. 99/32 Tel: 0-312. 341 14 27 -384 19 67 Ankara